

**18. YÜZYILA AİT BİR TEKKE ŞİİRİ  
MECMUASI ÜZERİNE TETKİK  
( Yüksek Lisans Tezi)**

**Hatice AKBULUT**

**2011**

**T.C.**  
**ANAkkALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**  
**HALK EDEBİYATI BİLİM DALI**

**18. YÜZYILA AİT BİR TEKKE ŞİİRİ MECMUASI ÜZERİNE TETKİK**

**Yüksek Lisans Tezi**

**Hazırlayan**  
**Hatice AKBULUT**

**Tez Danışmanı**  
**Yrd. Doç. Dr. Hamdi GÜLEÇ**

**anakkale – 2011**

## TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “18.Yüzyıla Ait Bir Tekke Şiiri Mecmuası Üzerine Tetkik” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

05/07/2011

Adı ve Soyadı

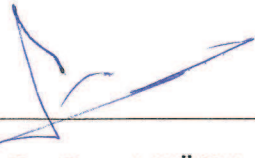
İmza

Hatice AKBUUT



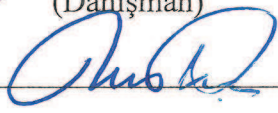
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Hatice AKBULUT' a ait **18. Yüzyıla Ait Bir Tekke Şiiri Mecmuası Üzerine Tetkik** adlı çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Halk Edebiyatı Bilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

  
Üye Prof. Dr. Kemal YÜCE

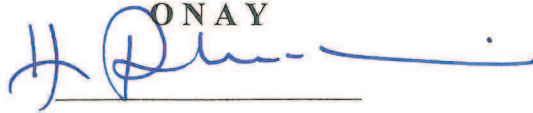
  
Üye Yrd. Doç. Dr. Hamdi GÜLEÇ

(Danışman)

  
Üye Yrd. Doç. Dr. Mesut TEKŞAN

Tez No : 406002

Tez Savunma Tarihi: 05.07.2011

  
ONAY

Doç. Dr. Hamit PALABIYIK

Enstitü Müdürü

14./07./2011.

## ÖZET

### 18. Yüzyıla Ait Bir Tekke Şiiri Mecmuası Üzerine Tetkik

Geniş bir zaman ve coğrafya içerisinde gelişerek bugünlere ulaşan milli kültürümüzü ve edebiyatımızı daha yakından tanımak ve tanıtmak ihmal edilmemesi gereken önemli bir amaçtır. ‘‘18. Yüzyıla Ait Bir Tekke Şiiri Mecmuası Üzerine Tetkik’’ isimli bu çalışma, milli kültürümüzün değerli yapıtaşlarının ortaya çıkmasında önemli bir kaynak niteliğindedir.

Mecmualar, halk edebiyatına kaynaklık etmeleri açısından, önemli eserler arasında yerini almaktadır. Günümüze ulaşamayan şairlerin ve şiirlerinin gün ışığına çıkarılması açısından bizlere değerli bilgiler sunmaktadır. Biz de bu amaçla Yapı Kredi Sermet Çifter kütüphanesinde yer alan 549-1 numaralı, varakları 1a-91a şeklinde sıralanmış ‘‘İlahi Mecmuası’’ adı altında kayıtlanmış olan bu mecmuayı inceledik.

Arap harfleri kullanılarak yazılmış olan şiir, kıssa, tılsım vb. türdeki yazıları Latin harfleriyle transkript ettik. Birinci bölümde mecmua kavramı ve mecmuaların sınıflandırılması, ayrıca mecmuaların şekil ve muhteva özellikleri hakkında bilgi verdikten sonra 549-1 numaralı mecmuayı tanıttık. İkinci bölümde, tekke edebiyatı, musiki ve tasavvuf hakkında bilgi verip tekke edebiyatı şairlerinin ve tasavvuf anlayışının günümüzdeki yansımalarına değindik. Üçüncü bölümde, mecmuada yer alan şairleri kaynaklardan elde ettiğimiz bilgiler çerçevesinde tanıttık. Mecmuada yer alan şair ve şiirlerinin daha sonraki dönemlerde ve günümüzdeki tanınma durumlarını araştırdık. Ayrıca mecmuadaki şiirlerden hareketle dönemin tekke şiir zevkini ortaya çıkarmayı amaçladık. Bu bölümde 549-1 numaralı mecmuayı çevriyazıya aktardık.

Bu mecmuada, 13. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar tekke edebiyatının piri olarak kabul edilen Yunus Emre, Niyazi Mısri ve Eşrefoğlu gibi birçok önemli şair ve onların şiirleri yer almaktadır. Şiirlerde, Allah aşkı, peygamber sevgisi, dünyanın faniliği gibi dini ve tasavvufi konular işlenmiştir. Bu şiirlerin dışında İbrahim Edhem, Abdülkadir Geylani gibi meşhur mutasavvıflar da kıssaları ve dualarıyla karşımıza çıkmışlardır.

Kütüphanelerin karanlık rafları arasından gün ışığına çıkmayı bekleyen bu mecmualar tarihi kaynak olmalarının yanı sıra Türk edebiyatı açısından da değerli birer hazine değerindedir.

Anahtar sözcükler; 18.yy, halk edebiyatı, şiir, çeviri

## ABSTRACT

### **A Study on an Islamic Monastery Poem Journal Which Belongs to The 18<sup>th</sup> Century**

To know and introduce our national culture and literature that have kept developing in a long time and geography till this day is an important aim that should not be ignored. This study which is called “A Study on an Islamic Monastery Poem Journal Which Belongs To The 18<sup>th</sup> Century” is a valuable source that reveals the building stones of our national culture. Journals take an important place among the important literature for they are resources of folk literature. They present valuable information in terms of bringing poets and their poems which have not reached today to light. For this purpose, we analyzed this journal found in The Yapı Kredi Sermet Çifter Library and registered as “Chant Journal” which is numbered as 549-1 and whose leaves are ranged as 1a-91a.

We transcribed some writings written in Arabic alphabet such as poems, parables, and talismans with Latin alphabet. In the first part after we gave information about the term “journal” and their characteristics of form and content, we introduced the journal numbered 549-1. In the second part we mentioned about reflections for today of the perception of monastery literature poets and Sufism perception giving information about monastery literature, music and Sufism. In the third part we introduced the poets who take place in the journal within the frame of the information that we had from the resources. We investigated the recognition status of these poets and their poems next days and nowadays. We also aimed to reveal the taste of monastery poem with reference to the poems in the journal. We also transferred the journal numbered 549-1 to transcription.

In this journal, important poets such as Yunus Emre, Niyazi Mısri and Eşrefoğlu, who are accepted as the master of monastery literature from 13<sup>th</sup> century to 19<sup>th</sup> century, and their poems take place. In the poems there are some religious and sufistic topics such as the love of Allah, the love of the Prophet, and the mortality of the world. We also meet famous Sufis such as İbrahim Edhem, Abdulkadir Geylani with their parables and prays apart from these poems.

These journals that are waiting to come to light from dark shelves of libraries are not only historical resources but also valuable treasures for the Turkish literature.

Key words; 18<sup>th</sup> century, folk literature, poem, translation, chant

## ÖN SÖZ

Türk milleti olarak kökleri yüzyıllar öncesine uzanan, dalları çağları aşarak günümüze ulaşan zengin bir kültür ve edebiyat bahçesine sahibiz. Bu zenginleşmede İslamın etkisi büyüktür. Hızla modernleşen ve geçmişten neredeyse ışık hızıyla uzaklaşan günümüz insanın tarihi, kültürü ve edebiyatıyla bağlarını koparmaması için sahip olduğu eşsiz değerleri bilmesi ve bu değerlere sahip çıkması gerekmektedir. Geçmişle kurulamayan köprüler, gerçekte var olan zengin mirasımızın günümüze taşınamamasına sebep olmaktadır. Bu bağlamda bize düşen görev; çelik köprüler inşa ederek günümüze ulaşmayı bekleyen milli varlığımıza sahip çıkmaktır.

Tekke edebiyatı, İslam ışığının kanatları altında büyüyen ve gelişen bir edebiyattır. İslamın temel ilke ve dayanaklarını bilmeden insanlar üzerindeki etkisini ve devamlılığını anlamaya imkan yoktur. İslam kültürü içerisinde en üst köşede yerini alan tasavvufun, İslami toplumlar üzerinde biçimlendirici ve yönlendirici bir etkisi vardır.

Tekke edebiyatı şairlerinin yörüngesini belirleyen ana eksen Allah aşkı ve peygamber sevgisi olmuştur. İslam kültürüyle tomurcuklanan tasavvuf ,tekke edebiyatı şairlerinin söz ve mısralarında filizlenerek başka gönüllerde dallanıp budaklanmış rengarenk çiçekler haline dönüşmüştür.

Edebiyat tarihimiz içerisinde birçok açıdan mecmualar önemli bir yere sahiptir. Çünkü mecmualar yazıldıkları döneme ayna tutarak o devrin şiir ve estetik özelliklerinin günümüze yansımalarına katkı sağlar. Geçmişini anlamak; geleceğini anlamak ve geleceğe yatırım yapmak demektir. Mecmualar bu açıdan geleceğe yapılmış önemli yatırımlardır.

Hocamız Doç. Dr. Mustafa AKSOY ile Yapı Kredi Sermet Çifter araştırma kütüphanesinde bulunan 18. yüzyıla ait 549-1 numaralı mecmuada yer alan 1-90 varaklar arasındaki şiirler üzerine çalışmaya ve tekke şiiri konusunda araştırma yapmaya karar verdik.

Bazı eserlerin eski değerlerinin anlaşılabilmesi için, uzun yıllar üzerlerinde bulunan tozların silinmesi gerekir. Mecmuaların araştırma konusu olarak seçilmeleri onları karanlık ve yalnız dünyalarından kurtaracak ve hak ettikleri değeri diğer dönemlerde de görmelerini sağlayacaktır.Halk edebiyatımıza ve tekke şiirimize katkı sağlamak kültür denizimize yeni damlalar eklemek, denizleri okyanusa çevirmek için bu araştırmalara ihtiyaç vardır.

Halk edebiyatımızın tekke edebiyatı alanına katkı sağlamak amacıyla beni bu çalışmaya yönlendiren, günden güne ağırlaşan hastalığına rağmen şiir çevirilerinde ve araştırmalarında yardımlarını esirgemeyen , bu alanda gelişmemi sağlayan,fikirleriyle beni aydınlatan, başarılı olmamda ve ilerlememde maddi manevi destek olan, kısa bir süre önce kaybettiğimiz çok değerli hocam merhum Doç. Dr. Mustafa Aksoy'a teşekkürlerimi sunarım.

Son aydaki çalışmalarımın devam etmesi için danışmanlığı üzere olarak tezimi tamamlamamda yardımlarını esirgemeyen ilim yolunda bana ışık olan hocam Doç. Dr. Hamdi Güleç'e teşekkürlerimi sunarım.

Hatice AKBULUT  
Çanakkale-2011



## İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖN SÖZ.....	iii
KISALTMALAR.....	vii
TRANSKRİPT.....	viii
GİRİŞ.....	1

### BÖLÜM I

#### MECMUALAR VE ÖZELLİKLERİ

1.1. Mecmua Kavramı ve Mecmuaların Sınıflandırılması .....	3
1.2. Mecmuaların Şekil ve Muhteva Özellikleri .....	4
1.3. 549-1 Numaralı Mecmuanın Tanıtılması .....	5

### BÖLÜM II

#### TEKKE EDEBİYATI VE MUSİKİ

2.1. 18. Yüzyıl Tekke Edebiyatı ve Türk Musikisi .....	7
2.2. 549-1 Numaralı Mecmuadan Hareketle 18. Yüzyıl Tekke Edebiyatına Genel Bir Bakış .....	9
2.3. Tekke Edebiyatı Şairlerinin ve Tasavvuf Anlayışının Günümüzdeki Yansımaları.....	12

### III. BÖLÜM

#### MECMUADA YER ALAN ŞAİRLERİN TANITILMASI VE MECMUANIN ÇEVİRİYAZIYA AKTARIMI

3.1. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Tanıtılması .....	18
3.1.1. Sezayi Gülşeni.....	18
3.1.2. Yunus Emre.....	20
3.1.3. Aziz Mahmud Hüdayi .....	21
3.1.4. Niyazi Mısrî .....	26

3.1.5. Ümmi Sinan .....	28
3.1.6. Hacı Bayram Veli.....	28
3.1.7. Kul Hikmet.....	28
3.1.8. Nakşi .....	29
3.1.9. Nuri .....	29
3.1.10. Emir Sultan.....	29
3.1.11. Üftade.....	29
3.1.12. Cemali .....	29
3.1.13. Gülşeni .....	30
3.1.14. Derviş Osman.....	30
3.1.15. Muhyi .....	30
3.1.16. Akşemseddin .....	30
3.1.17. Şemsi .....	31
3.1.18. Mevlana.....	31
3.1.19. İtri.....	32
3.1.20. Nasuhi .....	33
3.21. Seyyid Seyfullah .....	33
3.1.22. Hilmi .....	33
3.1.23. Nutk-ı Sezayi.....	34
3.1.24. Eşrefoğlu Rumi .....	34
3.2. Mecmuanın Çevriyazıya Aktarımı .....	38
<b>SONUÇ</b> .....	156
<b>KAYNAKÇA</b> .....	158
<b>EKLER</b> .....	160

## **KISALTMALAR**

a.g.k: Adı geçen kitap

Bkz: Bakınız

BTK: Büyük Türk Klasikleri

C : Cilt

İ.M: İlahiler Mecmuası

s.: Sayfa

sav: Sallallahu Aleyhi ve Sellem

TDEA: Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları

TMKİ: Türk Musikisi Klasikleri İlahiler

YKSK: Yapı Kredi Sermet ifter Kütüphanesi

yy: yüzyıl

## TRANSKRİPT

Ā, ā    آ

Ġ, ġ    غ

Ḥ, ḥ    ح

Ḫ, ḫ    خ

Ī, ī    ی

Ḳ, ḳ    ق

Ñ, ñ    ك

Ṭ, ṭ    ط

Ū, ū    و

Ẓ, ẓ    ذ

Ẓ̣, ẓ̣    ظ

Ẓ̣̣, ẓ̣̣    ض

## GİRİŞ

Tasavvuf, İslami bir hayat sistemi, bir dünya görüşüdür. Genel bir çerçeveden baktığımızda tasavvuf, insanı olgunlaştırmayı onu en üst merteye olan insan-ı kamil mertebesine ulaştırmayı amaç edinmiştir. Vahdet-i vücud anlayışının lirik temsilcileri olan tekke şairleri Allah aşkını ve peygamber sevgisini gönüllerinde tutuşan iman nuruyla söze dökmüşler, Kur'an-ı Kerim'in ve hadislerin ışığında karanlık gönülleri aydınlatmayı kendilerine esas gaye edinmişlerdir.

Tekke şiiri, tasavvufun başköşede yerini almasıdır bir bakıma. İnsanı insan yapan özellikler gerçek değerini bu edebiyat kolu içerisinde bulmuştur desek yanlış olmaz sanırım. Bir damla sudan yaratılmış olan insan niçin gönderilmiştir bu dünyaya; yeme, içme ya da makam mevki sahibi olmak için mi? Tekke şairleri; insanı, kulluğun esaslarını, insanın ve diğer varlıkların yaratılış amacını ölümün gerçekliğini, her şeyin geçici ve zamanın tekrar ele geçmez bir hazine olduğunu, imanı arttırmanın yollarını ve daha birçok önemli konuyu sese ve söze dökerek bu edebiyatın oluşmasına katkı sağlamışlardır.

Bizim yapmış olduğumuz bu çalışmanın konusu 18. yüzyıla ait bir tekke şiiri mecmuası üzerine tetkiktir. Bu konuyu seçmekteki amacımız, Türk halk edebiyatımızın önemli bir alanını oluşturan tekke edebiyatının şairlerini ve onların kaleme almış oldukları şiirleri ortaya çıkararak bu şiir geleneğinin ve zevkinin tespit edilmesine katkı sağlamaktır.

Tekke edebiyatı alanında çalışma yapmanın önemine baktığımızda, tekke şiiri halk edebiyatının ayrılmaz bir parçasıdır, bu şiirlerin yer aldığı kaynaklar mecmualar ve cönklerdir. Osmanlıca olarak oluşturulmuş olan bu metinlerin günümüz Türkçesine aktarılması, şairlerinin ve şiirlerinin tespiti halk edebiyatımızın zenginliğine daha bir zenginlik katmaktadır.

Tezin yöntemi olarak öncelikle, hangi mecmuayı okuyacağımızı ve bu mecmuanın nerede olduğunu tespit ettik. Kullanmış olduğumuz mecmua, İstanbul Sermet Çifter kütüphanesinde 549-1 numaralı kayıt altına alınmış olan 18. yüzyıl tekke edebiyatına ait olduğu bilgisi verilen bir yazma eserdir. Mecmuadan hareketle bu şiirleri yazmadaki sıralarına göre çevriyazıya aktardık, hangi şairlerin ve şiirlerinin bu mecmuda yer aldığını tespit ettik ve tekke şiir geleneğinin içerisinde değerlendirilmesine özen gösterdik.

Kapsam ve sınırlılıklarına baktığımızda okumuş olduğumuz bu mecmua 18. yüzyıla ait tekke şiiri mecmuası olarak gözükmektedir. Yazmanın ilk şiiri 18.yüzyıl tekke

şairlerinden Sezayi'ye aittir. Yazmadaki son şiirin de yine ona ait olduğunu görüyoruz. Fakat yazmanın genelinde Yunus Emre'den Eşrefoğlu'na, Hüdayi'den Niyazi Mısri'ye, Mahvi'den Muhyi'ye, Dervifş Osman'a Nasuhi'ye Nakşi'ye, mmi Sinan'a, ftade'ye ve daha nice tekke şairine rastladık.

Bu yazmayı diğer birçok yazmadan ayıran temel özellik şiirlerin başında hangi makamla yazılmış olduğunun belirtilmesidir. Yazmanın içerisinde bu makamlar tablo halinde ayrıca gösterilmiştir. Tablonun Osmanlıcası ekler bölümünde yer almaktadır.

Mecmuada, silinmiş ya da okunamayan sözcükler için (...) ifadesini kullandık. şiirlerin üst kısmında şairi yazılmamış olan şiirlere rastladık, bu şiirler hangi şaire ait olduğu şiirdeki son beyitlerden tespit ettik ve dipnotta belirttik. Hadis ve ayetleri ‘ ‘ işareti arasında verdik. Kaynak olarak divanlarına ulaşabildiğimiz şairlerin şiirlerini bu mecmuada yer alan şiirleriyle karşılaştırdık ve farklılıkları dipnotta belirttik.

Mecmuada yer alan ve bestesi kaynaklara geçmiş olan şiirlerden tespit edebildiklerimizi notalarıyla beraber ekte sunduk. Bestesi kaynaklarda olmayıp da bu yazmanın içerisinde yer alan tekke şiirleri sadece halk edebiyatımız açısından değil, Türk musikimiz açısından da büyük önem taşımaktadır.

## BÖLÜM I

### MECMUALAR VE ÖZELLİKLERİ

#### 1.1. Mecmua Kavramı ve Mecmuaların sınıflandırılması

Arapça olan bu kelime cem‘ kökünden gelmektedir. Toplamak, derlemek, bir araya getirmek anlamlarında kullanılan mastardan yapılmış olan ‘‘mecmu’’ ise toplanmış, derlenmiş demektir. Bu kelimenin müennesi ise ‘‘mecmu‘a’’dır.<sup>1</sup> Ferit Devellioğlu'nun tarifine göre, ‘‘toplanmış biriktirilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilmiş yazma kitaptır.’’<sup>2</sup> Genel olarak ise, ‘‘Aynı veya farklı türden seçilmiş çeşitli hacimlerdeki metinlerin ve risalelerin ortak adıdır.’’<sup>3</sup>

Günümüzde ise mecmua denildiğinde, belirli zaman aralığında düzenli olarak yayımlanan aynı tür konuları içeren kitaplar ya da dergiler akla gelmektedir. Ancak bizim ele aldığımız, üzerinde çalışma yaptığımız mecmua bu türden değildir. Geçmiş dönemlerde yazılmış, edebiyatımıza büyük katkılar sağlayan o dönemin beğenilerini yansıtan mecmualardandır.

Mecmuaların sınıflandırılması konusunda kesin olarak belirtilmiş kurallar bulunmamaktadır. Agah Sırrı Levend Edebiyat Tarihi<sup>4</sup> isimli çalışmasında mecmuaları beş başlık altında şu şekilde sıralamıştır:

- a) Nazire Mecmuları
- b) Meraklılarca Toplanmış, Birer Antoloji Niteliğindeki Seçme Şiir Mecmuaları
- c) Türlü Konulardaki Risalelerin Bir araya Getirilmesiyle Oluşan Mecmualar
- d) Aynı Konudaki Eserlerin Bir Araya Getirilmesiyle Oluşan Mecmular
- e) Tanınmış Kişilerce Hazırlanmış, Birçok Yararlı Bilgileri, Fıkraları ve Özel Mektupları kapsayan mecmular

Günay KUT<sup>5</sup> da mecmuaları beş bölüme ayırarak şu şekilde sıralamaktadır:

<sup>1</sup> Günay Kut ‘‘Mecmua’’TDEA, 6. C., Dergah Yayınları, İstanbul, 1986 s.170-174

<sup>2</sup> Ferit Devellioğlu, Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitabevi Yayınları,

<sup>3</sup> Mustafa Uzun’’Mecmua’’,TDVİA, 28, C Ankara, 2003, s.265

<sup>4</sup> Agah Sırrı Levend, Türk Edebiyatı Tarihi, 1.cilt, TTK Basımevi, Ankara, 1998 s.166-167

- a) Nazire Mecmuaları
- b) Seçme Şiir Mecmuaları
- c) Aynı Konu İle İlgili Eserlerin Bir Araya Getirilmesiyle Oluşan Mecmualar
- d) Karışık Mecmualar
- e) Tanınmış Kişilerce veya Derleyeni Belli Kişilerce Hazırlanmış Mecmualar

Bu iki sınıflamanın bazı isim farklılıkları dışında aynı nitelikte olduğunu görmekteyiz. Bizim okumuş olduğumuz mecmua bu sınıflandırmanın içerisinde değerlendirildiğinde aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşan mecmualar kısmında yer alabilir çünkü; bu mecmuada yer alan şiirlerin ve yazıların tümü dini içeriklidir.

## 1.2. Mecmuaların Şekil ve Muhteva Özellikleri

Mecmular şekil olarak incelendiğinde genel olarak dış yüzeylerinde meşin kapak kullanıldığı görülmektedir. Mecmualar arasında çok düzenli olanlarının yanı sıra dağınık, sayfa ebatları ya da renkleri birbirinden farklı mecmualara da rastlanmaktadır.

Mecmularda kullanılan yazı çeşidinde ve sayfalara konan şiirlerin sayısında da farklılıkların olduğunu görüyoruz.

Bizim kullanmış olduğumuz 18. yüzyıla ait bu mecmua bir ilahi mecmuasıdır. Tekke edebiyatının önemli şair ve şiirleri bu mecmuada bir araya toplanmıştır. Bu mecmuada farklı yüzyıllara ait tekke edebiyatı şairlerini ve şiirlerini görmekteyiz. Allah aşkının, peygamber sevgisinin insan-ı kamil olmanın, dünyanın faniliğinin, kulluğun mertebelerinin ve buna benzer daha nice konunun en güzel şekilde işlendiği şiirlerdir ilahiler.

İlahi mecmualarında makamlarına ve muhtevalarına göre isimlendirilen ilahileri ise şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Tevhid: Allah'ın varlığını, birliğini, esmasının kainattaki tecellilerini anlatan ilahilerdir.
2. Münacat: Allah'a yakarış, O'ndan af dileyiş ilahileridir.

---

<sup>5</sup> Günay Kut "Mecmua" TDEA, 6. C., Dergah Yayınları, İstanbul, 1986 s.171



3. Na'at: Peygamber Efendimiz'i yüceltmek, onun birtakım hususiyetlerini dile getirmek, şefaatinin dilemek için yazılan ilahilerdir.
4. Tevşih: Mevlid ve miraciyle bahirleri arasında topluluk tarafından okunan, Peygamberi konu alan ilahilerdir.
5. Mersiye: Ölüm ve yas manzumeleridir. Bilhassa Kerbela Vakası'nda Ehl-i Beyt'in başına gelenleri anlatan ilahilerdir.
6. Durak: Tekkelerdeki zikir törenlerinde aralarda okunan dinlendirici ilahilerdir. Allah'ın kudreti, azameti, merhameti gibi konuları işler.
7. Şavt: Tekkelerde zikir esnasında okunan ve vahdet sırrından bahseden kısa ilahilerdir.
8. Nefes: Sözleri genellikle Bektaşî şairler tarafından yazılmış ilahilerdir.
9. Şuğul: Türk bestekarları tarafından bestelenen fakat sözleri Arapça olan ilahilerdir. Kadiri, Bedevi, Şazeli ve Rifai tekkelerinde okunurdu.
10. Kaside: Divan edebiyatının bir nazım şekli olan kaside, dini terminolojide, cami ve tekkelerle çeşitli dini toplantılarda genelde irticalen okunan uzun soluklu bir ses gerektiren ilahi çeşididir

### 1.3. 549-1 Numaralı Mecmuanın Tanıtılması

Tez çalışmam için Yapı Kredi Sermet Çifter kütüphanesinden almış olduğumuz bu mecmua 549-1 numaralı "İlahi Mecmuası" adı altında kayıtlanmıştır. Varaklar 1a-91a şeklinde sıralanmıştır. Eb'adları 190 x 130 (142 x 85) mm şeklinde belirtilmiştir. Mecmuada aharlı ince sarı kâğıt kullanılmış olup yazı tipi nesta'liktir. Dış yüzeyinde ise kahverengi meşin cilt kullanılmıştır. Mecmuadaki şiirler iki sütundan oluşmaktadır. Tamamen boş bırakılan sayfaların yanı sıra üç şiirin yer aldığı sayfalar da mevcuttur. Bu nedenle mecmua toplam 164 varaktan oluşmaktadır.

"İlahi Mecmuası" olarak isimlendirilmiş bu mecmuada tekke şiirinin önemli şairlerine ve şiirlerine yer verilmiştir. Ayrıca kıssa, dua, tılsım, şiirlerin makamlarının yer aldığı tablo gibi şiir dışı unsurlarda bu mecmuada yer almıştır.

Mecmuada karşımıza çıkan ilk şair Sezayi'dir ve şiiri na'at şeklindedir. İlahi şiirlerinin sırası konularına göre sıralanmaktadır ve bu tarz şiirlere tevhidle başlanmaktadır.

Bu mecmuada bu kurala uyulmadığını görmekteyiz. Sonrasında yer alan şiir Yunus Emreye aittir ve Allah aşkından bahsetmektedir.O bu aşka tutulanların maddi aşklarla ilgisinin kalmadığını vurgulamaktadır. Mecmuada biraz ilerledikten sonra karşımıza bir kıssa ve makamların yer aldığı bir tablo çıkmıştır. Sonrasında Mahvi, Derviş Osman gibi isimler gelmektedir. Mısri'nin ve Yunus'un bazı şiirlerinin arka arkaya sıralandığını görüyoruz. Ayrıca ünlü bestekar Itri de bu mecmuada tekke şairleri arasında karşımıza çıkmıştır.

Mecmuanın son bölümlerinde baş ağrısı için, her isteğin gerçekleşmesi için dualar yer almaktadır ayrıca harflerle oluşturulmuş tılsımlar da bulunmaktadır. Mecmuadaki son şiirin yine Sezayi'ye ait olduğörölmüştür.Son kısımda bunlardan başka, Abdülkadir Geylani Hazretlerinin evrad-ı şerifleri, Esmâü'l Hüsna ve dualar yer almıştır.

## BÖLÜM II

### TEKKE EDEBİYATI VE MUSİKİ

#### 2.1. 18. Yüzyıl Tekke Edebiyatı ve Türk Musikisi

Osmanlı döneminde özellikle 15.ve 16. yüzyıllardan itibaren, Türk musikisi büyük dehaler yetiştirmeye başlamıştır. Özellikle tekkeler bestekarların yetiştiği önemli yerler haline gelmiştir.

Türk musikisi, cami ve tekke musikisi olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.Bunlar esasta müşterek olmakla beraber, her biri icra edildiği yerin hususiyetine göre ayrı bir üslup ve tavır arz etmektedir.Denilebilir ki; cami musikisi daha ziyade zahidane bir tarzdadır.Tekke musikisi ise; tasavvufi bir lirizmi ihtiva etmektedir.Bununla beraber muhtelif tarikatlerin musikilerinde de bazı hususiyetler ve birtakım incelikler vardır.Anadolu Türkleri arasında en çok yayılan Halvetilikte ve kollarını teşkil eden Bayramilik, Ahmedilik, Sünbülilik, Gülşenilik, Şabanilik, Şemsilik, Uşşakilik, gibi tarikatlarda ve Kadirilik ile Halvetiliğin birleşimi olan Eşrefilikte “devran” yapıldığı için musikilerinde coşkun bir hareket mevcuttur.<sup>6</sup>

Türk musikisinin en güzel ve sanatlı eserlerinden olan “durak” ve “teşvih”lerin özellikle tarikatlara mensup musikişinaslar tarafından vücuda getirildiğini görmekteyiz. Mevlevi ayinleri dışında diğer tarikatlerin zikirleri esnasında musiki aleti kullanılmamakla beraber Bedevilik ve Sadilik gibi bazı tarikatlarda el ile vurulan bender kullanılmış ve ney üflenmiştir.Camilerde ise bilindiği üzere sadece ses musikisi kullanılmıştır. Bir dua ve bir niyaz mahiyetinde olan bu musiki, Türklerin Müslüman oluşundan itibaren Türk milletinin elinde büyük bir gelişme göstermiş ve en yüksek seviyeye Osmanlı döneminde ulaşmıştır. Itri ve Dede Efendi gibi büyük bestekarlarımız musikimizin kıymetli eserlerini vücuda getirenler ya bir tarikata girmiş ya da tarikat terbiyesiyle yetişmiş kimselerdir.<sup>7</sup>

Gelecek nesillerin milli musikimiz içinde yetişmesi ve onu devam ettirebilmesi için, tarihi musikimizde geniş bir yer tutan dini musiki eserlerinin bilinmesi, öğrenilmesi ve ortaya çıkarılması gerekmektedir.

<sup>6</sup> Ali Rıza, Şengel Türk Musikisi Klasikleri İlahiler, 1.cilt, Kalem Matbaası, İstanbul 1979

<sup>7</sup> Ali Rıza, Şengel, Türk Musikisi Klasikleri İlahiler, 1.cilt, Kalem Matbaası, İstanbul 1979

Klasik Batı musikisinde de kilise musikisinin önemli bir yeri olduğu, onlardaki büyük bestekarların kilise musikisi içinde yetiştikleri ve dini eserler besteledikleri bilinmektedir. Hendel'in dünyanın hayranlığını kazanan ölümsüz besteleri hep dinin etkisiyle oluşmuştur.

Türk musikisi içerisinde dini musikinin bu kadar önemli bir yeri ve kıymeti olmasına rağmen dini musiki eserlerimizi tespit ve ortaya çıkarmada diğer milletlere göre geç kaldığımızı ve bazı eserlerin kaybolmasına göz yumduğumuzu belirten Rauf Yekta Bey, elimizde kalan eserlerin hem sayı hem de musiki değeri itibariyle başka milletlerinkinden daha ehemmiyetli olduğunu vurgulamaktadır.

Tekkelerin her birinin ilim, irfan, edebiyat ve musiki yuvası olduğu günümüzde de bilinen bir gerçektir. Mesela bir Yunus Emre'yi Türk edebiyatına kazandıran tekke edebiyatıdır. Bugün yapılması gereken elde kalan eserleri tespit ederek Türk edebiyatımıza ve musikimize kazandırmak, kültürel zenginliğimize daha bir zenginlik katmaktır.

18. yy.da da önceki dönemlerde olduğu gibi, klasik musikişinaslar tarafından iltifat gören ve sanat değeri yüksek olmayan cami musikisi eserleri göze çarpmaktadır. Aynı bir tavır bulunan tekke musikisi de kimi zaman klasik musikişinaslar, kimi zaman da tekke müntesibleri elinde varlığını devam ettirmiştir. Halk ve tekke musikisi ile klasik musiki tesiri altında şekillenen, saz sairlerinin vücuda getirdiği aşık musikisi de dini ve din dışı formlarda eserler bırakmıştır.

Osmanlı padişahlarından III.Ahmed'in saltanatı sırasında yaşanan Lale Devri'nde musiki sanatı zirveye taşınmış, onu takip eden I. Mahmud ve I. Abdülhamid döneminde de aynı himaye devam etmiştir. Sultan I.Mahmud kabiliyet sahibi bir musikişinastır ve unutulmaktan kurtarılan bazı eserleri çok takdir görmüştür. Onun döneminde sarayda sanatkarlardan oluşan bir kadro teşekkül etmiştir. I.Mahmud'un ölümü üzerine tahta geçen III. Osman saraydaki musiki çevresini dağıtmıştır. III. Mustafa şair padişahlardan biridir ve döneminde nisbi bir toparlanma olmuştur. I.Abdülhamid döneminde genişleyen sanat hayatı sultan saraylarına da yansımıştır. Padişahın kızı Esmâ Sultan'ın yalıları birer musiki okulu gibi hizmet vermiştir. Kendisi de bir musikişinas olan III. Selim ise musikiye hem bizzat hizmet etmiş, hem de destek vermiştir. Onun saltanatı sırasında Türk musikisi tekamülünün zirvesine çıkmıştır.<sup>8</sup>

<sup>8</sup> Nuri Özcan, XVIII. Asırda Osmanlılarda Dini Musiki, s.52-53.

Dönemin ünlü musikişinasları arasında yer alan Itri, Derviş Ali, Sirtügani , Çalâk Ahmed Efendi , Tosunzade Abdullah Efendi ,Küçük Müezzîn Mehmed Efendi, Çalâkzade Mustafa, Çalâk Ahmed Efendi'nin oğludur ve değerli bir zakir ve mevlidhandır.

Tüm bu örneklerden hareketle diyebiliriz ki, tekke şiiri Türk musikimiz içerisinde önemli bir yere ve değere sahiptir. Bu değerlerin yok olmaması, korunup kollanması gerekmektedir. Bir milletin sanattaki zenginliği, edebiyat ve müzik alanındaki eserlerinin çokluğu ve bu eserlerin o millet etkilemesiyle doğru orantılıdır. Köklerine sarılan bir milletin her konuda başarıya ulaşacağı bilinen bir gerçektir.

## **2.2. 549-1 Numaralı Mecmuadan Hareketle 18. Yüzyıl Tekke Edebiyatına Genel Bir Bakış**

Türk edebiyatına yeni bir bakış açısı getiren Ord. Prof. Dr. Fuat Köprülü'ye göre; İslamiyetten sonraki Türk edebiyatında milli ruh ve milli zevki anlayabilmek için en çok tetkike layık devir, halk lisanını ve vezni kullanmak suretiyle geniş bir kitleye hitap etmiş ve eserleri asırcâ yaşamaya devam eden büyük mutasavvıflar devridir.

Sanat, insanın zihniyet dünyasının yansımasıdır. Yani sanat, bir zihniyetin bir duygunun, sosyo-kültürel yaşantının çeşitli sembollerle yansıtılmasıdır. Bu nedenle sanat eserleri az veya çok sosyo-kültürel tarihin birer belgesi olarak değerlendirilmelidirler. Bir eser hangi dönemde ortaya konmuşsa, o dönemin izlerini taşır.

Şiirlerin hangi döneme ait olduklarını, dil özelliklerinden, şiirin şekil özelliklerinden, anlatım biçiminden, benzetmelerden, zevk ve sanat anlayışından hareketle tespit edebiliriz. Özetle, bir şiiri incelerken, şiiri ve şiirin bize iletmek istediği mesajı tam olarak anlayabilmemiz için dönemin zihniyetini iyi bilmemiz gerekir.

Türkler İslamiyeti kabul edip Müslüman olduktan sonra daha çok XI. yy.dan başlayıp 20.yy.ın başlarına kadar gelen ve tekkelerde tasavvuf erbabı, medreselerde din bilginleri vasıtasıyla oluşturulan edebiyat ürünleri genelde dini ve tasavvufi bir özellik göstermektedir.

Tekkelerin okumuş-cahil, esnaf-memur, asker-işçi, vezir-padişah gibi her kesimden insana kapılarını açması buraya bağlı edebiyatın çok daha geniş bir sahada büyük insan kitleleri arasında yayılmasını sağlamıştır.

Yusuf Has Hacib'in insana her iki dünyada da mutlu olma yollarını gösteren, toplumda devletin ideal bir hale gelebilmesi için neler yapılması gerektiğini anlatan Kutadgu Bilig adlı eseri İslami içerikli Türk edebiyatının ilk örneklerinden biridir. 12 yy.ın başlarında Ahmed Yesevi'nin Divan-ı Hikmet isimli eseri kaleme alınmış dini-tasavvufi edebiyatın içerisinde yerini alır.

13. y.y.ın başlarından itibaren tasavvuf cereyanının Anadolu'da halk arasında büyük bir hızla yayılmaya başladığı görülür.13. yy.ın başlarında Atabetü'l Hakayık isimli eseri ile Edip Ahmed Yükneki'nin, Çarh-name'si ile Ahmed Fakih'in büyüklüğünü asırlardır koruyan Mevlana'nın hep bu dönem içerisinde yetiştiğini bilmekteyiz.

Bu y.y.ın sonlarına doğru Divanı ve Risaletü'n Nushiyye'siyle Yunus Emre karşımıza çıkar. O denizler gibi çağlar, ırmaklar gibi akar ve günümüze ulaşır. Yunus Emre, tasavvuf eğitiminin verildiği tekkelerde yetişmiş bir şairdir. Tasavvufa göre dünya bir gurbettir. Can, mutlak varlık olan Allah'a dönecektir. Gerçek vatan Allah katı, gerçek sevgili de Allah'tır. Yunus Emre bu durumu şu şekilde dillendirmektedir:

“Ben dost ile dost olmuşam kimseler dost olmaz bana

Münkirler bakup gülüşür selam dahi vermez bana

Ben dost ile dost olayın canımı feda kılayın

Ölmezden evvel öleyim dünya baki kalmaz bana”<sup>9</sup>

O ve daha birçok şair, tasavvuf felsefesinin oluşturduğu zihniyetin etkisiyle şiirler yazmıştır. 15. yy.a geldiğimizde tekke şiirinde öne çıkan isimler Eşrefoğlu Rumi ve Hacı Bayram Veli'dir. Hacı Bayram Veli'nin kaynaklarda en çok karşımıza çıkan şu şiiri okuduğumuz mecmuada da yer almaktadır:

“N'oldı bu gönlüm n'oldı bu gönlüm derd ü gamınla doldı bu gönlüm

Yandı bu gönlüm yandı bu gönlüm yanmada derman buldı bu gönlüm”<sup>10</sup>

Tekke şairleri derdi de dermanı da hep aynı yerde aramışlar bu dertle yanıp pişip gerçek manada olgunlaşmışlardır.

16.yy.da Hüdayi ve Kul Himmet, 17.yy.da öne çıkan isim ise Niyazi Mısri'dir.

<sup>9</sup> 549-1 ilahiler mecmuası, s.[836a], Sermet Çifter Kütüphanesi, istanbul

<sup>10</sup> 549-1 ilahiler mecmuası, s.[859b], Sermet Çifter Kütüphanesi, istanbul

Niyazi mısri'nin şu şiiri musiki kaynaklarında da karşımıza çıkmaktadır:

“Gül müdür bülbül müdür şol zar u efgan eyleyen  
Ten müdür can mudur hem arşu seyran eyleyen”<sup>11</sup>

Tekke şiirinde gül, bülbül motiflerinin sık sık kullanıldığını görmekteyiz. Tekke şairleri fani olan hiçbir şeye kıymet vermez. Ten bir gün toprağa karışacaktır; fakat ebedi olan candır. Onlar bu işin özünü mutlak manada kavramış ve ruhlarını semaya yükseltmek için ellerinden geleni yapmışlardır. Şiirlerinin tamamını okuduğumuzda bu şairlerin zihniyetlerini daha iyi kavramış oluyoruz.

18.yy.da Sezayi karşımıza çıkmaktadır. Yüzyıllar birbirini takip etmekte fakat şiir zevki aynı değerini korumaktadır. Sezayi'nin yazmış olduğu şu na'at bu konuya güzel bir örnek teşkil etmektedir:

“Kapuna geldiler ümmet-i Muhammed  
Dilerler her himmet şefkat Muhammed  
Cihana Hak Te'ala kıldı ihsan  
Vücudun ayıt rahmet Muhammed”<sup>12</sup>

19. yy. tekke şairlerinden Kuddusi de mecmuada yer alan önemli isimlerindedir. Aşağıdaki şu şiiri veli olmanın yollarından bahsetmektedir:

“Veli olmaz kişi taşlanmayınca  
Siva endişesi başlanmayınca  
Kemale eremez diriga  
Bu aşkın oduna haşlanmayınca”<sup>13</sup>

Kullanmış olduğumuz 549-1 numaralı mecmua her ne kadar 18 yy.a aitmiş gibi kayıt altına alınmış olsa da vermiş olduğumuz örneklerde de görüldüğü gibi,13. yy.dan 19. yy.a birçok mutasavvıf şair bu mecmuada karşımıza çıkmıştır. Bu şairler yüzyıllar

<sup>11</sup> 549-1 ilahiler mecmuası, s.[836b], Sermet Çifter Kütüphanesi, istanbul

<sup>12</sup> 549-1 ilahiler mecmuası, s.[868b], Sermet Çifter Kütüphanesi, istanbul

<sup>13</sup> 549-1 ilahiler mecmuası, s.[910a], Sermet Çifter Kütüphanesi, istanbul

içerisinde birbirini etkilemiş ve tekke şiiri geleneğinin devam etmesini sağlayarak günümüze ulaşmasında öncülük etmişlerdir.

Şunu da belirtmemiz gerekir ki; saymış olduğumuz bu isimler ve mecmuda yer alıp da burada adı anılmayan nice isimler edebiyat kaynaklarında şair olarak anılmalarının yanı sıra evliya olma sıfatlarıyla da tanınmaktadırlar. Ayrıca mecmuada geçen bazı isimler birbirlerine hocalık yapmışlar ve Allah ulaşmada Peygamberin önderliğinde birbirlerine destek olmuşlardır. Örneğin; Fatih Sultan Mehmet'in hocası Akşemseddin Hacı Bayram velinin halifesidir, ayrıca onun diğer bir halifesi Hızır Dede'dir ve onun dervişi de Üftade'dir. Kaynakları incelediğimizde Aziz Mahmut Hüdayi'nin hocasının da Üftade olduğunu görmekteyiz. Halvetilikten, Bektaşiliğe çeşitli tarikatlerin içerisinde yer alan bu isimlerin ortak noktasının Kur'an-ı Kerim ve Peygamber hadisleri olduğunu ve amaçlarının peygamber şefaatine nail olarak gerçek sevgili olan Allah'a ulaşmak olduğunu görmekteyiz.

### **2.3. Tekke Edebiyatı Şairlerinin ve Tasavvuf Anlayışının Günümüzdeki Yansımaları**

Anadolu sahasında 13. yüzyılda ilk örnekleri verilmeye başlanan ve klasik şiirimizde gelenek halinde yaygınlığı devam eden na'atlar 19. yüzyılda Tanzimat'ın ilanıyla başlayıp günümüze kadar uzanan ve daha çok batı kültürünün tesiriyle gelişen edebiyatımızda da canlılığını korumuştur. Ziya Paşa, Muallim Naci, Recaizade Mahmud Ekrem, Mehmed Akif Ersoy, Ali Ekrem Bolayır, Yahya Kemal Beyatlı, Faruk Kadri Timurtaş, Sezai Karakoç ve isimlerini sayamadığımız daha birçok şair na'at zincirini devam ettirmiştir.

Hz. Muhammed'e(sav) duyulan samimi sevginin göstergesi kabul edilen, başta na'atlar olmak üzere O'nunla ilgili türler dolayısıyla, bütün dünya edebiyatlarında istisnasız başka hiçbir şahıs, hiçbir din veya müessese etrafında böyle asırlar boyunca devam eden zengin bir edebiyat teşekkül etmemiştir. Bu konuda Hz. Muhammed (sav) tektir ve istisnadır.

Na'atlar muhteva yönünden incelendiği zaman; şairlerin Hz. Muhammed'in(sav) isim ve sıfatlarını, kainatın efendisi, yaratılışın gayesi, Cenab-ı Hakk'ın Habib'i olduğunu, örnek ahlakını, üstün vasıflarını, manada ve surette hiç kimsenin benzemesi mümkün



olmayan eşsiz güzelliğini, mucizelerini, miracını ve diğer peygamberlerden üstünlüğünü ayet ve hadislerle ele aldıkları görülmektedir.

Na‘atlar, samimi bir sevginin ürünü olan, şefa‘at arzusunun ön plana çıktığı ve lirizmin hakim olduğu, şairlerin sanatkarlık gösterme iddiasına girmedığı sade bir dille kaleme aldıkları şiirlerdir. Üslupta da şairler özentili, süslü ifadelerden kaçınmış ve içten duygularını dile getirme gayreti sergilemişlerdir.

Yunus Emre’nin etkisini birçok şairin üzerinde görmekteyiz. Tekke edebiyatı içerisinde ve okumuş olduğumuz mecmuada yer alan Hacı Bayram Veli, Eşrefoğlu Rumi, Ümmi Sinan, Aziz Mahmud Hüdayi, Niyazi Mısri gibi isimlerinde onun yolunda olan olan mutasavvıf şairlerdendir. Yunus’un etkisi çağlar, iklimler aşarak her dönemde karşımıza çıkar.

Arif Nihat Asya’da sufiliğe ilgi duyan şairlerimizdendir. O da şiirlerinde Yunus’un etkisinde kalmış hatta açık açık ona yönelmiştir. ‘‘Basamaklar ‘’ isimli eserindeki şiirlerini örnek olarak gösterebiliriz.

UNESCO’nun 1972 yılını ‘‘Yunus Emre Yılı’’ olarak ilan etmiş olması dünyaca kabul gören önemli bir şahsiyet olduğunun kanıtıdır. Ayrıca aynı kurum tarafından 1991 yılı ‘‘Yunus Emre Dünya Sevgi Yılı’’ olarak kabul edilmiştir.

Asaf Halet Çelebi, ‘‘Cüneyd’’ şiirinde, okumuş olduğumuz mecmuda da yer alan tekke şairlerinden Cüneyd-i Bağdadi’nin etkisi açıkça görülmektedir. Ayrıca ‘‘He’’ şiirinde Allah’ı simgeleyen ‘‘ه’’ harfinden yola çıkarak beşeri aşktan ilahi aşka kavuşmayı anlatır. ‘‘Güneşin Işığı’’ adlı şiirde de yine tasavvufi aşktan bahseder.

‘‘Sandukalar’’ adlı şiirde de mutlak varlık olan Allah’ın ruhundan yaratılan diğer varlıklar, özellikle insanın bu anlamdaki durumu gösterilmeye çalışılmış ve ‘‘can’’ın, ‘‘mutlak can’’a bağlılığı üzerinde durulmuştur.

‘‘Lamelif’’ şiirinde daha çok tasavvufun ‘‘bilmeme’’ esası, ‘‘bilinse de ‘‘söylememe’’ esası üzerinde yoğunlaşmıştır.<sup>14</sup>

Nazım Hikmet’in yazmış olduğu ‘‘Dergahın Kuyusunda’’ isimli şiiri onun da zamanında geleneğin içerisinde yer aldığını gösteren güzel bir örnektir.

<sup>14</sup> Asaf Halet Çelebi *Om Mani Padme Hum*, Adam Yay., İstanbul, Eylül 1993, s. 31.

## DERGAHIN KUYUSUNDA

Ne içli bir dua, ne içten bir ah,  
 Uyuyor serviler altında dergah!  
 Kaç kere gönlümü dinledi bu yer.  
 Tek tük kandillerde yorgun alevler,  
 Titriyor gecenin sert rüzgarıyla.  
 Gece sanki sönen yıldızlarıyla  
 Gölge dergahın dolmuş içine...  
 Bir inilti, bir ses... bu yalvarış ne?  
 Yarabbi, ne içten anıldı adın!  
 "Ölmeden öl!" diyen bir itikadın  
 Gönülden duyarak ulu sesini,  
 Ruha şifa sunan felsefesini,  
 Biri zikrediyor dergâhta işte.  
 Göklere yükselen bu inleyişte  
 Ele mi gizlidir bir ah u vahın,  
 Çoktan dervişleri yattı dergahın...  
 Bu yalvaran kimdir, kim bu zikreden?  
 Yoksa ağlıyor mu gönlüm bilmeden!  
 Gönül! bu inilti senden mi geldi?  
 Hayır, işte o ses yine yükseldi,  
 Yine yalvarıyor, yine ağlıyor.  
 Gözümü dumandan eli bağlıyor  
 İçimde yakılan bir buhurdan,  
 Vuruşu duruyor kalbimde kanın.  
 Bir hayalet oldu yanan benliğim:  
 Bu kuvvetli ruh kim? bu zikreden kim?  
 Kim bu varlığımı kendine çeken?  
 Şimdi bir zulmet te gölge gibi ben  
 O yalvaran sese ilerliyorum,  
 "Benliği ölmeden öldü!" diyorum,  
 Böyle yürüyerek geçtikçe her an,

Gitgide geliyor sesi yakından,  
 Gitgide sinerken ben gölgelere,  
 Yorgun ayaklarım çarptı bir yere.  
 Titredim bir taşa ani temasla,  
 Ömrümde bu kadar korkmadım asla:  
 Sanki ta kalbimi bir bıçak vardı...  
 Önümde bir küme karanlık vardı.  
 Bütün varlığımı bir an unuttum,  
 Yavaşça eğilip o yeri tuttum.  
 Dergah kuyusunun duvarıydı bu...  
 Yeniden benzimi sararttı korku.  
 Burdan geliyordu o iniltiler!  
 Gönülde titrerken şüpheli bir yer  
 Allah'a yalvaran Allah'ın adı  
 Beynimin içinde bir uğuldadı.  
 Sanki bir dakika çarpmadı kalbim...  
 Ey ulu Allah'ım, ey ulu Rabbim!  
 Kuyuda zikreden, ağlayan kimdi?  
 İçine eğildim, anladım şimdi,  
 İsm-i celalini candan andıkça,  
 Yer yer yükselerek çalkalandıkça,  
 Kuyunun zulmette parlayan suyu...  
 Kuyu zikrediyor, ağlıyor kuyu!

Yahya Kemal'in Ezan-ı Muhammedi<sup>15</sup> şiirini, Mehmet Akif'in Tevhid ve Ezanlar<sup>16</sup> şiirini, Tevfik Fikret'in Sabah Ezanında şiirini yine bu gelenek içerisinde örnek olarak gösterebiliriz.

Erman Ertun'un günümüzdeki Adanalı aşıkların dini tasavvufi şiirleri isimli çalışmasında, karşımıza çıkan isimlerin incelenmesinde tekke şiir geleneğinden yararlanıldığını görmekteyiz. Aşıklar dini-tasavvufi şiirlerinde Allah'ın birliğini,

<sup>15</sup> Yahya Kemal Beyatlı, Eski Şiirin Rüzgarıyla, 2. Baskı, İstanbul, 1974,

<sup>16</sup> Mehmet Akif Ersoy, Sefahat, İnkılap kitabevi, İstanbul 2003

peygamberleri anlatırlar, din ulularını sıralarlar. Onların bu tür şiirlerinde tasavvufi bilgiler bir sistem içinde verilmez. Yalnızca geleneğin aktardığı bilgiler kalıp olarak alınıp tekrarlanır. Dünyayı İslami inanca göre kavrayan aşıklar, şiirlerini mistik ve metafizik bir temele dayarlar.

Adanalı aşıklar İslami ahlakın temeli olan "Allah'ın emirlerine saygı, Allah'ın kullarına sevgi" düsturunu pek çok şiirlerinde işlerler. Yaratılmışların dünya hayatlarını takip edecekleri bir hayat programı olarak nitelenen alinyazısı, kader inancı işlenir. Âşıklarca ölüm, ahiret öncesi hayatın son vadesi olarak tevekkülle karşılanır. Âşıkların dini tasavvufi şiirlerinin özünde bağlı buldukları kültür değerlerine ait örnek değerler ve ahlak anlayışı yatar.

Bu çalışmada, özel arşivde bulunan 78 Adanalı aşığa ait dosyalar taranmış içlerinden dini- tasavvufi şiir türünün en karakteristik özelliklerini taşıyan 13 aşığın 30 şiiri seçilerek incelemelerine konu edilmiştir. Bu şairler: Aşık Öksüz Mehmet, Aşık Kaçıran, Aşık Ferrahi, Aşık Halil Aşık Hacı, Aşık Akçay, Aşık Dertli Polat, Aşık Feymani, Aşık Fidani, Aşık Ali, Aşık Hoca, Aşık Kara Mehmet , Aşık Eyyubi Erman Artun bu çalışmada dini-tasavvufi şiir söyleme geleneğinin devamlılığını araştırmıştır.

Okumuş olduğumuz yazmada Mevlana'ya ait Türkçe bir şiir yer almaktadır. Bilindiği gibi Mevlana da çağları aşır günümüzde de yerini ve değerini koruyan önemli bir isimdir. Tekke şiiri üzerinde onun da değerli bir yeri ve etkisi vardır.

Yukarıda da saymış olduğumuz tüm isimlerin beslendiği esas kaynak Kur'an-ı Kerim ve hadislerdir. Mevlana'da en tanınmış eserlerinde biri olan Mesnevi'sini Kur'an-Kerim tefsiri olarak yazmıştır.

Engin bir şefkat ve derin bir hoşgörüyü oluşturan Mevlana'nın duygu ve düşünce dünyası bugün de tüm dünyada ilgi görmektedir. O dünyanın dört bir köşesinde yer alan sanatçılara, eserleriyle ışık olmaktadır. İngiliz doğubilimcisi A.J. Arberry, onu "Dünyanın en büyük ozanı" olarak nitelendirmiştir. George Wilhelm Friedrich Hegel, Felsefi Bilimler ansiklopedisi isimli eserinde "Muhteşem Mevlana" olarak nitelendirmiştir. Mevlana'nın Goethe üzerinde de önemli bir etkisi olmuştur. Rembrandt tablosunu yapmış, İngiliz doğubilimcisi Nicholson otuz yıl çalışarak Mesnevi'yi İngilizceye çevirmiş ve bu eserin Batı dünyasında yerini almasını sağlamıştır. 2007 yılı Mevlana'nın 800. doğum yılı olduğu için Unesco tarafında "Dünya Mevlana Yılı" olarak kabul edilmiştir.

Burada belirtmemiz gereken diğer önemli bir konu tasavvufun, islamın sadece şiirlerde değil günümüz romanlarında da karşımıza çıkmasıdır. Postmodern bir yazar olan Elif Şafak ilk romanı olan'' Pinhan''da derviş, Dürri Baba tekkesi gibi kavramlara yer vermiştir. Bu romanı ile ''Mevlana Büyük Ödülü''nü kazanmıştır.Ayrıca yazmış olduğu ''Aşk'' isimli romanıyla tasavvufun derinliklerine dalmış sufiliğin 40 altın kuralını Şems'in üzerinden yansıtmıştır.Mevlana ve Şems üzerine kurulan bu romanda da yazarın gelenekten faydalandığını görmekteyiz.

### III. BÖLÜM

## MECMUADA YER ALAN ŞAİRLERİN TANITILMASI VE MECMUANIN ÇEVİRİYAZIYA AKTARIMI

### 3.1. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Tanıtılması

#### 3.1.1. Sezayi Gülşeni

İslam alimlerinden ve evliyanın büyüklerindedir. İsmi Hasan bin Ali, mahlası Sezayi'dir. Tasavvufta Gülşeni yoluna mensub idi. 1669 yılında Gördes'de doğdu. Şehrin bugünkü adı Korent olup, Yunanistan sınırları içinde kalmıştır. 1738 senesinde Edirne'de kendi ismi ile anılan dergahının bahçesinde defnedildi.

Sezayi, on sekiz yaşına kadar doğum yeri olan Gördes'te kalmıştır. 1687 senesinde Venedikliler o beldeyi istila edince, gemi ile Gördes'ten İstanbul'a gelmiş ve yolculuk esnasında, Halvetiyye yolunun büyüklerinden biri ile tanışıp onun sohbetinde bulunmuştur.

İstanbul'dan Edirne'ye geçen Hasan Sezayi bir taraftan oradaki alimlerden zahiri ilimleri tahsil ederken, diğer yandan kendisini tasavvuf yolunda yetiştirip, manevi terbiye verecek bir rehber aradı. Gemi yolculuğu esnasında tanıştığı zatın tesiri ve gördüğü bir rüyadaki işaret üzerine, Aşık Musa Dergahı'nda bulunan Şeyh Muhammed Sırrı Efendi'ye talebe olup bir müddet hizmetinde bulundu. Muhammed Sırrı'nin vefatından sonra onun vekili olup, yerine geçen Muhammed La'li Fenayi Efendiye bağlandı. Hasan Sezayi'ye dergahın vakıflarının icarlarını toplamak vazifesi verildi. Bunun için Sezayi'ye; Cabi Dede Efendi de denilmiştir. Hasan Sezayi ondan mezun olup, Gülşeni Veli Dede Dergahı'nın şeyhi oldu. Buradaki vazifesi altı ayı dolunca, hocası Muhammed La'li'nin halifesi olan Muhammed Hamdi Efendi vefat etti. Bunun üzerine Sezayi onun yerine geçti.

Hasan Sezayi Efendi bir gün talebeleriyle sohbet ederken kalp gözüyle hocası La'li Efendi'nin vefat ettiğini anlayıp, şiddetli üzüntüye kapıldı ve kendinden geçerek yere düştü. Bu esnada bir dişi kırıldı ve bu dişi bir tahtaya saplandı. Günümüzde de bu dişi, mihrabın sağ tarafında bulunmakta ve ziyaret edenler tarafından görülmektedir.

Hasan Sezayi Efendi bir ara İstanbul'a gelmişti. Daha önce Edirne'deyken ismi her tarafta duyulmuş olduğundan, İstanbul'a gelince, birçok kimse onu görmek arzusu ile bulunduğu yere akın etti. Böyle gelip sohbette bulunanlardan bazılarının kalbine, Hasan Sezayi'yi tahmin ettikleri gibi bulamama düşüncesi geldi. O gece bu kimselerin herbiri, rüyalarında, Resulullah efendimizi ziyaret için Medine-i münevvereye gittiklerini, fakat

kapıda Hasan Sezayi'nin bulunduğunu ve huzur-ı saadete girebilmek için onun yardımını gerektiğini gördüler. Ertesi gün rüyalarını birbirine anlattıklarında, hepsinin aynı rüyayı gördükleri anlaşıldı. Böylece Hasan Sezayi hazretlerinin, Resulullah efendimizin varisi olan büyük alimlerden olduğunu anladılar.

Hasan Sezayi hazretleri daha sonra Mısır'a gitti. Kahire'de, Gülşeni Dergahında vazife yapan İbrahim Çelebi tarafından, Gülşeni tarikatinde ikinci pir olarak kabul edildi.

Edirne'deki dergahında 53 sene talebe yetiştirdi. Talebelerinin sayısının beş yüz bini bulduğu ve bunların yiyip içmelerinin bizzat kendisi tarafından karşılandığı bilinmektedir. İlme çok hizmet etti. Dergahın yanında bir sebzeçi dükkanı vardı. Bir gün talebeleri ile sohbet ederken o dükkana bakarak şu şiiri söyledi:

Derd ile daim yanmakta bu dil,  
Aşkın narına olmuşlar fitil,  
Pervane-sıfat olmaya vasıl,  
Şem'-i cemale suzana geldik.

Cismimiz bunda, canımız onda,  
Gevherimizin aslı ol kanda  
Sezayi, şimdi biz bu dükkanda,  
Biraz eyleneip seyrane geldik.

Talebeleri önce bu sözlerin hikmetini anlayamamışlardı. Ancak çok geçmeden dükkanın yeri satın alınarak dergâha ilâve olundu ve Sezayi Efendi vefat edince o yere defnolundu.

Hasan Sezayi Efendi uzak bir yere gittiğinde oğullarına ve talebelerine yahut uzakta bulunan sevdiklerine mektuplar gönderir, onların dinin emir ve nehiyelerini yerine getirmekte gayret ve şevklerini artırır.

Oğluna yazdığı bir mektuptan bazı kısımlar:

"Gözümün nuru evladım. Her halinle seni Cenab-ı Hakk'a emanet ettim. Kalp gözün açık olsun. Mahluklara güzel ahlak ile muamele edesin. Bütün amellerin en güzeli, güzel huylu olmaktır. Dili tatlı olanın dostu çok olur, buyrulmuştur. Daima insanların

aybını gizle. Kimsenin aybını yüzüne vurma. Gadab ve kızgınlığını yenmeye çalış. İhtiyarlara karşı hürmet et. Bir fakir gördüğün zaman, gücün yettiği kadar elinde bulunandan yardımda bulun. Bunlara riayet edersen ömrün uzun olur, Hak teala her yerde seni aziz eder.

Daima affedici ol. Vasiyetlerimi tutarsan dünyada rahat ve muhterem, ahirette de mükerrerem olur ve rızamı kazanırsın. Daima itikadı düzgün, salih kimselerle birlikte bulun. Dünya fanidir. Ne sana kalır ne de başkasına. Baki kalacak şey, Allahü teala için olan muhabbettir."

Başka bir talebesine yazdığı bir mektuptan:

"Allahü teala manevi nimetlerden hisse almanı nasib eylesin. Sakın ha dünya itibarına aldanıp manevi yükselmeden geri kalmayasın. Suret ve görünüşe itibar etmeyesin. Zira görünüşteki itibar, olsa olsa su üzerinde meydana gelen dalgaya benzer. Su üzerindeki dalganın devamlı olması mümkün müdür ve ona bağlanıp kalmak akıl karı mıdır? Hak teala mana alemimizi ihya eylesin. Bize hidayet versin. Çeşitli yanlışlara düşerek, maneviyatımızın harab olmasından Allahü tealaya sığınırız."

Hasan Sezayi'nin ilim ve evliyalığı yanında çok kuvvetli şiir söyleme kabiliyetine de sahip idi. Bu yönü ile kendisine, "Osmanlıların Hafız-ı Şirazi'si" ünvanı verilmiştir. Şiirlerinin ekseriyetini ilahi aşk ve muhabbet ile söylemiştir.<sup>17</sup>

Hasan Sezayi'nin büyük bir kısmı tasavvufi muhtevalı kaside, gazel, muhammes, tahmis, tesdis, rubai gibi şiirlerden meydana gelen Divan'ından başka, müridleriyle bazı devlet büyüklerine yazmış olduğu mektuplardan oluşan Mektubat'ı vardır.<sup>18</sup>

### 3.1.2. Yunus Emre

Türk milletinin yüzyıllar içerisinde yetiştirmiş olduğu en büyük şahsiyetlerden biridir. 13. yy. ın ikinci yarısı ile 14. yy.ın ilk yarısında yaşamış, İslamın getirdiği irfan nuru ve Türk milletinin asırlar içinde geliştirdiği milli kültür unsurlarıyla aydınlanan mutasavvıf bir şairdir.

<sup>17</sup> İslam Alimleri Ansiklopedisi; c.17, s.217

<sup>18</sup> Ahmet Bican, Ercilesun, Büyük Türk Klasikleri, Akçağ Yayınları, Ankara 1986



Yunus Emre'nin Risaletü'n Nushiyye ve Divan-ı İlahiyat olmak üzere bilinen iki eseri vardır. İlahilerini aruz ve hece vezni ile yazmıştır. Divanında hece ölçüsüyle yazdığı şiirlerin sayısı aruz ölçüsüne göre daha fazladır.<sup>19</sup>

Günümüzde İngiltere, Arnavutluk, Makedonya gibi dünyanın birçok ülkesinde onun adını taşıyan enstitüler kurulmuştur. Buralarda Türk Kültürü, Türk dili, İslam felsefesi gibi alanlarda birçok kişinin bilgi sahibi olması sağlanmaktadır.

### 3.1.3. Aziz Mahmud Hüdayi

Anadolu'da yetişen büyük velilerdendir 1541 yılında Şereflikoçhisar'da doğdu. Bursa'da Muhammed Üftade hazretlerinden feyz aldı. 1598 yılında Üsküdar'da cami ve dergah yaptırdı.1628 yılında vefat etti. Kabri Üsküdar'da kendi dergahı yanındaki türbesindedir. Çocukluğu Sivrihisar'da geçti. Burada ilk tahsiline başladı. İlmimi ilerletmek için İstanbul'a gitti. Küçük Ayasofya Medresesi'nde tahsiline devam etti. Çok zeki bir defa okuduğunu zihninde tutar. Tekrar kitaba bakmaya lüzum görmezdi. Hocalarından Hazırzade Ramazan Efendi, ona hususi bir itina gösterirdi. Mahmud Hüdayi genç yaşta; tefsir, hadis, fıkıh ve zamanın fen ilimlerinde büyük bir alim oldu. Hocası Hazırzade onu yanına yardımcı olarak aldı. Mahmud Hüdayi Bir taraftan hocası Ramazan Efendiye yardım ederken diğer yandan da tasavvuf yolunda ilerlemeye çalıştı. Otuz üç yaşındayken, hocası Nazırzade ile Bursa'ya geldi. Üç sene Ferhadiye Medresesi'nde müderrislik yaptı. Üç sene sonra, hocasının vefatı ile Bursa kadılığına getirildi. Bursa kadılığına başlayan Hüdayi hazretleri, kadılığı esnasında bir gece rüyasında Cehennemi ve Cehennemin ateşinde tanıdığı bazı kimselerin yandığını gördü. Bu korkunç rüyanın verdiği dehşet ve üzüntü içindeki günlerde, bir hanım bir dava getirdi. Bu davadan sonra Bursa kadılığını bıraktı.

O günlerde Bursa da büyük bir alim olan Muhammet Üftade hazretleri halkın manevi terbiyesi işi ile meşgul olurdu. Yine Üftade hazretlerini seven fakir bir kimse vardı. Her sene hac mevsiminde hacca gitmek ister. Fakat gidecek parası olmadığı için arzusuna kavuşamazdı. Üzüntüsünden hiç yüzü gülmez gözleri hep hacca gidenlerin yolu üzerine takılır kalırdı. Evde hamımı yüzü gülmeyen kocasının bu haline oldukça üzülürdü. Yine bir sene hac mevsiminde parası olmadığı için hacca gidemeyen bu fakir üzüntüsünden ne

<sup>19</sup> Mustafa, Tatcı, Yunus Emre Divan ve Risaletü'n Nushiyye, Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2005

yapacağını şaşırıldı. Aralarında geçen bir konuşmanın sonunda elinde olmayarak hanımına: “Eğer bu sene de hacca gitmezsem seni üç talak ile boşadım” dedi.

Günler geçti. Kurban bayramı yaklaştı Fakiri bir düşüncedir aldı hacca gidemezse evde hanımı boş olacaktı. Bir yerlerden borç bulup hacca gidememişti. Ne yapacağını şaşırıldı bir gün, hatırına Muhammed Üftade geldi hemen huzuruna gidip ağlayarak durumunu anlattı. O da; “bizim Eskici Mehmet Dede'ye git, selamımızı söyle. O seni hacca götürüp derdine derman olur ” buyurdu. Fakir sevinerek huzurdan ayrıldı, süratle Mehmet Dede'nin dükkanına koştu Mehmet Dede'ye hocasının selam söyleyip derdini anlattı. Mehmed Dede:

“Ey fakir! Gözlerini kapa aç demeden sakın açma ” dedi. Fakir gözlerini açtığı anda kendilerini Mekke de buldular. Mehmet Dede, Allah'ın izniyle fakiri bir anda hicaz'a götürmüştü. O gün arife idi, Hacılar Arafat'a çıkmışlardı. Fakir ve Mehmet dede de ihram giyip Arafat'a çıktılar. Gezilecek yerlere gittikten sonra, Bursalı hacıları buldular. Onlar, hemşerileri olan Mehmet Dede'yi ve Fakiri görünce sevindiler. Fakir birkaç hediye alıp, bir kısmını getirmeleri için komşusu olan hacılara emanet etti. Vedalaşarak ayrıldılar. Yine Mehmet Dede'nin kerameti ile bir anda, Mekke'den Bursa'ya geldiler.

Fakir getirdiği bazı hediyelerle eve gelince, hanımı birkaç gündür eve gelmeyen kocasını eve almak istemedi ve;

“Sen beni boşamadın mı? Hangi yüzle bana hediye getirerek eve giriyorsun?” dedi. Kocasını da; “ Hanım, ben hacca gittim geldim. İşte bu getirdiklerimi de Mekke'den aldım ” dediyse de kadın:” Bir de yalan söylüyorsun 3-5 gün içinde hacca gidilip gelinir mi? Seni mahkemeye vereceğim ” dedi ve Kadı Aziz Mahmut Hüdayi'ye gelerek; “Kadı Efendi! Artık ben bu adamla bir arada yaşayamam. Nikahımızın fesh edilmesini istiyorum. Bunun Kurban bayramından iki gün evvel Bursa'da olduğunu herkes biliyor. Halbuki ona sorun, hacca gitmiş, Arafat'a çıkmış, şeytan taşlamış, zemzemler, sürmeler getirmiş... Beni aldatıyor. Bir haftada oraya gider bu işleri yapar ve nasıl geri gelir? Yanına da bir yalancı şahit bulmuş ” Eskici Baba gördü yanındaydı ” diyor.

Bu sözler üzerine Aziz Mahmut Hüdayi hanımın kocasını mahkemeye çağırarak onu da dinledi. Fakir; hacca gittiğini Kabe'yi ziyaret edilecek yerleri gezdiğini, Bursalı hacılarıyla görüşüp getirmeleri için emanet dahi verdiğini iddia etti. Bu sebeple boşanmanın olmadığını söyledi. Fakir, Mehmet Dede'yi şahit gösterdi. Mahkemeye gelen Mehmet Dede

ise Kadı'nın bu sözlere bir türlü inanmak istemediğini göstererek; “A Kadı Efendi! Şeytan, Allah'ın düşmanı olduğu halde, bir anda dünyanın bir uçundan bir ucuna gidip gelir de, bir velinin bir anda Ka'be'ye gitmesi niçin kabul edilmez!” dedi. Kadı hayret ederek, mahkemeyi hacıların dönüşüne bıraktı. Aradan günler geçti. Bursalı hacılar geldi. Mahkeme gününde şahit olarak, fakirin hac vazifesinin yaptığını, hatta verdiği emanetleri getirdiklerini bildirdiler. Kadı, şahitlerin verdiği bu ifade ile davacı hanımın nikahı fesh etme isteğini reddetti. Böylece boşanma olmadı.

Ancak bu hadise, Kadı Aziz Mahmud Hüdayi Efendi'nin günlerce aklından çıkmadı ve çok etkilendi. Nihayet Eskici Mehmed Dede'nin yanında gidip; “Beni talebeliğe kabul buyurman için gelmişim ” dedi O da; “Nasibiniz bizden değil, Üftade'dendir. Onun huzuruna giderek müracaatınızı bildirin ” dedi. Kadı evine gitti. Hizmetçisine atının hazırlanmasını emretti. Kendisi de sırmalı kaftanını sarığını giyerek hazırlanan atına bindi. Yanına seyisini de alıp, Üftade hazretlerinin dergahına gitmek üzere yola çıktı. Bugünkü Molla Fenari Camisi'nin doğu tarafındaki sokağa geldiğinde, atının ayaklarının bileklerine kadar kayalara saplandığını gördü. Bütün uğraşmalarına rağmen bir adım ileri süremedi. Çaresiz, atından indi. Sırmalı kaftanıyla Üftade Dergahı'na doğru yürüdü. Kadı dergaha vardığında, bahçede yamalı elbiseli bahçeyi çapalan bir zat gördü. Ona hitaben; “Ben Bursa Kadısı Mahmud'um Şeyh Üftade'yi görmek istiyorum. Çabuk geldiğimi haber ver ” dedi. Kadının hizmetçi zannettiği Şeyh Üftade hazretleri dinledi dinledi, sonda hafifçe doğrularak:

“Yazıklar olsun ey Kadı Efendi! Herhalde yanlış yere geldiniz. Burası yokluk kapısıdır ve biz bu kapının kuluyuz. Halbuki sen varlık sahibisin. Bu halde ikimizin bir araya gelmesi mümkün mü? Senin ilmin, malın, mülkün, şanın ve mamur bir dünya var. Bizim gibi kulların Allah'tan başka kimsesi yoktur. Atın bile gelmek istemeyip ayakları kayalıklara saplanmadı mı?” buyurdu. Bu sözler ve yaptığı hata Aziz Mahmud Hüdayi'ye çok tesir etti.

Gözlerinden iki sıra yaş döküldüğü halde; “Efendim! Her şeyimi mübarek kapınızın eşiğinde terk eyledim. Dileğim talebeniz olabilmek ve hizmetinizi görmeye şereflenmektir. Her ne emrederseniz yapmaya hazırım” dedi. Bu samimi ifade üzerine Üftade hazretleri tane tane buyurdu ki: “Ey Bursa Kadısı! Kadılığı bırakacak, bu sırmalı kaftanla Bursa sokaklarında ciğer satacaksın. Her gün de dergaha üç ciğer getireceksin!” Her şeyi bırakacağına, her emri yerine getireceğine söz veren Mahmud Hüdayi derhal

kadılığı bırakıp ciğer satmaya başladı. Sirtında sırmalı kaftanı olduğu halde, ciğerleri, Bursa sokaklarında, “Ciğerci, Ciğerci!” diye bağırarak satıyordu. Bursalıların hayret dolu bakışlarına, kadınların ve çocukların alay etmelerine hiç aldırılmıyordu. Onu görenler; “Bursa Kadısı aklını oynattı” diyorlardı. Bu şekilde, nefsini kırıp, ruhunu yükseltmek için her türlü alaya alınmaya katlanıyordu. Her akşam dergaha geldiğinde hocası ona; “Bugün ne yaptın? Ciğerleri satabildin mi?” diye soruyor, o da, başından geçenleri anlatıyordu.

Üftade hazretleri daha sonra, yeni talebinin nefsini iyici kırmak ve terbiye etmek için onu dergahta hela temizleme işiyle vazifelendirdi. Hüdayi bir gün abdesthaneleri yıkarken kulağına davul-zurna sesleri geldi. Şöyle bir kulak kabarttığında, kendi yerine tayin olunan yeni kadının geldiğini ve halkın karşılamaya çıktığını öğrendi. Bir anlık dalgınlık ile kendi kendine; ”Yeni kadı geliyor ha! Biçare Mahmud, sen böyle bir mesleği bıraktın. Şimdi abdesthanede temizlik yapıyorsun” diyerek nefsinin aldatmasına yakalandı. Ancak daha bu düşünceler geçer geçmez derhal toparlandı ve; “Mahmud! Sen şeyhine nefsini ayaklar altına alacağına dair söz verdin” diyerek derhal tövbe etti. Sonra da nefsinin tahkir için elindeki süpürgeyi atarak, taşları sakalıyla süpürmeye başlayacağı bir anda, şeyhi Üftade hazretleri kapıda göründü ve;

“Mahmud, evladım! Sakal mübarek şeydir. Onunla böyle bir iş yapılmaz. Maksat sana bu mertebeyi atlatmaktı ” buyurarak, Hüdayi’yi alıp içeri dergaha götürdü.

Böylece nefsinin istek ve arzularına sırt çevirip istemediği şeyleri yapmakta büyük gayret sarfeden Hüdayi kısa zamanda üstadının en önde ve gözde talebesi oldu. Develer yükü kitabın ona öğretmediğini Üftade hazretlerinin bir bakışı öğretiyor, gönlünden geçen bir sualine bin cevap birden veriyordu. Bir gün Üftade hazretleri talebeleri ile kırlarda sohbet etmişlerdi. Bir ara talebeler etrafa dağılarak her biri birer demet çiçek topladılar. Hüdayi Efendi ise elinde kurumuş ve sapı kırılmış bir çiçek olduğu halde döndü. Herkes hediyelerini şeyleri Üftade hazretlerine takdim etmiş o da kabul ederek memnuniyetini belirtmiş ve dualar etmişti. Hüdayi de hediyesini verince, Üftade hazretleri:

“Oğlum, arkadaşlarınız demet çiçek getirdiler. Siz bize tek solmuş her çiçeği mi layık gördünüz?” buyurdu. Hüdayi de; “Efendimize ne getirsem azdır. Fakat koparmak için el uzattığım her çiçek Allah'ı tespih ediyordu. Bu tespihi işiterek el çekip hiç birini koparamadım. Ancak kurumuş ve sapının kırılmış olmasından dolayı bu çiçeği tespihten kesilmiş gördüm. Bu sebeple bunu getirebildim. ”Hüdayi’nin bu cevabıyla şeyhinin bir kat

daha muhabbet ve teveccühünü kazandı. Çünkü Üftade hazretleri Hüdayi'ye her zaman; "Evladım her zerrede Hakk'ı göreceksin, her zerreye Hak muamelesi yapacaksın, başka yolu yok, bu böyledir" derdi. Sevinci, talebesinin bu mertebeye ulaşmasından geliyordu.

Nitekim bir sabah Hüdayi hazretlerinin artık nihayete erdiğini ve halkı irşadı, doğru yolu göstermeye başlayacağını işaretini verdi. Hüdayi hazretleri her sabah erkenden kalkarak hocasının abdest suyunu ısıtıp hazır ederdi. O sabah ise uykuya dalmış ve ancak son vakitte uyanabilmişti. Derhal ibriğini aldı. Fakat ısıtmaya vakit yoktu. Çünkü hocasının ayak seslerinin işitiyordu. İbriği göğsüne bastırmış bir halde kalakaldı. Üftade hazretleri eğirerek ;

"Haydi evladım suyu dök "dedi. Hüdayi hazretleri ibriği göğsüne bastırmış halde duruyor ve buz gibi olan suyu hocasının eline dökmeye kıyamıyordu. Üftade hazretleri tekrar; "Haydi evladım! Ne duruyorsun? Geç kalacağız" deyince, çekine çekine ve korkarak suyu dökmeye başladı. Ancak hocasının sözü onu bir kat daha şaşırttı "Evladım Mahmud bu su ne kadar ısınmış böyle. Bunu normal ateş ile ısıtmayıp, gönül ateşi ile ısıtmışsın Bu hal artık senin hizmetinin tamam olduğunu gösteriyor "

Böylece Muhammed Üftade hazretleri, Hüdayi'ye icazet, diploma verdi ve onu çocukluğunu geçirdiği Sivrihisar'a, İslamiyeti yaymak, emir ve yasaklarını bildirmek üzere gönderdi. Aziz Mahmud Hüdayi, ailesiyle birlikte Sivrihisar'a giderek hizmete başladı. Ancak burada sadece altı ay kadar kalabildi. Hocasının ayrılığına dayanamayarak tekrar Bursa'ya geldi. Bursa'ya geldiği günlerde, doksan yaşından ziyade olan hocasının hizmetini görmeye başladı. Bu hizmetlerinden çok memnun olan Muhammed Üftade ; "Oğlum! Padişahlar ardınca yürüsün " diye dua etti. O sene Üftade hazretleri vefat etti.

Aziz Mahmud Hüdayi manevi bir işaretle Trakya'ya gitti. Bir müddet sonra da Şeyhülislam Hoca Sadeddin Efendi vasıtasıyla İstanbul'a geldi. Küçük Ayasofya Cami Tekkesi'nde hocalık yapmaya başladı. Bu arada Fatih Cami'nde, talebelere tefsir, hadis ve fıkıh dersleri verdi. Burada kaldığı müddet içinde, ilim ve devlet adamlarına uzanan geniş bir muhit edindi. Bu arada, Üsküdar'da kendi dergahının bulunduğu yeri satın aldı. Buraya dergahını inşa eyledi. Dergahında yüzlerce talebenin yetişmesi için çok uğraştı. Kısa zamanda namı her tarafta duyuldu. Akın akın talebeler dergahına koştular. Hasta kalplerine şifa olan sohbetlerine koştular. Onun feyzi ve bereketine kavuştular. Dergah en fakirinden en zenginine ve en üst kademedeki devlet mercilerine kadar her tabakadan insanlarla dolup

taşıyordu. Devrin padişahları da ona hürmette kusur etmiyorlardı. III. Murad Han, III. Mehmed Han, I. Ahmed Han, II. Osman Han ve IV. Murad Han'a nasihatlerde bulundu. Murad Han'a saltanat kılıcını kuşattı.

1595 yılında İranlılarla yapılan Tebriz seferine Ferhat Paşa ile beraber katıldı. Zaman zaman padişahları davetlisi olarak saraya gidip, onlarla sohbetlerde bulundu. Aziz Mahmud Hüdayi hazretlerinin, çeşitli camilerde vaaz vermesi için sevenleri devamlı taleplerde bulundular. O, Üsküdar İskelesindeki Mihrimah Sultan Camii ile Sultanahmed Camii'nde belli günlerde vaaz vererek, insanlara feyz ve mafiret sundu.

Aziz Mahmud Hüdayi'nin talebesi olmakla şereflenmek için, herkes birbiriyle yarışyordu. Bunların başında Sadrazam Halil Paşa, Dilaver Paşa, Şeyhülislam Hoca Sadeddin Efendi, Şeyhülislam Hocazade Esad Efendi, Okçuzade Mehmed Efendi, İbrahim Efendi, Nevizade Atayi Efendi geliyordu. O zaman Hüdayi Dergahı, İstanbul'un en mühim bir kültür merkezi haline geldi. Pek çok alim yetişti.

Üsküdar'da cami ve dergah yaptıran ünlü tekke şairi 1628'de vefât etti. Kabri, İstanbul Üsküdar'da kendi dergâhı yanındaki türbesindedir.<sup>20</sup>

### 3.1.4. Niyazi Mısri

Niyazi Mısri'nin asıl adı Mehmet'tir. Halveti tarikatının Mısıriyye kolunun kurucusudur. Yunus Emre'nin güçlü bir takipçisi coşkulu bir şair, büyük bir mutasavvıf tır. Babası soğancızade Ali Çelebi Nakşibendi tarikatındandır. İlk eğitimine kardeşleriyle birlikte köyünde başlayan Niyazi Mısri Malatyalı bilginlerden hem dini alanda hem de tasavvufi alanda dersler alarak kendini yetiştirir.

Mahlası Niyazi olup, uzun müddet Mısır'da kaldığı için de kendisine Mısri denilmiştir. 1618 senesinde Malatya'nın Soğanlı köyünde doğdu. 1693 Limni Adası'nda vefat etti.

Niyazi Mısri, Malatya'da, önce İslami ilimlere ait temel bilgileri, sonra da medrese tahsiline başlayıp tefsir, hadis, fıkıh ve tasavvuf ilimlerini öğrendi. Sonra Malatya'da bulunan Halveti şeyhi Hüseyin Efendi'nin sohbetinde bulunarak, ondan feyz aldı. Hüseyin Efendinin vefatından sonra, onun hasretinin tesiri ile seyahate karar verdi. Diyarbakır-Mardin yoluyla Bağdat'a gitti. Burada, büyük alimlerin, evliyanın ve Seyyid Abdülkadir

<sup>20</sup> Mustafa, Tatcı, Aziz Mahmut Hüdayi Divan-ı İlahiyat, Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2005

Geylani'nin kabrini ziyaret ederek bereketlendi. Sonra Hazret-i Hüseyin'in kabr-i şerifini ziyaret etti. Bağdat'ta dört sene ilim tahsil etti.Tahsilini tamamlayan Niyazi Mısri, Kahire'ye gitti. Şeyhuniyye denilen yerde, Kadiriyye tarikatı büyüklerinden olan bir zatın dergahında misafir kaldı ve talebe oldu.

Niyazi Mısri, elde ettiği ilim ve marifetlere doymuyor, daha fazlasına kavuşmak için Allah'a şöyle yalvarıyordu:

Ya Rab bize ihsan et,  
Vuslat yolunu göster.  
Suretde koma Can et,  
Uzlet yolunu göster.

Nefsimi hevadan kes,  
Kalbimi riyadan kes,  
Meylimi sivadan kes,  
Halvet yolunu göster.

Candan sana latif kıl,  
Her taata ragıb kıl,  
Bir pire musahib kıl,  
Hizmet yolunu göster.

Tâlim edip esmâyı,  
Bildir bize eşyayı,  
Doymaya "Ev ednayı",  
Hikmet yolunu göster.

Har içre biter gülzar,  
Zar içre doğar envar,  
Her şeye tecellin var,  
Kurbet yolunu göster.

Başta Divanı olmak üzere Türkçe ve Arapça men isimlerindedir.Samimi ve içten duygularla kaleme aldığı şiirleri oldukça sadedir. O sanatını geniş halk kitlelerinin manevi ihtiyacı için gelitirmiştir. Müzekki'n-nüfus adlı eseri ve Divanı vardır.<sup>21</sup>

---

<sup>21</sup> Kenan, Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı, Ereğ Matbaası, Ankara 2008

### 3.1.5. Ümmi Sinan

17. yy. mutasavvıf şairlerimizdendir. Kaynaklarda mahlası hem Ümmi Sinan hem de Sinan Ümmi olarak geçmektedir. Elmalı'da doğup büyüyen şair, Yunus Emre Eşrefoğlu Rumi, Hacı Bayram Veli gibi bir tekke şeyhi olması hasebiyle mesajlarını şiirleriyle vermiştir. Çevresini bu konuda aydınlatmaya çalışmıştır.

Ümmi Sinan'ın tekke edebiyatı içerisinde tanınmasını sağlayan eseri Divanı olmuştur. Ayrıca yine aynı yüzyılın ünlü mutasavvıf şairlerinden Niyazi Mısri'nin de şeyhi olması ününün yayılmasına tesir etmiştir.

Ümmi Sinan şiirlerinde hem aruz hem de hece ölçüsünü kullanmış işlediği konular itibariyle önemli tekke şairleri arasında yerini almıştır.

### 3.1.6. Hacı Bayram Veli

Asıl adı Numan olan Hacı Bayram Veli 15. yy tekke şairlerindedir. Şeyhi Hamid-i Velî ile görüşmesi bir bayram günü olduğu için müşidi ona "Bayram" diye hitap etmiş daha sonra o da bu adla anılır olmuştur.

Ciddi bir medrese tahsili görmüş olan Hacı Bayram Veli şeyhinin ölümünden sonra Halvetiye ve Nakşibendiye tarikatlarını birleştirerek Bayramiye tarikatını kurmuştur.

Anadoluda milli edebiyatın ve tasavvufî hayatın gelişip yayılmasında büyük rolü olan Hacı Bayram Veli, başta Akşemseddin, Eşrefoğlu Rumi, Dede Ömer gibi pek çok ismi de yetiştirmiştir.<sup>22</sup>

### 3.1.7. Kul Hikmet

16. yy.ın ikinci yarısı ile 17. yy.ın başlarında yaşadığı tahmin edilen Alevi- Bektaşî şairlerindedir. Alevi cemaatini teşvik eden kuvvetli şairler arasında Pir Sultan Abdal'dan sonra Kul Himmet kabul edilir. Daha sağlığında bilhassa Alevi çevrelerinde büyük bir şöhrete kavuşan Kul Himmet güçlü bir sanatçıdır. Şairin iyi bir tekke kültürü yanında edebiyat, İslam tarihi vb. alanlarda devrinin gerektirdiği bilgiye sahip olduğu tahmin edilen şairin şiirleri bir kitap halinde toplanmıştır.

<sup>22</sup> Ahmet Bican, Ercilesun, Büyük Türk Klasikleri, s.15, Akçağ Yayınları, Ankara 1986



### 3.1.8. Nakşi

17.yy Halveti şeyhlerindendir.Sünbül Sinan dergahı şeyhi Ramazan Efendi'nin şeyhidir.Şiirlerinde Allah aşkını ve peygamber sevgisini güzel bir şekilde işlemiş olan şairin yazma halinde bir Divanı mevcuttur. Ayrıca Manzume-i Aynü'l Hayat, Vakıat, Biatname, Manzume-i Gavriyye gibi eserleri vardır.<sup>23</sup>

### 3.1.9. Nuri

Dedesi Sivas müftüsü İsmail Efendi, babası ise Kadı Muslihiddin Efendi'dir.Çeşitli camilerde vaazlar veren şair bilhassa rüya tabirleri konusunda ün kazanmıştır.Nuri Halveti tarikatının önde gelenlerindendir. Otuza yakın eseri olduğu belirtilen şairin Divanı da bulunmaktadır.<sup>24</sup>

### 3.1.10. Emir Sultan

Asıl adı Seyyid Şemseddin Muhammed bin Ali el-Hüseyi el-Buhari'dir. Seyyid Ali isimli Buharalı bir mutasavvıfın oğludur. Osmanlı devletinin genişleyip büyümesinde çeşitli maddi ve manevi yardımları olan Emir Sultan asıl kurduğu tarikat ve yetiştirdiği müridleriyle hizmet etti. Anadolu'nun Türkleştirilip İslamlaştırılmasında onun büyük rolü vardır.Birkaç şiiri dışında eseri yoktur.<sup>25</sup>

### 3.1.11. Üftade

(Bursa 1477-1580)

Asıl adı Mehmed Muhyiddin'dir. Tasavvufi şiirinin önde gelen şahsiyetlerinden biri olan Üftade daha çok ilahileri ile şöhret bulmuştur. Divanın yanı sıra Vakıat, Nasihat ve İrşadname, Mikalatü'l-Aliye isimli eserleri vardır.

### 3.1.12. Cemali

17. yy.ın sonu ile 18. yy.ın başında yaşamış olan şair Uşşaki tarikatının ikinci kurucusu olarak tanınmaktadır. Şairin asıl adı Mehmed Celaleddin'dir.

<sup>23</sup> Ahmet Bican, Ercilesun, Büyük Türk Klasikleri, c.6,s.38,Akçağ Yayınları, Ankara 1986

<sup>24</sup> Ahmet Bican, Ercilesun, Büyük Türk Klasikleri, c.6,s.35,,Akçağ Yayınları, Ankara 1986

<sup>25</sup> Ahmet Bican, Ercilesun, Büyük Türk Klasikleri, c.4 s.18,Akçağ Yayınları, Ankara 1986

Kaynaklar, Cemali'nin tasavvufi bilgileri Edirneli mutasavvıflardan Uşşaki şeyhi şair Muhammed Hamdi ile Gülşeni şeyhi şair Hasan Sezayi'den aldığını kaydeder. Bunlardan şeyh Muhammed Hamdi''Bağdadi'' diye şöhret kazanmışsa da Edirnelidir. Cemali irşad konusunda icazet veren divan sahibi bir mürşid ve mutasavvıftır.<sup>26</sup>

### 3.1.13. Gülşeni

Halvetiye tarikatının Gülşeniye kolunu kuran İbrahim Gülşenin eserlerinde başta Mevlana ve Yunus Emre olmak üzere, Şeyhi Ruşeni'nin tesirleri görülür. Türkçe divanında yer alan gazel ve ilahilerinde sağlam bir dil ve akıcı bir üslup görülür. Türkçe Divan, Farsça Divan, Arapça Divan, Ma'nevi, Razname ve Kenzü'l-Cevahir eserleridir.<sup>27</sup>

### 3.1.14. Derviş Osman

17. yy.ın Mevlevî şairlerindedir. Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın babasıdır. Hayatının büyük bir kısmını Galata Mevlevihanesi'nde hizmetle geçirmiştir. Mevlevi büyüklerinden Ağazade ve Ankaravi'nin sohbetlerinde bulundu. Gülşen-i İrfan isimli ahlakî nasihatlerde bulunan kitabını kardeşi Kara Mustafa Paşa'ya ithaf etmiştir.

### 3.1.15. Muhyi

(Konya ?- İstanbul 1611)

Konyalı olup asıl adı Bezcizade Mehmed Muhyiddin'dir. Medrese tahsilini Konya'da tamamladıktan sonra önce Halveti tarikatı şeyhlerinden Ezelizade'ye katıldı. Muhyi'nin yazma Divanın bir yangında kaybolduğu tahmin edilmektedir. Bazı eski yazma mecmualarla cönklerde şairin kendi ilahileriyle bestelediği bazı eserlere rastlanır.<sup>28</sup>

### 3.1.16. Akşemseddin

1390 yılında Şam'da doğmuştur. Yedi yaşındayken babasıyla Anadolu'ya göç etmiş, küçük yaşta Kur'ânı Kerimi ezberlemiştir. Fatih Sultan Mehmet'in hocası olarak tanınmaktadır. Hacı Bayram Veli'nin tahsil ve terbiyesiyle yetişmiş bir şahsiyettir.

<sup>26</sup> Nihal, Karaman, Cemali Divanı, Kitabevi Yayınevi, İstanbul 2002

<sup>27</sup> Ahmet Bican, Ercilesun, Büyük Türk Klasikleri, c.5.s.300, Akçağ Yayınları, Ankara 1986

<sup>28</sup> Ahmet Bican, Ercilesun, Büyük Türk Klasikleri, c.6,s.15, Akçağ Yayınları, Ankara 1986

Risaletü'n Nuriye, Def'ü Metain,Risale-i Zikrullah, Risale-i Şerh-i Ahval-i Hacı Bayram Veli,Malumat-ı Evliya,Maddet'ül Hayat,Nasihatname-i Akşemseddin eserleridir.

### 3.1.17. Şemsi

1185 yılında Tebriz'de dünyaya gelen Şems-i Tebrizi'nin asıl ismi Mevlana Muhammed'dir. Melik Şad oğlu Ali adında bir zatın oğludur ve Azeri Türklerindedir. Şemseddin yani dinin güneşi lakabıyla anılmıştır.

Daha küçük yaşlarda manevi ilimleri tahsilde gösterdiği kabiliyetle dikkat çeken Şems, din ilimleri tahsilden sonra, genç yaşlarında Tebrizli Ebubekir Sellaf'a mürid olmuş, ününü duyduğu bütün meşhur şeyhlerden feyz almaya çalışmış ve bu sebeple diyar diyar dolaşmıştır. Bu gezginliğinden dolayı kendisine “Şemseddin Perende” uçan Şemsed din denilmiş, ayrıca Tebriz'de tarikat pirleri ve hakikat arifleri ona “Kamil-i Tebrizi” adını vermişlerdir.<sup>29</sup>

Daha sonraları Secaslı Şeyh Rukneddin, Tebrizli Selahaddin Mahmut ile büyük alim ve ünlü mutasavvıf Necmüddin Kübra'nın halifelerinden Centli Baba Kemal'e intisap ederek onlardan feyz almıştır. Hz. Muhammed (sav)'in ahlakını örnek alan Şemseddin-i Tebrizi, devamlı bir arayış içerisinde olmuş, manevi bir işaret üzerine de Hz. Mevlana'yı arayıp bulmuştur. Dünyaya, kılık ve kıyafete önem vermeyen Şems, Mevlana ile üç yıl süren beraberliği neticesinde onun hayatında yeni ufukların açılmasına vesile olmuş, onun ilahi aşkın potasında eriterek, kamil bir Hak aşığı yapmaya muvaffak olmuştur. Makalat isimli eseri büyük önem taşımaktadır.

### 3.1.18. Mevlana

1207 yılında Horasan'ın Belh şehrinde doğmuştur. Babası “Bilginlerin Sultanı” ünvanını almış olan Bahaddin Veled'dir.13. yy.da sūflüğün altın çağını tamamlayan Mevlana Celaleddin Rumi geniş bilgisinin yanı sıra üstün bir edebi kişiliğe sahiptir. Şems Tebrizi'nin yanında yetişmiş önemli bir alimdir. Eserleri okuyanda büyük bir hayranlık uyandıracak kadar derin bir düşüncenin üstün bir duyuşun ürünleridir. Divān-ı Kebir, Mesnevi, Fihi mafih, Mektubat, Mecali's-i Seb'a, Rubailer'dir.<sup>30</sup>

<sup>29</sup> Ahmet Bican, Ercilesun, Büyük Türk Klasikleri, c.4 s.18,Akçağ Yayınları, Ankara 1986

<sup>30</sup> Yüksel Kınar, Mevlana Celaleddin Rumi Eserlerinden Seçmeler, morpa yay. İstanbul 1992

### 3.1.19. Itri<sup>31</sup>

(1640?-1712)

Burürizade Mustafa Efendi'dir. Itri'nin bütün parçaları üstün bir değer taşımaktadır. Günümüze ulaşan 42 eser vardır. Bunların 10'u dini 4'ü saz eseri 28'i de din dışı eserlerdir.

17. yüzyıl büyük Türk bestekarı. Asıl adı Mustafa olup Itri mahlasıdır. Çiçekçilik ve meyvecilikle uğraştığı için bu mahlası almış olduğu söylenir. Ustaları arasında Hafız Post, Nasrullah Vakıf Halhali, Kasım Paşalı Koca Osman Efendi, Derviş Ömer Efendi gibi, 17. yüzyıl bestecileri vardır. Çağının kaynakları mevlevi olduğunu göstermektedir. Mevlevi mukabelesinde okunan bir Segah ayin bestelemiş olduğundan bu rivayetlerde haklılık payı olabileceği düşünülmektedir.

Hayatı müddetince birçok padişah ve devlet adamından himaye görmüş olup, bunlardan en önemlileri ıv. Mehmet ve Gazi Giray Han'dır. Devlet adamlarına yakınlığı nedeniyle bir dönem esirciler kethüdalığı yapmış, sarayda da musiki dersleri vermiştir. Mezarı divan şairi Şeyhi 'nin yazdığına göre Yenikapı Mevlevihanesi'ndedir. Ancak mezar taşı kaybolduğundan, yeri konusunda bugün bir bilgi bulunmamaktadır.

Yaşamı boyunca şairlik, hattatlık ve bestekarlık gibi sanatlarla uğraşmıştır. Ancak hiç şüphe yok ki onun bugün ki ününün sebebi bestekarlığıdır. Bestelerinde daha çok Nabi, Baki, Nazım, Naili, Nefi, Hafız gibi Türk ve Fars divan şairlerinin şiirlerini kullanmıştır. Itri zamanının tanınmış şairlerindendir. Divan ve aşık tarzlarında şiirleri vardır. Na'tlar, gazeller, tahmisler, nazireler, tarih düşüren beytiler ve şarkılar dışında, hece ölçüsüyle türküler de yazmıştır. Bestelediği yapıtlarda şiirlerinin pek azını güfte olarak kullanmış, Nabi, Baki, Nazım, Naili, Nef'i gibi ustaların şiirlerini bestelemeyi yeğlemiştir. Şiirlerini topladığı Divan'ı kayıptır. Şiirlerine şuaara tezkirelerinde, yazma şiir derlemelerinde rastlanır. Ancak, Itri mahlaslı bütün şiirler ona ait değildir, 1622'de ölmüş başka bir şair de aynı mahlasla şiirler yazmıştır. 17.ve 18 yy'larda Buhurizade lakabıyla tanınmış iki müzikçi daha bulunduğu için, Itri'nin onlarla da karıştırılmaması gerekir.

Günümüze ulaşan yapıtlarının çoğunda mistik bir hava vardır. Bu yönü bir ölçüde, Mevlevi olmasına bağlanabilir. Seçtiği formlar için en uygun anlatımı bulan Itri, cami

<sup>31</sup> Yılmaz Öztuna, Türk Musikisi Ansiklopedisi, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1969

müziği olarak bestelediklerinde, derin bir dindarlık duygusunu, Mevlevi müziği yapıtlarında, tasavvufi bir içe dönüş heyecanını dile getirmiştir.

### 3.1.20. Nasuhi

Üsküdarlı Şeyh Muhammed Nasuhi Efendi, 17-18. yüzyıllar arasında Üsküdar'da yaşamış mutasavvıf bir şairdir. Nasuhi, gençlik yıllarının daha ilk evrelerinde tasavvufa merak sarmış, uzun süre sufi meclislerinde sohbetlere katılmış ve sonunda Atik Valide Tekkesi'nde irşad hizmetinde olan ve o dönemde Karabaş-ı Veli lakabıyla tanınan Şeyh Ali Atvel'e intisap etmiştir. Üstadının vefatından sonra kendi adıyla anılan Nasühiyye-i Şa'baniyye'yi kurarak erkanını devam ettirdi.

Mutasavvıf Muhammed Nasuhi, yaşadığı dönemde gerek halktan ve gerekse devlet ricâlinden pek çok kişiyi sohbet ve eserleriyle eğitip irşad etti. Yunus Emre'den beri devam edip gelen ve Niyazi Mısri'de zirveye ulaşan "ledünni dil" in tercümanlarından biri olan Nasuhi Efendi, Üsküdar'da Salacak Mahallesi'nde Doğancılar Caddesi üzerindeki dergahında, 15 Ağustos 1718 tarihinde vefat etmiş, dergah içindeki türbesine defnedilmiştir.

Şair şiirlerini "Divançe-i İlahiyat" ta toplamıştır. Şiirlerinde genellikle gazel, murabba ve koşma nazım şekillerini kullanan Nasuhi'nin şiirlerinin tamamına, bestelenmeye uygun oldukları için tasavvufi şiir yani "ilahi" denilebilir.<sup>32</sup>

### 3.21. Seyyid Seyfullah

Yaşamı edebi kişiliği hakkında kesin bir bilgi yoktur. Bazı şiirlerinden 16. yy.da yaşadığı anlaşılmaktadır. Çağının gereği olan dini ilimleri öğrenmiş bir tekke şairidir. İlahileri bestelenerek tekkelerde okunmuştur. Eski yazmalarda şiirlerine rastlanmaktadır.<sup>33</sup>

### 3.1.22. Hilmi

Asıl adı Mehmed Ali Hilmi'dir. Yaşamı hakkında elimizde tam bir bilgi yoktur. Bektaşî şairi olarak tanınmıştır. Eski mecmualarda dini içerikli şiirlerine rastlanmaktadır.<sup>34</sup>

<sup>32</sup> Ahmet Bican, Ercilesun, Büyük Türk Klasikleri, Akçağ Yayınları, Ankara 1986

<sup>33</sup> Ahmet Bican, Ercilesun, Büyük Türk Klasikleri, Akçağ Yayınları, Ankara 1986

<sup>34</sup> Ahmet Bican, Ercilesun, Büyük Türk Klasikleri, c.6s.12, Akçağ Yayınları, Ankara 1986

### 3.1.23. Nutk-ı Sezayi

18. yy tekke şairlerindedir. Babası Yenikapı Mevlevihanesi şeyhlerinden Kütahyalı Ebubekir Dede Efendi'nin oğludur. Dini Türk musikisi içerisinde yer alan bestelenmiş önemli şiirleri vardır.<sup>35</sup>

### 3.1.24. Eşrefoğlu Rumi

Anadolu'da yaşayan büyük velilerden ayrıca 15.yy.ın önemli şairlerindedir. İsmi Abdullah olup, babasının ismi Eşref'dir. Babasının ismi ile şöhret buldu. Nefsini terbiye etmek, kalp aynasını cilalamak için kendi kendine uğraşmaya başladı. Bu yolda bir hoca bulmanın şart olduğunu düşünerek, kitaplarını dağıttı ve Bursa'da bulunan Emir Sultan'ın huzuruna gitti. Talebesi olup, hizmetiyle şereflenmek istediğini bildirdi. Emir Sultan, Abdullah'ın tasavvuf yolunun aşkıyla yandığını görünce, onu evliyanın büyüğü Ankara'daki Hacı Bayram Veli'ye gönderdi. Sonra, Ankara'ya gidip, yeni hocasına tam teslim oldu

Abdullah-ı Rumi, Fatih Sultan Mehmed Hanın İstanbul'u fethinden önce Müzekkin-Nüfus isimli bir kitap yazdı. Bu kitabını okuyan herkes çok beğendi. Bundan ayrı olarak Tarikatname, Delalil-ün-Nübüvve, Fütüvvetname, İbretname, Mazeretname, Elestname, Nasihatname, Hayretname, Münacaatname, Cinan-ül-Cenan, Tacname, Esrar-ut-Talibin gibi eserleri vardır. Divanında pek güzel şiirler, kasideler bulunmaktadır. Yunus Emre'nin şiirleri tarzında şiirler söylemiştir.

Abdullah-ı Rumi, bir sohbetinde Ebülleys-i Semerkandi'den naklen şöyle anlattı:

Bir tarihte Bağdat'ta, zenginler hacca gidiyorlardı. Peygamber efendimizin aşkıyla yanan bir fakir de, o sene hacca gitmeye niyet etti ve hac kafilesıyla yola çıktı. Kafile hareket etmeden önce, herkes eşi-dostu ile helallaştı. Şehir dışına çıkıldığında, zenginlerden biri bir fakirin de hacca gittiğini görünce; "Bineğin yok, azığın yok. Sen hacca nasıl gideceksin? Bari cebinde birkaç bin altının var mıdır?" diye alay etti. Fakir, bu zengin alaylı sorusuna çok üzüldü ve; "Allahü teala ne güzel vekildir. Mahlukatin rızkını o vermektedir. Hepimiz O'nun verdiklerini yiyoruz." diyerek, zengin bulduğu yerden mahzun bir şekilde ayrıldı. Hac vazifelerini yapana kadar da o zengine hiç görünmedi.

<sup>35</sup> Yılmaz, Öztuna Türk Musikisi Ansiklopedisi, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1969

Herkes Mekke-i mükerrermeden, Medine-i münevvereye yola çıktıkları zaman, o zengin, fakiri sağ salim tekrar karşısında görünce hayret etti ve; "Komşu, sen de buraya kadar gelip hac vazifeni yapabildin mi?" diye sormaktan kendini alamadı. Fakir de; "Allahü tealaya sonsuz hamdü senalar olsun. Yüzümüzün karasına bakmayıp, bu mübarek makamı ziyaret etmeyi nasib etti. Geldim, Beyt-i şerifi tavaf ettim. Sağ salim dönüyorum." dedi. Zengin; "Hacı Efendi! Acaba sana da berat verdiler mi?" diye sordu. Fakir; "Bu ne beratıdır ki?" dedi. Zengin; "Beyt-i şerifi ziyaret edenlere, Cehennemden azad olduğuna dair berat kağıdı verilir." diyerek, koynundan herhangi bir kağıt çıkarıp fakiri aldattı. Fakir, berat kağıdının kendisine verilmediğine çok üzüldü. Derhal geriye dönüp Harem-i şerife geldi. İki gözü iki çeşme halinde, kanlı yaşlar akıtarak çok inledi. Allahü tealaya kırık bir gönülle dualar etmeye, yalvarmaya başladı: "Ey alemleri yaratan yüce Rabbim! Sen her şeye kadirsin, gani bir padişahsın. İhsanların bütün kullarına her an yağmaktadır. Cehennem'den azad olup orada incinmemeleri için kullarının bazısına berat vermişsin. Bu fakir kuluna berat verilmedi. Yoksa bu garib kulun azad olmadı mı?" deyip bayıldı. Baygın halde iken, mana aleminden yanına bir kimse gelip; "Ey fakir! Başını kaldır ve şu beratını alıp arkadaşlarına yetiş!" diyerek elindeki ona verdi. O anda fakir kendine gelerek ayıldı. Elinde, dünya kağıtlarına hiç benzemeyen, yeşil renkli nurdan yazıları olan ve misk gibi kokan bir berat kâğıdı vardı. Kağıdı defalarca öpüp başına koyan fakirin sevincinden neredeyse aklı gidecekti. Şükür secdesine kapandı. Ömründe hiç görmediği o beratı, yüzüne ve gözüne sürdü, bağına bastı ve koynuna sokarak arkadaşlarına yetişmek için hızlı adımlarla yürümeğe başladı. Arkadaşları, geriden fakirin geldiğini görünce gülüşmeğe başladılar. Yanlarına soluk soluğa gelen fakire alayla; "Cehennemden azad olma beratını alabildin mi?" diye sordular. Fakir de koynundan beratını çıkararak; "İşte! Rabbimizin ihsanı olan beratım!" diyerek, misk kokulu beratını zengine sunuverdi. Herkes yerinde donakalmıştı. Beratı alan zengin, nurdan yazılarla fakirin Cehennemden azad olduğunu okuyunca, aklı başından gidip, atından düştü. Bir süre yerde baygın yatan zengini zor ayıltılar. Kendine gelen zengin, kağıdı öpmeye, misk kokusunu koklamağa başladı. Kendi kendine de; "Vah, vah benim boşa geçen ömrüme! Keşke ben de bu fakir gibi sadık bir fakir olsa idim. Onun kavuştuğu bu saadete ben de kavuşsaydım. Bu fakir, sadakati sebebiyle bu mertebelere ulaştı. Ben ise zenginliğim sebebiyle gurura kapıldım ve bundan mahrum oldum. Bütün malımı versem, bu kağıttakilerin bir noktasını alamam" diyerek ah eyledi. Gözlerinden kanlı yaşlar döktü. Fakir; "Hacı Efendi! Beratım sende kalsın. Sakla. Ben öldüğüm zaman kefenimin arasına koyun da kabrimde sual meleklerine onu göstereyim." dedi. Hacı Efendi

beratı büyük bir itina ile koynuna koydu. Uzun yolculuktan sonra evlerine ulaştılar. Zengin olan hacı, beratı sandığına koydu. Aradan günler geçti. Zengin, ticaret için başka memlekete gittiğinde, fakir vefat etti. Yıkayıp kefenlediler, fakat beratını bulup kefenin içine koyamadılar. Fakirin cenazesini kabre defnettiler. Ancak birkaç ay geçtikten sonra, zengin ticaretinden döndü. Fakiri sorduğunda; "Sizlere ömür! Sen gittikten sonra vefat etti." dediler.

Zenginin sanki dünyası başına yıkıldı. Çok ağladı ve; "O zavallının bende pek kıymetli bir emaneti vardı. Onu yerine getiremedim. Böylece vasiyetini yapamamış oldum. O ahirete göçtü, beratı ise bende kaldı. Beratını yanına koyamadım." dedi. Hemen sandığın yanına varıp ağzını açtı. Fakat beratı koyduğu yerde bulamadı. Tekrar tekrar aramasına rağmen yine bulamadı. "Kabrine gidip bakayım. Belki, birisi beratı alıp ona vermiştir." dedi.

Kazma kürek olarak kabre gitti. Mezarını açmak istedi. O anda; "Kabri açma! Biz ona o beratı verdik, dışarıda bırakmadık!" diyen bir ses işitti. Nereden geldiği belli olmayan bu ses karşısında zengin, düşüp bayıldı. Mana aleminde fakiri gördü. Fakir; "Ey Hacı Efendi! Allahü teala sana selamet versin. O berat bana verildi. Hamdolsun. Münker ve Nekir meleklerine gösterdim. Onu görünce sorgu sual bile etmediler. Bu beratı almama hacdan dönerken sen sebep olmuşsun. Cenab-ı Hak senden razı olsun." deyip kayboldu. Zengin ayıldığında, doğru evine gidip, fakir için hatimler okuttu. Yemekler pişirtip, yetimleri, fakirleri doyurdu."

Eşrefoğlu bir vazında şöyle buyurdu: Ey müslümanlar! Dünya dedikleri bir hiçten ibarettir. Hiç olduğu şuradan anlaşılıyor ki, sonucu hiçtir. Hiç olan dünyaya gönül veren, yolunda ömrünü çürüten ve hiç olan şeyi isteyenler de bir hiçten ibaret kalacaklardır. Amma hiçi hiç sayan ariftir.

Azizim! Sen o sultanları gözünün önüne getir ki, onlar dünyaya geldiler. Lakin dünyaya itibar etmediler. Dünyanın arkasına düşüp hırsla dünyalık toplamaya çalışmadılar. Ahiret amelleriyle meşgul oldular. Onlar, bu dünyanın ahiret yolunun üzerinde bir yol uğrağı olduğunu anladılar. Buna aldanmak olur mu? Yol tedarikinde bulunup kafileden ayrılmadılar. Bu dünyaya gönül verip aldanmadılar.

Aziz kardeşim! Temiz ve pak erler ile aziz canları gör. Onlar bu dünyaya aldanmadılar. Allahü teala kendilerine ne verdi ise nefislerinden kestiler. Kendi nefislerine vermeyip fakirlere dağıttılar. Açları doyurup, çıplakları giydirdiler. Muhtaçları arayıp



buldular. Kapılarına gelenleri mahrum etmediler. Darda kalanların gönüllerini ferahlattılar, işlerini gördüler. Şu hadis-i şerifi kendilerine düstur edindiler: "Bir kimse, din kardeşinin bir işine yardım etse, Allahü teala da onun işini kolaylaştırır. Bir kimse, bir müslümanın sıkıntısını giderir, onu sevindirirse, kıyamet gününün en sıkıntılı zamanlarında Allahü teala onu sıkıntıdan kurtarır."

Akıllılar bu dünyada şu üç şey ile meşgul olurlar. Böylece onlar herkesin üzüldüğü gün, bayram ederler: 1) Dünya seni terk etmeden sen dünyayı terk edesin. 2) Her şeyden kurtulasın. 3) Rabbinle buluşmadan, Rabbin senden razı olsun. Bunlara riayet eden kimse, Allahü tealâ ile görüşüp kabrine öyle gider.

### 3.2. Mecmuanın Çeviri Yazıya Aktarımı

[823a]

Der-makām-ı ‘uşşāk

SEZĀYĪ

Derūnum āteş-i ‘aşkıñla yandır yā Resūlallah  
 Dil teşnem vaşlinle kandır yā Resūlallah  
 Firāķıñ āteşi bağrım yakup eşkim revān étدی  
 Dü çeşm-i enzārım dürlü kandır yā Resūlallah  
 Sen ol şemş-i haķıķatsin ki ‘ālem cümle zerrātıñ  
 Vücūduñ bā‘iş-i kevn ü mekândır yā Resūlallah  
 İçerler cām-ı ‘aşkıñ āb-ı hıızra iltifāt étmez  
 Seniñ ‘aşkıñ hayāt-ı cavidāndır yā Resūlallah  
 Sezāyī derdmendiñ bāb-ı luţfuñ ilticā eyler

Bilür kim dergehiñ dār’ül emāndır yā Resūlallah

‘Uşşāk

YŪNUS

Bugün Mevlā gören Leylā’ya bakmaz  
 Ulu a‘lā gören ednāya bakmaz  
 Güne nāzır olanlar aya bakmaz  
 Yüri Leylā ki ben Mevlā’yı buldum  
 Eyzan  
 Ki ben yalvarıken sen nāz éderdiñ  
 Semāyı gürleyüp pervāz éderdiñ  
 Cefāyı çok vefāyı az éderdiñ  
 Mecnūn’a şordılar Leylā nice oldı  
 Gitdi Leylā şu yerde adı kaldı  
 Benim gönülüm bir gayrı Leylā buldı  
 Gel ey Yūnus bu sırlardan açılma  
 Haķķ’ıñ luţfuñ görüp gayre saçılma

‘Ināyet-i Hâk olan yerden kesilme

Eyzan

[824a]

MAHVÎ

Dermendem mücrimem dermāna geldim yā Resûl

Sā’ilim muhtâcınım ihsāna geldim yā Resûl

Ka’be-i vaşlñ yolında sa’y édüp düşdüm ğarîb

Dañı nem var cānımı kurbāna geldim yā Resûl

Nār-ı hasret cāna geçdi cān atup cānım saña

‘Aşkla didārını seyrāna geldim yā Resûl

Ëtme mahvî bendeñi ridayı şefā‘at menba‘ı

Señ gibi ihsānı çok sultāna geldim yā Resûl

SEYYİD ŞERİF

Ṭulū‘ êtdi yine şems-i haķîķat

Şereflendik bugün Aħmedullah

Muşaffā oldı meclis ķaldı zulmet

Şereflendik bugün Ahmedullah

Görenler êricek zevķ-i şafāya

Baķılmaz çekilen cevr -i cefāya

Ërişdik Hâķ Te‘āladan ‘aţāya

Şereflendik bugün Ahmedullah

Ëdüp ‘arzu vaşl yā nedem

Aķıdırdı gözümden eyle dem

Olup Seyyid Şerif yār ile hem dem

Şereflendik bugün Ahmedullah

[824b]

Der-maķām-ı ‘Acem

YAĦYA

Cümleniñ maḥbūbu sensin ey ḥabīb-i ezeli  
 Cümle Yūsuf̄lar içinde ey güzeller güzeli  
 Cümle ümmet saña ‘aşık oldu ey seyyid-i halk  
 Himmetiñle gitdi ğayrı baĝ-ı vaḥdet ğazeli  
 Künti kenzen sañadır muṭlab-ı a‘lā sensin  
 Maḫhar-ı zāt-ı Hüdā’sın naḫş-ı ruḫıñ ezeli  
 Cümle ‘ālem kapuña yalvarı geldi ey şefi‘  
 Hep ḳabul oldu dilekler sen aḫdlım yüzli  
 Oldı ‘uşşāḳ gözi giryān dili püryān ey Ḥabīb  
 Oldı Mecnūn-ı divāne Yaḫya ḫüsnūñ yazalı

### İḲBĀLĪ

Şermsār étme Hüdāyā rüz-ı maḫşerde beni  
 Ḥürmetine ḫātemiñ baḳdırma düzaḫda beni  
 Mu‘terifem ben günāhıma muḳerrem cürmüme  
 Enbiyā’-i mürselin içre ḫacil étme beni  
 Ümmet-i Aḫmed’e benden ‘āsayı mücerrem var  
 Müsteḫaḳ zehr-i ‘itāba benden aḫḳar ferd mi var  
 Sen ‘ināyet étmez isen baña hiç raḫat mı var  
 Enbiyā ve mürselin içre ḫacil étme beni  
 Şimdilik İkbālī’ya daldım ‘umıḳ-ı ḫayrete  
 Luṭf ile rüstemi al yarab düşürme gurbete  
 Diler isen cehenneme diler isen cennete  
 Enbiyā ve mürselin içre ḫacil étme beni

[825a]

### DERVİŞ ‘OŞMĀN

Dertlüyem dermāna geldim yā Resūlullah meded  
 Düşmüşem fermāna geldim yā Resūlullah meded  
 Ḥak-i pāy ‘izzete sordum yüzüm seni ‘azrā ile  
 Luṭf-u umut iḫsāna geldim Resūlullah meded  
 Nice nice yüz ḳarasın eylemişem ben geda

Bergāh-ı hane geldim yā Resūlullah meded  
 Sen şefā‘at kânîsin ey yüce sulţānım benim  
 Ben kulum sulţana geldim yā Resūlullah meded  
 Enbiyānîñ fazlîsın ey Ḥabîb-i muḥterem  
 ‘Aşkıñ ile yana geldim yā Resūlullah meded  
 Dervîş ‘Oşmān cān u dilden çün teveccüh eyledi  
 Sen mürüvvetkâne geldim yā Resūlullah meded

‘Acem

EŞREFOĞLI<sup>36</sup>

Ger şorarsañ intisāb zātımız kimdir deyü  
 Bülbül-i şūrîde yüz bir Eşref ‘uşşâkıyuz  
 Gülşen-i vahdetde feryād eylerüz Allah deyü  
 Bülbül-i şūrîde yüz bir Eşref ‘uşşâkıyuz  
 Sırrı Aḥmed kânîdir ehli vefâdır yerimiz  
 Ḥaşimi nesli Muḥammed Mustafa’dır pîrimiz  
 Sırrı ḥikmet tercümān-ı rahmāndır pîrimiz  
 Bülbül-i şūrîde yüz bir Eşref ‘uşşâkıyuz  
 Bir şarāb-ı vuşlatı ma‘şuk elindeñ içmişiz  
 Mest-i medhūş cemālîz cümleden el çekmişiz  
 Cān vèrüp seyyid-i şerif cāna cāndan çekmişiz  
 Bülbül şūrîde ile yüz bir Eşref ‘uşşâkıyuz

[826b]

Ḳul Estağfirullah (aded 3)

Ḳul Lā ilahe illallah

Muḥammedün rasūlullah (aded 3)

Bibereket-i Rasūlillah (aded 3)

[828b]

<sup>36</sup> Divanda bulunmamaktadır.. Bkz. Mustafa, Güneş, Eşrefoğlu Rumi’nin Hayatı-Eserleri ve Divanı, Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2006

## CAMİ'

Bir gün İbrāhim Edhem Hāzretleri<sup>37</sup> bir mahallede maḥzun otururdu. Bir kimse geldi İbrāhim Edhem'e yā İbrāhim ben seni dā'im ḡam kin görürüm sebep nedir diye? İbrāhim eyitdi: Ben Ādem atamız salıbende cennetde iken dünyaya düşüp şeytān elinde maḥpūs olduk. Bir kişi hem ḡarīb hem maḥbūs olsa ḥapisden ḡurtulup vaşlın alşına varmayınca şādmān olmaz dēdi ḡuddūs-i sırra el'azīz

&

Hāzreti Mūsā'nıñ Hızır lar ḡışşası meşhūrdur. Çün mabeynelerinden geçdi. Aḡir Mūsā hazreti veda' edüp andan ayrılır. Oldı ḥāzre etdi baña bir yazḡan eyle dēdi. Hāzret Musa Hızır etdi güzel yüz ol ekşi yüzlü olma, melül vüshat oturma, elliere ḡāfi' ol ziyānkār olmaḡdan şaḡın maşlaḡatın olma dayan bir yire, varma bir te'ccüb ēdecek ḡülmek kötüdür sensene olma diyen, dişiñ şırtma ve bir ḡünāhkārı ḡorseñ aña melāmet etme ve kendi ḡünāhıñ için çok aḡla ki Hāḡḡ Te'alā her minnetde niyāzdır dēdi ve aña veda' etdi.

---

<sup>37</sup> Tezkiretü'l Evliya ve Nefahatü'l Üns gibi birçok eserde, Belh Sultanyken tahtını ve tacını tasavvuf yolunda terk edişi anlatılan ünlü bir derviştir.

[829a]

MAKAMLAR<sup>38</sup>

Nikrîz 7	Rehâvi 5	Pençgâh 3	Râst 1
Zâyil 13	Mâhûr 11	Nihâvend 10	Nişâbûr 9
‘Uşşâk 19	İşfaḥân 17	Hümâyûn 16	Nevâ 13
Acemaşîrân 30	‘Acem 28	‘Arzyâr 26	Bayâtî 22
Hicâzkâr 39	Saba 32	Dügâh 3...	Kürdî 32
Bûselikaşîrân ...7	Bûselik ...6	Ḥişâr ..5	Ḥüseynî ..1
Zîrefkand. 56	Muhayyerbûselik 55	Muḥayyer 53	Baba Ṭâhir ..6
Şehnâz 11	‘Abüzzâl 20	Ḥicâz 58	Dilkeş 57
Segâh 66	.. 65	Râhatü'l-ervâḥ 6..	Nühüft 63
	Evc 77	Bestekâr 7..	‘Irâḳ 70

<sup>38</sup> Mecmuada da makamlar tablo şeklinde gösterilmiştir. Bkz. ekler.

[829b]

Nevā

NİYĀZİ

Ȑođdı ol řadr-ı risālet bařdı ‘arř űzre řadem  
 řaldı ol nűr-ı nűbűvvet pertev-i fevkā’l űmem  
 şalınup şabl-ı beřāret geldi řāh-ı enbiyā  
 şulğule şoldı cihāna şondı ol şaşib-i ‘ālem  
 Nűr-ı vecħinden alındı encűm ű řems ű řamer  
 Baħr-ı ‘ilminden bilindi ħikmet-i levħ u şalem  
 Merħabā yā Muřtafa ey nűr-ı ‘ayn-ı ařfiyā  
 Merħabā ey řaibű’l mirāc fi dare’z- zűlm.  
 Gelmeseydűn ‘āleme sen ħalk olunmazdı cihān  
 Dostluğına yaradıldı ey nebiyyi muşterem  
 Yā Resűlallah řefā‘at řıl Niyāzi bendeki<sup>39</sup> (műcrime)  
 şol zaman kim baş aşık yalın ayak şan ağlayam

Rāst

YŪNUS<sup>40</sup>

‘Ālemler nűra ğark oldu Muħammed dođduđı ğeçe  
 Mű‘min műnāfiķ fark oldu Muħammed dođduđı ğeçe  
 ‘Arřın nűrı yere indi řuyun rengi nűra dűndi  
 Hep şusuzlar şuya şandı Muħammed doğduğı (ğeçe)  
 Ananĭn raħmine dűřdi kűffārların ‘aķlı řařdı  
 Biñ ğűlisa yere ğeçdi Muħammed dođduđı ğeçe  
 ħűri kıızları geldiler şundağın bile şardılar  
 Muħammed’e yűz sűrdiler Muħammed dođduđı ğeçe  
 Ağlayan oğlan ondı doğuran ana sevindi  
 Nice kűffār dine geldi Muħammed dođduđı (ğeçe)  
 Yerden ğűge nűr atıldı yediler řırķa řatıldı

<sup>39</sup>Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı,2.basım, Akçağ yay. Ankara 2008,s.301

<sup>40</sup> Ali Rıza řengel, TMKİ,1.C, Kalem Matbaası, İstanbűl 1979



Keşişler dili tütüldü Muḥammed doğduğı gece  
 Yūnus éder hey ḳardaşlar aḳar gözden ḳanlu yaşlar  
 ‘Ālemindi dağlar taşlar Muḥammed doğduğı gece

[830a]

Rāst

YŪNUS<sup>41</sup>

Dolab niçün iñilersin derdim vardır iñilerim  
 Ben Mevlā’ya ‘āşık oldum efendim hū aññ için iñilerim  
 Beni bir dağda buldılar ḳolum ḳanadım ḳırdılar  
 Dolaba lāyık gördiler efendim hū añın için iñilerim  
 Ulu dağlar ağacım ne taḫluyum ne acıyum  
 Ben Mevlā’ya du‘acıyım efendim hū añın için iñilerim  
 Dülgerler hezānım yundı her a‘zām yèrine ḳondı  
 Bu iñildim Ḥaḳ’dan geldi efendim hū añın için (iñilerim)  
 Derviş Yūnus éder āhı gözyaşı döker günāhı  
 Ḥaḳḳ’a ‘āşıkım billahi efendim hū añın için iñilerim

[830b]

MİŞRĪ<sup>42</sup>

Dermān arardum derdime derdim baña dermān imiş  
 Bürhān arardum aşlıma aşlım baña bürhān imiş  
 Sağ u şolum gözler idim dost yüzünü görsem deyu  
 Ben taşrada arar idim ol cān içinde cān (imiş)  
 Mürşīd gerekdir bildire Ḥaḳḳ’ı saña ḫaḳḳ’el-yakīn  
 Mürşīdi kāmīl olanuñ yolu gāyet āsān (imiş)  
 Her mürşīde dil vèrme kim yolını şarpa uğradır  
 Mürşīdi olmayanlarıñ bildikleri gümān imiş

<sup>41</sup> Ali Rıza Şengel, TMKİ,1.C, Kalem Matbaası, İstanbul 1979

<sup>42</sup> Divanda 9 beyitten oluşan bu şiirin mecmuada 3,4 ve 5. beyitleri yoktur. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısıri Dīvānı,2.basım,Akçağ yay.,Ankara 2008,s.255.

Añla hemān bir sözüdür yoꞑuş değildir düzdürür  
 ‘Ālem ꞑamū bir yüzdürür gören anı ħayrān imiř  
 İşit Niyāzî’nüñ sözin bir nesne örtmez Ħaꞑ yüzün  
 Ħaꞑꞑ’dan ‘ayān bir nesne yoꞑ gözsüzler pinhān imiş

## YŪNUS

‘Aceb bu benim cānım azād ola mı yā Rab  
 Yoĥsa yedi ꞑamuda yana ꞑala mı yā Rab  
 ‘Aceb bu benim ħālim yēr altında aĥvālim  
 Varup yatacaꞑ yērim ‘aꞑrep ola mı yā Rab  
 Allah olıcaꞑ ꞑadı bizden ola mı rāzı  
 Görüp ħabībi bizi řefī ola mı yā Rab  
 Cān ħulꞑuma geldikde ‘Azrā’il’i gördükde  
 Baña şu’al řorduꞑda dilim döne mi yā Rab  
 Yūnus ꞑabre vardıꞑda Munker-Nekir geldikde  
 Bāki şu’al řorduꞑda dilim döne mi yā Rab  
 Maĥşer yērine varup mīzān anda ꞑurulup  
 Sevābımız tartılup ağır gele mi yā Rab

[831a]

## MİŞRĪ

Gir semā’a zıkr ile gel yana yana hū deyu  
 Ēr řafā-yı ‘ařꞑ-ı Ħaꞑꞑ’a yana yana hū deyu  
 Hep erenler hū ile ꞑaldırdılar<sup>43</sup> cān perdesin  
 Aꞑdılar gözlerin añdan yana yana hū deyu  
 Gördiler hū ꞑaplamıř hep on sekiz biñ ‘ālemi  
 Feyz alurlar cümle hūdan yana hū (deyu)  
 Zāt-ı Ħaꞑꞑ’ı buldılar bulışdılar bu hū ile  
 Dost görindi her bekādan yana yana hū (deyu)  
 Ey Niyāzî göñlüne ‘ařıꞑlarıñ hikmet tolar

<sup>43</sup> Ħaldırdılar: Ħaldırırlar. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı,2.basım,Akçağ yay.,Ankara 2008,s.343.

‘‘Küntü kenz’’ ün<sup>44</sup> haznesinden yana yana hū (deyu)

MIŞRİ<sup>45</sup>

Alduñ mı gönül hüsñ ile yektā haberin señ  
 Duyduñ mı hem ol Yūsuf-ı zībā haberin señ  
 Şular gibi yüziñ yere sür qalma yolından  
 Açıkdan al<sup>46</sup> yüri deryā haberin señ  
 Bülbüllere şorma yüri var hālet-i ‘aşkı  
 Pervāneden al gizlice tenhā haberin señ  
 Lāhut ile nāşūtı gönül añladı ise  
 Mışrī aña şor Qāf ile Anqa haberin señ

[832 a]

Zāhidā aç göziñ şahraya baq da ‘ibret al  
 Bir direksiz kubb-i bina baq da ‘ibret al  
 Zikrini Mevlā éde dā’im qalbiñi pāk éde gör  
 Dā’ima gözün aç dünyaya baq da ‘ibret al  
 Fani bu dünyaya gelen bu nice qahırhān  
 Pür yerler id çekeñ eyleyüp éderler imtiḥān  
 Taḥtını pīrlər götürdi fanidüri Süleymān  
 Devlet-i İskender’e baq da ‘ibret al  
 Gel ‘emaresin çekelim bu dünyanıñ miḥnetin  
 Görünmez vèrir yā Rab her qulunuñ qametin  
 Eğer seyr édeyim dersen ol Hüdā’nın Hikmetin  
 Her seḥer ulu deryaya baq da ‘ibret al  
 Gel ‘ömr sen bu dünyanıñ müḥnetine hemān  
 Bir zindān mişali aldanma zīnetine padişāh

<sup>44</sup> Hadise atıfta bulunulmuştur. ‘‘Küntü kenzen mahfiyyen fehalkütü’l halka liya‘rifuni’’(Ben gizli bir hazineydim, görülmek, bilinmek istedim. Bu yüzden alemi yarattım.)

<sup>45</sup> Alçaqdan al:alçaqda alursın. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı,2.basım,Akçağ yay.,Ankara 2008,s.343

Ölünce er kişi dەرler niyetine var  
Musallāda yatan mevtāya bağ da ‘ibret al<sup>47</sup>

[832b]

Nühüft

‘İTRİ

Beste Buhūrīzāde

Sāyesi düşmez yere bir böyle nađl-i ẗūr’sun  
Mihl-i ‘ālemgir başdan ayağa nürsun  
Tārik-i gülzār-ı ‘ālem mālīk-i mülk-i ‘adem  
Münkirīne mağz-ı mātem mü’mine nürsun  
Sensin ol şeh kim Süleymānlar ıpunda mürdur  
On sekiz biñ ‘āleme hükm étmeđe me’mürsun  
Padişāh-ı evvelīn kıblegāh-ı āhirīn  
Evvel-i ağir imām-ı enbiyā mezkürsun  
El benim dāmen seniñ ey rağmeten li’l-‘ālemin  
Şöhretim ‘isyān benim sen ‘afv ile meşhürsun  
Yā Resūlallah umarım diyesin rüz-ı cezā  
Gerçi cürmüñ çoğdur ammā ‘İtrīyā mağfürsun

Nevā

AHMEDİ

Ey Kerim-i kāni ‘afv şānı  
Sebeb-i bahāneyi ‘afv eyle yā Rab  
‘Āşa oldum āh ‘afuvsun vallah  
Kādīrsiñ billah ‘afv eyle yā Rab  
Bu yüzi kıara nefsi-ı āvāre  
Kıldı beybāde ‘afv eyle yā Rab  
ẗā‘atda nođşān ziyāde-i ‘isyān  
Dileğim her an ‘afv eyle yā Rab

<sup>47</sup> Şairin adı mecmuada yer almamaktadır.

Ahmed'in sözi günahkâr özi  
Toprakda gözi 'afv eyle yâ Rab

'ADLİ

Levh-i ledün okuyan 'ilm-i ilâhîden sebğ  
Zerrece başında qalmaz ma'v olur hep mâ sebğ  
Çün ledün' ilm-i demâdem qalbine zûlm olur  
Neyler ol ' ârif billah yazmaq okumak  
Cân ü başıñ terkiñ o dağı Haqq'ı sürsün ey gönül  
"Len tenâlü'l bira hatta tünfikü"<sup>48</sup> .....haq  
Kıl ü qâl terk edüp daldan taraş ét habbeni  
'Adliyâ yeter okursun bâb-ı 'aşqdan bir varaq

[833a]

Muḥayyer

EŞREFOĞLI

Cemî' enbiyâlardan Muḥammed cümleniñ şâhı  
Yüzi nûrından alınmış felekler şems ile mâhı  
Yedi qat gökleri geçti qadem 'arş üsüne başdı  
Êrişdi qabe-i qavseyne tavaf eyledi dergâhı  
Anıñ seyri sülükundan melekler 'aciz<sup>49</sup> oldılar  
Ki biñ yıl varamazlar o bir dem vardu râhı hemânım  
Tecelli-i cemâliñi şolar kim gördiler bir kez  
Añın çün 'aşq ile da'im ederler derd ile âhı  
Êderler derd ile cânımı qurbân senin yolında ey Ahmed  
Ne var bir kez yüzüñ görsem seher vaqti sehergâhı  
Bu Eşrefoğlu Rûmi'niñ günâhı çokdurur gayet  
Şefâ'at yâ Muḥammed yüzüñ şems ü kamer mâhı

<sup>48</sup> Ayete atıfta bulunulmuştur. (Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiye eremezsiniz. Her ne harcansanız Allah onu hakkıyla bilir.) Bkz. Kur'an-ı Kerim, Al-i İmran 92. ayet.

<sup>49</sup> 'aciz: hayran. Bkz. Mustafa Güneş, Eşrefoğlu Rumi'nin Hayatı- Eserleri ve Divanı, s.393 Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2006.

## NAŞŪHĪ

Şafālar ḥabeş édüp ‘arz-ı cemāl ét  
 Kerem ét yā Resūlullah Kerem ét  
 Cemālinden bize ḥabeş vişāl ét  
 Kerem ét yā Resūlullah Kerem ét  
 Dili permürde men iḥyā édesin  
 Göñül maḳşūd neyi irḥā édesin  
 Cümleñiñ va‘dine ubḳā édesin  
 Kerem ét yā Resūlullah Kerem ét  
 Ezel bezminde bilmişdik kemālīñ  
 Fenā mülkünde cān ister vişālīñ  
 Bu göñlüm bir şāfā étsün cemālīñ  
 Kerem ét ya Resūlullah Kerem ét  
 Şefā‘at mu‘dininisn ḳıl ‘aḫālar  
 Cemālīñ tūr-ı maḥv étsün ‘aḫalar  
 Naşūhī’ye vişālinden şafālar  
 Kerem ét ya Resūlullah Kerem ét

[833b]

Nevā

## YA‘ḲŪB

Dil u cān hiç ḳarar étmez tecelli eyle yā Allah  
 Eşkinden firār étmez tecelli eyle yā Allah  
 Yandır ‘aşık ḥalālātı yandır şādık-ı müḳālātı  
 Cemālīñ fikrine düşdüm ehli cümleden geçdim  
 Ḳanad açup saña uçdum tecelli eyle yā Allah  
 Dil-i cānsuñ seyrān eyle Ken‘an iliñ virān eyle  
 Yūsuf Mışır’a ḥān eyle tecelli eyle yā Allah  
 Çün ‘aşḳdır saña Yaḳūb yüziñ göster aya maḥcūb  
 Yine sensin saña maḫlūb tecelli eyle yā Allah

## NŪRĪ

Yanmağdan usanmazam pervāne miyem bilmem  
 Hiç şonuñı şaymazam dīvāne miyem bilmem  
 Her şāmı seher zārım kevs eylemez ol yārım  
 Bakmaz baña hünkārım bī-gāne miyem bilmem  
 Qalbimde ocağım var bu sinemde dağım var  
 Āteşde durağım var hep yāne miyem bilmem  
 Dilhane ḥarāb oldu yıkıldı turāb oldu  
 Her cānı bāb oldu vīrāne miyem bilmem  
 Nūrī dem ḥicr-i ğam firqatde (...)  
 Fa‘riyem baħrinde dŭrdāne miyem bilmem

[835a]

Ḥiṣār

NAKŞĪ

Nŭrī faħrı ‘āleme bir zerre olmaz āf-tāb  
 Kemal-i tābıñdan numŭne gŭher yektāde-i tāb  
 Pākiñe yŭz sŭrmeğe mŭştāk ola ‘arşın pīriñ  
 Var kıyās et kimdir ol peygamberi ‘ālicenāb  
 Mażharı nŭr-i tecellī ey Ḥŭdāvend-i ‘azīm  
 Şahid-i didār-ı Haq sāhib-i ḥiṭāb-ı müsteṭāb  
 Ḥamdŭlillah Ravza-i pākiñ ziyāret edeli  
 Oldu ey Nakşī derŭnum mŭlkŭne çok fetḥ-i bāb

## EMİR SULTĀN

Gerçi ‘āşıklara şalāh neyledi  
 Dertli olan gelsŭn dermān buldum  
 Āh ile vāh ile cevelān eder iken  
 Cānımıñ içinde cānānı buldum  
 Açılmış dŭkkānlar kurulmuş bāzār  
 Cānlar mezād olup dellālda gezer

Oturmuş ümmetin berâtın yazar  
 Cevâhir baġş olan dükkânı buldum  
 Aġar gözlerimden kanlı yaşlar  
 Zerrece gözüme görünmez cihân  
 Deryâlar cüş édüp kanmaz iken  
 ‘Āşıklar kandıran ‘ummân buldum  
 Emir éder ne hoşça bāzâr imiş  
 ‘Āşıklar cem‘olup gezer imiş  
 Cümleniñ maġsûdu ol dîdâr imiş  
 Haġġ’a maġbûl olan sultân buldum

Râst

NAĖŞĪ

Merġabâ ey şu‘le-i âyine-i sırr-ı Hüdâ  
 Merġabâ ey şâhid-i dîdâr-ı maġşûd-i evberi  
 Merġabâ ey maġzar-ı feyz-i cenâb-ı kibriyâ  
 Merġabâ ey nâm-ı pâkiñdir Muġammed Muştafa  
 Sidreden teşrîfiñi tebşîr édüp biñ Halîl  
 Şâniña yüz dört kitâb oldu şarâhatle delîl  
 Cadd-i pâkiñdir Halîl erz nûr-i cemîl  
 Merġabâ ey kurretü’l-‘ayneyn nûr-i aşfiyâ  
 Āh Naġşî bende-i kebir ser-defter ‘uşşâġa ġıl  
 Estâniñda cemâliñ nûruna müştâġ ġıl

YŪNUS<sup>50</sup>

İlâhî

Ėoyun beni şeyġ eteġinde yatayım  
 Dönmezem şeyġimden yaña döneyim  
 Yariñ ol hazretten maġrûm ġalayım  
 Naġarât

<sup>50</sup> Divanda yer almamaktadır. Bkz. Mustafa, Tatcı, Yunus Emre Divan ve Risaletü’n Nushiyye, Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2005



Münkerler yolum başarsa işde urğan işde kerdān  
 Eğer dağı başımı da keserse (eyzan)  
 Benim pīrim bir ulu kişidir üçler yediler kırklar işidir  
 On iki imamiñ sır yoldaşdır naçarar  
 ‘Āşık Yūnus bu cihāna gelince araya derdine dermān bulunca  
 Şeyhime ħürmet edeyim tā ki ölünce

Naçarar

[836a]

YŪNUS<sup>51</sup>

Ben dost ile dost olmuşam kimseler dost olmaz baña  
 Münkīrler baķup gülüşür selām dağı vērmez baña  
 Ben dost ile dost olayın cānımı felā kılayın  
 Ölmezden evvel öleyim dünyā bākī kıalmaz baña  
 Ben bir ‘aşık-ı bī-çāreyim başdan ayağa yāreyim  
 Bir ‘aķılsız bī-çāreyim ‘aķlımda yār olmaz baña  
 Şanma şora kıaddelüyüm dost baķçesiniñ gülüyüm  
 Tañrınıñ ‘abdāl kıuluyum kimse bahā şaymaz baña  
 ‘Āşık Yūnus bir nice dem fānī cihānı terk edem  
 Yana yana dosta gidem perde ħicāb olmaz baña

[836b]

Pençgāh

MIŞRĪ<sup>52</sup>

Gül müdür bülbül müdür şol zār u efgān eyleyen  
 Ten müdür yā cān<sup>53</sup> mudur hem ‘arşu seyrān eyleyen  
 Nār u bād u āb u ħālīñ gel ħaber vēr aşlunu

<sup>51</sup> Divanda yer almayan bu şiir, Türk Musikisi Klasikleri İlahiler kitabında yer almaktadır. Bkz. Şengel, Ali Rıza, TMKİ, 1.cilt, 66, Kalem Matbaası, İstanbul 1979

<sup>52</sup> Mecmuada 3.4.5.7.9.10.11.12.13. ve 14. beyitler yoktur. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı, 2.basım, s.332, Akçağ yay., Ankara 2008.

<sup>53</sup> Cān: dil. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı, 2.basım, s.332, Akçağ yay., Ankara 2008,

Kim bularuñ her birini emre fermān eyleyen  
 Haḡ ne ma‘denden biter andan mu‘aden nebāt  
 Kimdür anı gāhi ḡayvān gibi insān eyleyen  
 Bāde birdür sāki bir meclīsdeki yārān da bir  
 Bādeniñ keyfiyyetinü kimdür elvān eyleyen  
 Ey Niyāzī kim vücūduñ terk éderse ol dürür  
 Cümle yüzler içre ol bir yüzi seyrān eyleye

[837a]

‘Uşşāk<sup>54</sup>

Mecnūn’a şordılar Leylā nic’oldı  
 Leylā gidüp nām-ı dillerde ḡaldı  
 Benim göğnüm bir ḡayr-ı Leylā buldı  
 Yüri Leylā git Mevlā’yı buldım  
 Mecnūn ‘arzūlayup Ka‘be’ye vardı  
 Halkaya yapuşup çok zārı ḡıldı  
 Mecnūn Leylā dērken Mevlā’yı buldı  
 Yüri Leylā git Mevlā’yı buldım  
 Şu ben yalvarırken sen nāz éderdin  
 ḡanaḡ urup yüce pervāz éderdin  
 Cefāyı çok vefāyı az éderdin  
 Yüri Leylā git Mevlā’yı buldum

[837b]

MİŞRĪ

Baḡr içinde ḡaḡreyim baḡr oldı ḡayrān baña  
 ‘Arş<sup>55</sup> içinde zerreyim ‘arş oldı seyrān baña  
 Dost görenleri<sup>56</sup> çün ‘ayān ḡalmadı bir şey nihān

<sup>54</sup> Mecmua da şairin adı şiirin başında yazılmamıştır. Bkz. Mecmua [337a]

<sup>55</sup> ‘arş: ferş. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı, 2. basım, s. 174 Akçağ yay., Ankara 2008,

Tūfān olursa cihān bir қаtре tūfān baña  
 Şūretde nem var benim sirettedir ma'denim  
 Қопса қыyāmet bugün gelmez perīşān baña  
 Қaf-1 dil 'anқāsıyım sırrıñ āşınāsıyım  
 Endīşeler ҳaşıyım ad oldıinsān baña  
 Niyāzī'niñ dilinde Yūnus durur söyleyen  
 Herkese çün cān gerek Yūnus durur cān baña

[838b]

Rehāvī

FENĀYĪ

Cān-1 dil şehrin ezelden eyledi yağmayı 'aşq  
 Ol vücūdun düşdi bu 'ālemlere gavgayı 'aşq  
 Derde düşendi bilenler ehli derdiñ hālını  
 Görince 'aқılları Mecnūn eder Leylā-yı 'aşq  
 Gel gülistānı seyrān edelim Hақ kafesden ey hezār  
 Cennet қадısı 'urūc et bularsın ma'ivāyı 'aşq  
 Zāhir olup sır etmez 'ālemlere fāş eyledi  
 Hem dem oldun bu sırра nokта sevdāyı 'aşq  
 Çünki mevcūd nuţq etmiş 'ālemde 'aşq-1 қā'imқām  
 Bize bildirdi Fenāyī sırrı Mevlā-yı 'aşq

Rehāvī

ҲAYFĪ

Bu gülüşde hezār-1 bī-nevāyım yā Resūlullah  
 Veli ezārda hār-1 cefāyım yā Resūlullah  
 N'ola olsam duācu sine'i derdi ihsānıñ  
 Esiri derd-i 'aşқа mübtelāyım yā Resūlullah  
 Nigāh-1 şıқaktañ ğaribi zār devr etme  
 Yoluñda yine de kemter-i kebāyım yā Resūlullah  
 Meded sendendir ey kāni şefā'at bende ki yuһse  
 Hуzūr-1 Hақ'da maһbūb-1 ҳaғāyım yā Resūlullah

Yüzüm yun ‘arz-ı hāle ‘arşagāh var dokun  
 Günahkārım giriftār-ı hevāyım yā Resūlullah  
 Kerem kıl luṭf-ı iḥsānıñla dilşād eyleyen zārı  
 Ḥayfıy’im kavinde bir gedāyım yā Resūlullah

[839b]

Rehāvī

MIŞRİ

Dervîş olan kişinüñ sözleri ‘ümrān olur  
 Sālik-i Ḥaḫ olanuñ rāhına bürhān olur  
 ‘İlm-i ledün dersini ‘ārif olan kişiler  
 Ḥaste-i dil olanlaruñ derdine loḫmān olur  
 Her seḫer efgān édüp bülbülü ḫayrān eder  
 Dīde’i giryān édüp sīne’i püryān olur  
 Beyt-i dili pāk olur zıkr-i Ḥaḫḫ’ı işidür  
 Şabr u ḫarārı gider işleri devrān olur  
 Şem’-i cemāle döner pervānedür āşıkūn  
 Münkerleri daḫil eder kime söziñüz dēmez  
 Yine işi anlara luṭf ile iḥsān olur  
 Şanma Niyāzî özüñ dervîş olupdur seniñ  
 Dervîş olan kişiler şöylece sulṭān olur

[840a]

Rāst

NÜRİ

‘Aşkıñla cihān yetse luṭf ile ‘ināyet kıl  
 Ḥicriñle bu cānım ḫasta luṭf ile ‘ināyet kıl  
 ‘Aşıklara iḥsān ét derdlilere dermān ét  
 Vuşlat yolın āsān ét luṭf ile (‘ināyet kıl)  
 Ey rahmeti çok Raḫmān ‘ālem gözime zindān  
 Uçarsa ḫafesden cān luṭf ile ‘ināyet kıl  
 Raḫmān-ı raḫimsin ḡufrān-ı ā’zımimsin

Şulţān-ı kerimimsin luţf ile ‘ināyet (kıl)  
 Bülbül gibi berzārım dā’im đurup ağlarım  
 Dağı kime yalvaram luţf eyle ‘ināyet (kıl)  
 Ey derdime dermānım ıurbān yolıña cānım  
 Nem var dağı sulţānım luţf eyle ‘inayet (kıl)  
 Bi-çāreleri yād ét divāneleri ābad ét  
 Nūrī ıulını şād ét luţf eyle ‘inayet kıl

[840b]

Der-maıām-ı nikrīz  
 İLĀHĪ

Ey Hūdā’dan luţf-ı ihşān isteyen  
 Cennet iıre hūri ğilmān istemeyen  
 Ni‘met-i pākın cān-ı dilden dökülsün  
 Maıız-ı nūr haıdır ol zātı Hüseyn  
 Olduđunca dūnyada şađ ve āsān  
 Ol Resūlüň dođdıđı şeb bī-gümān  
 Leyle-i ıadr meşābahdi bir hemān  
 Yolmaı isterseñ cihānımdan emān  
 Fıkr édüp dūnyadan ol göçmeđi  
 Havz-ı kevşerden dilersen iımeği  
 Cennetde aıır şırātı geımeği  
 Meclis-i mevlüdde ey velī meded  
 ıanda ağladır ümmetisin maıām  
 Ol Resūl’e ver şalāt ile selām

[841a-b]

SEZĀYĪ<sup>57</sup>

Ey şehīd-i kerbelā’da ağlayan  
 Ağla ma’temdir Muıarrem'dir bugün  
 Nār-ı fışatle ciğerin dağlayan

<sup>57</sup> Bu şiir hareke kullanılarak yazılmıştır. Bkz. ekler.

Ağla ma'temdir Muḥarrem'dir bugün  
 Gece gündüz ey Muḥammed ümmeti édelim cān-ı Yezid'e lāneti  
 Gel dilersen ola Ḥaḳḳ'ın raḥmeti ağla, mā'temdir  
 Muḥarrem'dir bugün  
 Her seḫer şanma şefḳatle şebnemi anda ḳan ağlar  
 Melekler ol dem-i 'ālemi durdu Hüseyin'in ma'temi  
 Ağla ma'temdir Muḥarrem'dir bugün  
 Kimdir ol şāh-ı şehid-i Kerbela nūru çeşm-i  
 Murtezā cedd-i pākidir Muḥammed Muştafa  
 Ağla ma'temdir Muḥarrem'dir bugün  
 Ey Sezāyī bilmiş ol Şāh Hüseyin cümleye  
 Sevmekdir a'nı farz-ı 'ayn  
 Şeksiz ehlullah oldu nūr-ı ā'yn  
 Ağla ma'temdir Muḥarrem'dir bugün

[842a]

SİNĀN ÜMMİ

Meded Allah saña şundum elimi  
 Bizi ol dost<sup>58</sup> Muḥammed'den ayırma  
 Ey keremler kānı ḡanī celilim  
 İbrāhīm'e dedin dostum Ḥalī'im  
 Zāhirde bāḫında budur derd-i delilim  
 Bizi ol dost Muḥammed'den ayırma  
 Ebūbekir 'Ömer 'Oşmān 'Alī'nin  
 Buburhānıdır anlar İslām yolınıñ  
 Ḥürmetine yā Rab cümle veliniñ  
 Bizi ol dost Muḥammed'den ayırma  
 Enbiyā evliyā çıkar köşkine  
 İmām-ı Hüseyin'in ḳanı 'aşḳına  
 Bizi ol dost Muḥammed'den ayırma  
 Sinān-ı Ümmi sözi söyler gümānsız

<sup>58</sup> Dost: güzel. Bkz. Azmi Bilgin, Ümmi Sinan Divanı, s.201 Milli Eğitim Basımevi, İstanbul,2000

N'ederler cesedi içinde cānsız  
 Hūri ğilmān görünmez baña ansız  
 Bizi ol dost Muḥammed'den ayırma

[842b]

NAKŞĪ

Bugün ol 'ayda kebirdir n'olur ḳurbāna 'āşıklar  
 Gireler cām'i gülgüne ḳayıralar cān-ı 'āşıklar  
 Yaḳarlar buşe-i 'aşḳı ola rāzen-ı kāmildir  
 Olurlar cevher ol ayrı ol kāni 'āşıklar  
 Ḳarar étmez düş oldum görüp ol şem'in rüyunda  
 Yanar ḳandil 'aşḳ içre olur pervāne 'āşıklar  
 Şarāb-ı 'aşḳ-ı dildār-ı içüp miḥbān-ı dilden  
 Temāmet aldırup 'aḳlın gezer mestāne 'āşıklar  
 Geçer şekil-i behā meydān hemān pervāz urur bunlar  
 Tenezzül étmez hiç şūret-i insān 'āşıklar  
 Başın tevvāb eyledi Nakşi girüp meydāne 'aşḳ içre  
 Şalādır merd olan gelsün bugün meydane 'āşıklar

MIŞRĪ<sup>59</sup>

Ey enbiyālar serveri ey evliyālar rehberi  
 Ey ins-ü cān peygamberi ehlen ve sehlen merḥabā  
 Allahu ekber şāna sulṫāna secāna  
 Ḳad cāe<sup>60</sup> tābirhane ehlen ve sehlen merḥabā  
 Peygamber idin ol zaman yoğ idi 'ālemde şān  
 Ḳurbān saña baş ile cān ehlen ve sehlen merḥabā  
 Sensin ol maḥbūb-i ḥüdā ḳılma şefā'atden cüdā  
 Aḫmed Muḥammed Muştafa

<sup>59</sup> Bu şiir kaynaklarda Yunus Emre'ye ait olarak gözükmektedir. Fakat mecmuada şiir daha farklı kaleme alınmış olup şairi Niyazi Mısri'dir. Bkz. ekler.

<sup>60</sup> Ayete atıfta bulunulmuştur. "Onlar kıyametin kendilerine ansızın gelmesinden başka bir şey beklemiyorlar. Muhakkak onun alametleri gelmiştir. (Ama öğüt almıyorlar. Kıyamet gelip çatınca öğüt almaları kendilerine ne fayda verecek? Bkz. Muhammed suresi 18. ayet meali

Cümle nebiler geldiler pāyiñe yüzler sürdiler  
 Hakk'ı seniñle buldılar ehlen ve sehlen merhabā

### EŞREFOĞLI

Bu gönül<sup>61</sup> şehriñi seyrān ederken  
 Dedi baña sırrım seyrān içinde  
 Derde düşdüñ niçün dermān ararsın  
 ‘Āşıklar derd arar dermān içinde  
 Miñneti rahat bil rahat arama  
 Rahat mı bulunur zindān içinde  
 İçüp ‘aşkıñ meyin şöyle mest ol kim  
 Divāne desinler ağıyār içinde  
 ‘Āşıklara karış ‘āşık ola gör  
 Ne gevherler vardır ol kān içinde  
 Aç gözini Eşref Hakk'ı zikreyle  
 ‘‘Fezkuruni’’<sup>62</sup> derler Kur‘ān içinde

[843a]

‘Uşşāk

### NIYĀZĪ

Zāt-ı Hakk'dan<sup>63</sup> mahrem-i ‘irfān olan añlar bizi  
 ‘İlm-i sırdan haber bī-pāyān olan añlar bizi  
 Bu fenā gülzārına tālib olanlar añlamaz  
 Veç-i pāki hüsnüne hayrān olan añlar bizi  
 Dünyevi ‘uqbāyı ta‘mir eylemekden geçmişüz  
 Her tarafından yıkılup vīrān olan añlar bizi  
 Biz şol ‘abdalız bırağdık eğnimüzden şalımuz

<sup>61</sup> Gönül: gönlüm. Bkz.Mustafa Güneş, Eşrefoğlu Rumi'nin Hayatı- Eserleri ve Divanı, s.363 Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2006.

<sup>62</sup> Ayete atıfta bulunulmuştur. Fezkuruni ezkürküm. (Beni hatırlaym ki ben de sizi hatırlayayım.) Bkz.Kur‘an-ı Kerim Bakara suresi 2.cüz.



Varlığından şoyunup ‘üryān olan ( añlar bizi)  
 aħr u luftu şey’i vaħidet bilmeyen çekdi ‘azāb  
 Ol ‘ubādan urtulup sultān olan añlar bizi  
 Zāhidā ayı yürürken añlamazsun sen bizi  
 Cür’a-yı şafı içüp mestān olan añlar bizi  
 Halkı oyup lāmekān elinde Mıřrīya  
 Şol cānlara cānān olan anlar bizi  
 ‘Ārifin her bir sözünü duymaya insān gerek  
 Bu cihāda şanmaki ħayvān olan añlar bizi  
 Ey Niyāzī atremiz deryaya şaldı biz bugün  
 atre nice añlasun ‘ummān olan añlar bizi  
 Hulı oyup lāmekān elinde menzil tıtalı  
 Mıřriyā şol cānlara cānān olan añlar bizi

#### MÜRİDOĞLI

Bugün bize vefālarla şafālarla Muştafa geldi  
 Zahi zev-i şefālarla şefāyi Muştafa  
 Ēriřdik yāre ‘ıyd oldu sevādan dil...oldı  
 Bugün yevm olmaz oldu şafāyı Muştafa  
 İster bād-ı şabā eyle adrimi mücebba eyle  
 Muħammed Muştafa eyle hezaran her cān geldi  
 Müridoğluna ħaletdir niün gönlüm melālindir  
 Gelen ħıtan risaletdir şafāyı Muştafa

[843b]

‘Uřřā

EŞREFZĀDE<sup>64</sup>

Bu göñül şehrinı seyrān edersen  
 Dedi sırrım baňa seyrān içinde  
 Derde düşüp niün dermān ararsın

<sup>64</sup> Aynı şiir mecmuada [ 842b] olarak yer almaktadır. Sözcük kullanımında ve mısraların dizilişinde bazı farklılıklara rastlanmaktadır.

‘Āşık̄lar derd arar dermān içinde  
 İçüp ‘aşkın meyin şöyle mest ol kim  
 Divāne desünler yağran içinde  
 ‘Āşıklara karış ‘āşık̄ ola gör  
 Ne gevherler vardır ol kaın içinde  
 Bu ‘aşk meydānıdır bunda ār olmaz  
 Başını top eyle meydān içinde  
 Miḥneti rahat bil rahat arama  
 Rāhat mı bulunur zindān içinde  
 Aç göziñi Eşref Ḥaḳḳ’ı zikreyle  
 “Fezḳurūni”<sup>65</sup> dēdi Ḳur‘ān içinde

‘Uşşāk  
 MIŞRĪ

Ey bülbül-i şeydā yine efgāne mi geldüñ  
 ‘Azm-i gül édüp zār ile giryāne mi geldüñ  
 Pervāne gibi āteşe dā’im cān atarsın  
 Evvelde bu ‘aşk odına sen yane mi geldüñ  
 Yağmur gibi yağar bela sen baş açarsın  
 Cān vermeye dost yoluna ḳurbāne mi geldüñ  
 Her şey çalışur bir şıfatı eyleye ma‘mūr  
 Sen cümle şıfat ehlini virāne mi geldüñ  
 Bir kimse seniñ olmadı hiç ḥaliñ maḥrem  
 Bilmem bu cihān içine yekdāne mi geldüñ  
 Bu ḥasta Niyāzī’ye şifā remzin edersin  
 Derde düşen derdine dermāne mi geldüñ

[844a]  
 Ḥüseynī  
 ŞEMSI

<sup>65</sup> Ayete atıfta bulunulmuştur. ‘Fezḳuruni ezḳürküm’ (Beni hatırlayın ki ben de sizi hatırlayayım.)  
 Bkz. Kur‘an-ı Kerim Bakara suresi 2.cüz.

Cānān eliniñ gülleriniñ bağı göründi  
 Dost ikliminiñ lālesiniñ dağı göründi  
 ayǵu gecesı gitdi amu almadı oru  
 Vuşlat gününüñ gündüziniñ ağı göründi  
 Envār-ı Muammed doğuben tudı cihānı  
 Şau'l amerin mu'cize-i parmağı göründi  
 Eyyüb'a dağı şıhatiniñ ağı göründi  
 Dil hastasınıñ derdine dermānı erişdi  
 Şemsī'ye bugün dostunun otağı göründi

### NŪRĪ

Cemāliñ NŪrĪ'nıñ 'aşıqlarına kerem eyle kerem sulānım Allah  
 Firāıñ nārınıñ yanılarına kerem eyle kerem (sulānım Allah)  
 Cığerler yandı 'aşın āteşine cihān andı efendim gözyaşına  
 Neler geldi neler 'aşı başına kerem eyle kerem (sulānım Allah)  
 Yoğ oldu NŪrĪ'niñ külli vücudı ne 'aynı aldı anıñ ne şehirdi  
 Efendim āna eyle luf-ı cevdi kerem eyle kerem (sulānım Allah)

[844b]

Der-maām-ı bayātĪ

### HŪDĀYĪ

Cān terkini urmadan cānān eline girmez  
 Zünnārını ırmadan Īmān eline girmez  
 Ey laf urucu nāmerd āhen dögölür mü  
 Olmadan esĪr-i derd dermān eline girmez  
 Şu gibi arınmazsan yērlere sürünmezsen  
 aşlarla dögünmezsen 'ummān eline girmezsen  
 Nāz olur işi hūbuñ çokdur gamı mabūbuñ  
 Şarbdır yolu malūbuñ āsān eline girmez  
 Sen bu yolu bilmedeñ erkān edip almadañ  
 Şıd ile ul olmadañ sulān eline (girmez)  
 Her demde HūdāyĪ'den ders oı me'ālinden  
 Süri sevāyĪ sen 'irfān eline girmez

Der-makām-ı bayāti

BAĞDADİ

Kenzi ezel uçmağa Lā ilāhe illāllah  
 Fikr-i fāsed geçmeğe Lā ilahe illallah  
 albine vèren vefā göstermez şoñra cefā  
 Dedişdi ol Muşţafa Lā ilahe illallah  
 Va‘di maz har èder ma r mlar niye s yler  
 Gelin diyelim bekler Lā ilahe illallah  
 Ne ya ın  oruna ıra  H a  budur  
 M ‘minlere bu gerek Lā ilahe illallah  
 Enbiy alardan mir ş anca  bu  aldı gelen  
 Devlet budur èt h rs n Lā ilahe illallah  
 On sekiz biñ ‘ lemler c mlesi i rar eyler  
 Ba dad   ayrı neşler Lā ilahe illallah

[845a]

MİŞRİ

 ulmet-i hicr nde b -d r olmuşam y  Rab meded  
 İntiz r-ı şub -ı d d r olmuşam y  Rab meded  
 G lşen-i vaşluñ nesimin irg r p b d-ı şab   
 ‘Andel b-i b  -ı g lz r olmuşam y  Rab meded  
  almışam zind n-ı cism i re bug n tenh  gar b  
 Bu  afesde r z u şeb z r olmuşum y  Rab ( meded)  
 Şol şarab kim  nı şunduñ baña r z-i elest  
 Ol zam n<sup>66</sup> mest-h şy r olmuşum y  Rab (meded)  
 Va det ilinde seniñle y r idim n’oldu bana  
 Keşret i re bend-i a y r olmuşum y  Rab meded  
 Bu Niy z  d şdi varlı  c hına Y suf gibi  
 Al elim  urtar ki n  ar olmuşum y  Rab meded

<sup>66</sup> Zaman: zamandan. Bkz. Kenan Erdo an, Niyazi Mısri Divanı,2.basım,s.201, Ak a  yay.,Ankara 2008.

Her ne yere<sup>67</sup> varsam yağar cānımı ‘aşk āteşi  
Yana yana külli pür-yān<sup>68</sup> olmuşum yā Rab meded

#### ZEYNEL ‘ABİDİN

‘Aceb miñāredir dünyā bilürken aldanır ādem  
Cihānıñ böyledir ḫaliki zehürlüdür malı  
Dosta ya düşman malı ḫalurken aldanır ādem  
Gelübdür emr-i rabbani olurken aldanır ādem  
Ne şāh ne gedā bilür bilinmez bir özge serdār  
Ecel ḫalḫa ḫamū birbir gelürken aldanır adem  
Onca niceler canı yerirken aldanır adem  
‘Aceb ḡafletdedir insan eğer dervīş eğer sulṫan

#### ḤÜDĀYĪ

Ḥüdāyā cümle-i ‘ālem saña ‘aşıḫ seni özler  
Melek cin ü beni ādem saña ‘aşıḫ seni özler  
Seḫerde açılan güller öten şūrīde bülbüller  
Benefşelerle sünbüller saña ‘aşıḫ seni özler  
Eğer baḡ u eğer bostan eğer sünbül eğer reyhan  
Efendi hep baharistān saña ‘aşıḫ seni özler  
Ḫamūnuñ maṫlabı birdir ‘aceb ḫālet ‘aceb sırdır  
Eyzan  
Ya niçin bazı kāfirdir sana ‘aşıḫ seni özler  
Ḥüdāyi’ye ēdip ḫālet vaşlıñla bulup izzet  
Efendi cümle mevcūdāt saña ‘aşıḫ seni özler  
Eyzan

<sup>67</sup> Yere: nere. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı,2.basım,s.201, Akçağ yay.,Ankara 2008.

<sup>68</sup> Pür-yan: pür-nar. Bkz . Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı,2.basım,s.201, Akçağ yay.,Ankara 2008.

[845b]

GÜLŞENİ<sup>69</sup>

Çün doğup tıtdı cihān yüzini hüsnuñ güneşi  
 Kim ola sevmeye bu vech ile sen māvheşi  
 Sen ey şāh-ı resūl uymayanıñ bitmez işi  
 Bu leheb gibi anıñ tayyibat olur serzenişi  
 Türki gördi ‘Acemī Hindī bilür bu ne kesen  
 Hāşimisin ‘Arabīsin medenīsin Kureyşī  
 Parmağından aқudup āb-ı revān içenmiş revān  
 Nice yüz biñ kişiden ref‘ edesin sen ‘ataşu  
 Sen ümmide kul olan hür nağdirimdir ise  
 Bende maқbūl olur şol Bilāl-i Hābeşi  
 Velezzāhī vèrdiği velleyl oқurum sen bilene  
 Gülşen vèrdi budur gül ü geda o ‘aşq

Bayātī

NAҚŞĪ

Ayāsın şanma kim senden bu küffārı dehān söyler  
 Veya terkīb olan ‘enşarı yaḥūd kim zebān  
 Seni ol sāki bildirmek murādın қаştd eder Mevlā  
 ‘Enāşırdan giyüp bir don yüzünden tercemān  
 Şolar kim bilmedi nefsin ‘arifden almadı dersin  
 Değildir Hāқq’a ‘ārifler özün bilmez bilen söyler  
 Seyḳahem rabbehem hümran için ‘āşıqlar ey Naқşī  
 Ērer ma‘şūқun anlar mekāndan lāmekān söyler  
 Raḥmānım Raḥīmim Kerīm Allah

<sup>69</sup> Bu şiir kaynaklarda Ruşeni ismiyle yer almaktadır. Bkz. Ali Rıza, Şengel, TMKİ, 1.cilt,s.99, Kalem Matbaası,İstanbul 1979. Ayrıca bestesi İtri’ye ait olan bu şiir başka bir kaynakta güfte Ömer Dede şeklinde belirtilmiştir.Bkz.Semiha Ayverdi, Yunus Emre ve İlahiler,s.17, İstanbul 1969

[846a]

YŪNUS EMREM<sup>70</sup>

Evvel imānıñ bünyādı  
 ururur ıkrullah ile  
 Ezelallahıñ biñ bir adı  
 Ounur ıkrullah ile  
 Yüzünde yine güldeñ yana  
 Dün ü gün Allah diye  
 ā‘be avsın o ednāya  
 Varılır ıkrullah ile  
 Nice a‘lāyam nice gülem  
 Mevlām seni anda bulam  
 ‘Arş küresi levh-i aslım  
 Görülür ıkrullah ile  
 Yüri Derviş Yūnus yüri  
 O lely-i Allahın yolu  
 Terk eyle bu ıl u ālī  
 Bulunur ıkrullah ile

NİZĀMOĐLU

Bir dertliyim derdim vardır ya ben niye dönmeeyim  
 İşim gücüm āh u zārdır ya ben niye dönmeeyim  
 ‘Ařıñ odı derdime yanar gören beni Mecnūn řanar  
 Gökyüzünde āy gün döner ya ben niye dönmeeyim  
 Yüzer eşti bacılar din yolunda du‘ācılar  
 Ka‘bede döner hacılar ya ben niye dönmeeyim  
 Müfti virir baña fetvā cānım urbān olsun aña  
 Komaz beni bu ‘aş baña ya ben niye dönmeeyim  
 Bu sırra münkirler irmez münkir o cemālin görmez

<sup>70</sup> Bu şiir divanda bulunmamaktadır. Bkz. Mustafa, Tatcı, a.g.k, Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2005

Çarç-ı felek döner dermān ya ben niye dönmeeyim  
 Derviş Nizāmoğlu'nundur münkerleriñ eşi  
 Evvel aħir dönmek haqđır ya ben niye dönmeeyim

[846 b]

Der-mağām-ı ‘acemşirān  
 SEYYİD CEMĀLİ

Hulūsi Dervişhan  
 ‘İbret eyle baq baña katremde ‘ummān gizlidür  
 Hālī şanma sen beni cānumda cānan gizlidür  
 Bu vücūdum gerçi zerre deñlü yoqdurur zāhidā  
 LİK her zerremde şems-i tāban gizlidür  
 Şüretā bir bendeyim ki cümleden ħor u ħaķir  
 Ma‘beynde sırrımda hep bende sulţañız gider  
 Cān gözün aç vaķit eyle muşhaf ħısmında baq  
 İncil ve Tivrāt zebür ayet kur‘ān gizlidür  
 Ey Cemālī ‘ārif ol görme tahi bu nutq sen  
 Her kelāmum içre duy tevĥid-i ‘irfān gizlidür

Dermağām-ı ‘acemşirān  
 ĞAFÜRİ

Ey sa‘ādet mülkünün Sulţanı  
 Pişür ey enbiyā maĥbüb rabbel ‘ālemin  
 Sensin ol Ser u ħarāmı bostān feyz-i gözin  
 Sā’ir luţfuñda raĥat buldı azĥāb gözin  
 Eylemezdi meyve-i ũbāya herkez iltifāt  
 Sedr-i feyziñde olsa dost-ı ‘āşık (...)  
 ũarfanel‘ayn içre ‘arş u ferş seyretmez idi  
 Hemişin ya leyl-i pervāz étmezse rüh  
 Enbiyā yı aşb‘ ħudretde ĥātım eyleyüp  
 Ħaķ Te‘alā zat-ı pākin eyledi añı...  
 Zāhir ve bāṭın umar senden bekā luţfunı  
 Ķıl Ğafürī yā şefa‘at (...)



[847a]

NŪRĪ

Derde devā olmaz ise bī-çāre ҡullar neylesün  
 Dilde şefā bulmaz ise bī-çāre ҡullar neylesün  
 Ey pādişāh bī-nişān künhene érmez ‘aql u cān  
 Hhaberlerindeyken dü cihān bī-çare ҡullar neylesün  
 Ґul bir za‘if ü bī-hāl ‘aql añā olmuş ‘aql  
 Sensiz seni bulmağ muhāl bī-çare ҡullar neylesün  
 ‘Uşşāka étmezseñ birdir bī-çāre ҡullar neylesün  
 Mevlā ҡabrimizse ҡulı Nūrī nice bula yolu  
 Menzil iraqdır gāh ulı bī-çāre ҡullar neylesün

SEZĀYĪ

Bezm-i ‘aşğ içre medāhı nüş éden şāhaba biziz  
 Tā ezelden mest cāmı hāzret Mevlā biziz  
 Zerremizden zāhir oldı nice biñ hūrşīdim  
 Kişi bu şüretde baqsıñ cümleden( ...) biziz  
 ‘Ālem-i emkāna geldiñ ҡatre olduğ bahriken  
 Ґıl sefer mu‘nide görkim ka‘ri yoğ derya biziz  
 Şor tā bu ‘ālemi şağrada itdiñse zühur  
 Bā‘iş şığar eyi ‘ālemi kübrā biziz  
 Gerçi ādemden zühūr étdin Sezāyī galbe  
 Ādemin ezharına ba‘is olan āma biziz

[847b]

SEZĀYĪ

Cemāliniñ nūrına minnet-i güneş bī-nūr bağrıdır  
 Güneş sensin ki zerrātiñ nebilerle velīlerdir  
 Sen ol sulţan ‘aqlım risaletsin aya sordur  
 Ґamu şehler ҡapuñda bir gedān dahı kemterdir  
 İşin altun éder hal-i dergehde eyleyen hezamet  
 Niğāh-ı iltifātıñ ‘āşka kibrit-i aħmerdir

Yeter ‘uṣṣāka sen rāzı kim buyurmuşsun  
 Seni görmek ile Hakkı görmek beraberdir  
 Aya şah-ı resül raḥim ət Sezāyî’dir demendiñdir  
 Hakk’uñ bekler kadamı hizmetinde pîr-i perverdir

NIYĀZÎ<sup>71</sup>

Bağup cemāl-i yāre çağıruram dost dost  
 Dil oldu pāre pāre çağıruram dost dost  
 ‘Aşkıñ ile tolmuşum zühdimi yañılmışım  
 Mest-i müdām olmuşum çağıruram dost (dost)  
 Mescid ü meyḥānede ḥānede virānede  
 Ka‘bede puḥānede çağıruram dost (dost)  
 Hep görinen dost yüzi andan ayırmam gözi  
 Gitmez dilimden sözi çağıruram dost (dost)  
 Gökler gibi dönerim gün gibi dolanuram  
 Derd ile eğlenirem çağıruram dost dost  
 Ne yerdeyem ne gökde ne ölüyem ne zinde  
 Her <sup>72</sup>yerde her zamān da çağıruram dost dost  
 Geldim o dost ilinden koğa koğa gülinden  
 Niyāzî’nüñ dilinden çağıruram dost (dost)

[848a]

SEZĀYÎ

Hazreti Hakk’ın ḥabîbin sevili bir dānesi  
 Sevdiği için oldu ‘ālem ḥemişîñ divānesi  
 Zāt-ı-i pākîñdır sebep bu ‘ālemin icādına  
 Olmasa teşrifîñ olmazdı cihān kāşanesi  
 Yā Resûlullah cemālîñ bize munaşāyeste kııl  
 Tā gönül olsun şerābı ‘aşıqın müstenası

<sup>71</sup> Mecmuda 4,5,6,7,8,9, ve 10. beyitler yoktur.Bkz. Kenan Erdoğan, a.g.k,2.basım,s.201, Akçağ yay.,Ankara 2008.

<sup>72</sup> Her: yer. .Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı,2.basım,s.201, Akçağ yay.,Ankara 2008.

Gāhî ‘aşkıñ maḥzuni olmuş Sezāyî ğaliba  
Hiç ‘emāret istemez bu göñlümüñ virānesi

[848b]

Der-maḳām-ı Kürdî

HÜDÂYİ

İsteyen yarin ḥañ édüp varan  
Bulsa dildārın şaḳlar esrārın  
Baḳmayın cāna érdi cānana  
Girdi meydāne terk édüp varan  
‘Ārif ol adil ola gör kāmîl  
Ben din-i ğāfil unuttur yāren  
Nas deĝil mi dostdan eĝilme  
Günden eĝleme bülbülüñ zārın  
Yaradan döndi dostdan pirlige yatdı  
Dost ile étđi gizli bāzārı  
Gel ḥüdāyi’den al ḥaber-i erken  
Ḥaḳḳ’ı isteyen ḳosun enkārı

[849b]

‘Acem

YŪNUS

Milk-i Beḳā’ dan gelmişem fāni cihānı neylerem  
Ben dost cemālin görmüşem ḥuri cinānı neylerem  
Vücut meyin cūr‘asın ma‘şūḳ elinden içmişem  
Ben dost ḳoḳusun ḳoḳmuşam misk-ı taḫarı  
İbrāhim‘im Cebrāil’e hiç ihtiyācım ḳalmadı  
Muḥammed’im dosta giderim ben tercümānı neylerem  
İsma‘il’im Ḥaḳ yoluna cānımı ḳurbān eylerem  
Çünkü bu cān ḳurbān imiş ḳoçu ḳurbānı neylerem  
‘İsa gibi dünya ḳoyup günleri seyrān étmişem  
Mūsa-i didār olmuşam benlen terānı neylerem

Dervîş Yūnus ma‘şūkun vuşlat bulunca mest olur  
Ben ŧiŧeyi alam taŧa namūsu ārı neyelerem

‘Acem

MUḤYĪ

‘Arz ēt cemālīñ göreyim ey māh-ı tīb Muŧtafa  
Ref ēt niķābīñ rūyını ŧems-i dıraḧŧān Muŧtafa  
Ḥaķķ’īñ sen oldun muzāhrisen sen ķamūnuñ rehberi  
Seni seven olur velī cūmleden eykān Muŧtafa  
Seniñle oldu afitāb gönderdi saña Ḥaķ kitāb  
‘Āŧŧla fetḫ oldu bāb ey derde dermān Muŧtafa  
Medḫ eylemeñ seni maḥal-i medāḫīñ oldu Zūlcelāl  
Muḫyī ķulına ķıl viŧāl ey Ḥaķķa mihmān Muŧtafa

[850a]

MAḤVĪ

Derūnumda olan ḫālet-i fecāletdir anı bilmem  
Ezel cānımdan ecelmiŧ ne ḫikmetdir anı bilmem  
Bu gōñlüm gāhi güḫāndır vūcūdum cūmle büryāndır  
Aķar gözlerimiñ yaŧı ne ḫikmetdir anı bilmem  
Ĝarib oldum ŧu ‘ālemde meŧālemdir benim Mecnūn  
Cūdā dūŧdüm o Leylā’dan ne firķatdir anı bilmem  
Ĝariķ içre ḫayretde faķīriñ Maḫvī yā Rab  
(...) cūdā dūŧdüm ne ḫikmetdir anı bilmem

[850b]

ŧabā

‘ABDULLAH

Ravzana ün yüz süren bulur eman  
Alaman ey faḫr-i ‘ālem alaman  
Her gelen dil-i ḫasta bulur taze cān  
Eyzan

Oldum ‘aşkıñla dër yarimden cüdā  
 Tadhulī ravżana olmaz sezā  
 Hamdullah Hāk nasib ètdi baña  
 Eylesen bir kerre luḡfuñla nazār  
 Hiç derünemde қalur mı birikdir  
 Қıl şefā‘at Hāk’dan ey nūr-ı başr  
 Eyżan  
 ‘Anda kim metfün ola nāzeñ teniñ  
 Cennet me’vadır rahim merқadiñ  
 Derviş ‘Abdullah ġarībiñdir seniñ

\*\*\*

Biñ iki yüz toksan toқuz sene  
 Sālinde cümādi'l-evvel (...) üçüncü  
 Yevm-i bazār ertesı günü sa‘at altı  
 Yukarıdaki cümadi'l-evvel  
 Kırқlarında қomşusu Ali қapudan  
 (...) aқdı  
 İcra olunduġu iş bu mahalle derc (...)  
 Oluna Mevlā mübārek ve mes'ud  
 Eylesün amin cümād'il-evvel sene 1255  
 28 (...) sene 1296

[851a]

NAҚŞĪ

Yā ilahi bilmezem bu nebideki sevdā nedir  
 Yā seniñ ‘aşkın yolunda çekdiġim ġavgandır  
 (...) vebalden söyleyen ġüher seniñ  
 Ya ġoñül mülkünde şāhım calқanan deryādır  
 Cümleden ‘ibret budur kim nefi‘olan bir nūriken  
 Niceler alāya düşmez nice sende lānedir  
 Evvel oldır aġır oldır zāhir oldır tān ol  
 Layistisaḡ eyle imdi bilmiş olanadır

Hem urup halkıñ içinde zāhid-i hüzün bugün  
 Cihān ezhār eylenüp bu étdüğü da‘vandır  
 Étmişler gevh-i kâfi Nakşî’ya seyr ü şikār  
 Bilmediler mülk-i dilde bir cān-ı ‘anķandır

Sabā

HAĞKI

Seherlerde eser bād-ı tecelli  
 Uyan hey gözlerim vaķt-i seherde  
 Seherde açılır ihsān güli

Eyzan

Ṭariķat bağıña girmek dilerseñ  
 Haķikat güllerin dirmek dilerseñ  
 Cümle hāzret görmek dilerseñ

Eyzan

Seherdir ehl-i zikriñ cülüsghāı  
 Seherdir ehl-i vaķtin vaķitghāı  
 Seherdir ehl-i derdiñ padişāhı

Eyzan

Yuyanlar çeşm-i berkden bu cānı  
 Seher vaķti görürler māh-ı tābı  
 Göreñ aç Haķķ’dan işit hitābı

[851b]

Şabā

FENĀYĪ

Ya ehli estaniñ hastaya dār-ı şifā  
 Şerbet vaşlıñ içenler buldı her derde devā  
 Baħr-ı rahmet-i kaķresi yanında cümle maħu olur  
 Her nedentü çok olursa bize cürmle haķā  
 Ger ziyā-i şems zātıñ érmez ise salına  
 Nice kaķ’ éder menāzil-i kanda érşir ‘aķā  
 Maħz-ı fazlıñdan ehli vāķıf étse esrārına

Édelim her aliyle sırrı resle iktidā  
 Zerre görünmez Fenāyi iş bu ‘ālem ‘ārifeye  
 Bir deyse vuřlatıñ iki cihān olmaz bah

[852a]

YNUS

‘Aşık oldum bugün meydān benimdir  
 Benimdir hey pehlivān meydān benimdir  
 Bu dem ‘aşkın şuyuyla ğayrı yudum  
 Topı kim alısar cevgānımızdan  
 Bugün meydānda top cevegān benimdir  
 Harāmiden benim ҡorkum ҡuyum yoķ  
 Bu cümle var dāt-ı Haķķ’dan benim  
 Ebbekir ve ‘Ömer din uluları  
 ‘Ali murtaza ‘Osmān benimdir  
 Ynus eder bugün iki cihānda  
 Benim sultān ve ҡul sultān benimdir

[852b]

Der-maķām-řabā

SEZĀYĪ

Sır eyleyim Allah-ı gönüldür  
 Tecelliħane vallahi gönüldür  
 Yüri gözüme ya bende zar giryān  
 Hdā’ınñ ulu dergāhı gönüldür  
 Zemin-i tende feyzi oldu sāri  
 Semā-i şadırının mahi gönüldür  
 Ne isterseñ yri var ondan iste  
 Muħaķķaķ sırrınınñ māhı gönüldür  
 Ra‘iyyet gibidir a‘zā Sezāyi  
 Vcd iklimininñ řāhı gönüldür

YNUS

Ğaflet ile baña bir hāl yöneldi  
 Bir yeşil ‘ālem-i sulṭān görindi  
 Gözümüñ gördiğın söylerim saña  
 Bir yeşil ‘ālem-i sulṭān görindi  
 Sancığı aķ idi döndi yeşile  
 Uyandım kendimi döğdim taş ile  
 Ehli bir dağı göster düş ile  
 Bir yeşil sancaklı sulṭān görindi  
 Derviş Yūnus saña sıdķ ile ıapar  
 Daima yanar doğrı yolundan şapar  
 Ey Allah’ım bizi anlar ile ıopar  
 Bir yeşil sancāklı sulṭān görindi

[853a]

NAĖŞĖ

Cemālin nūrına nisbet-i cihān şemsi deđil zerre  
 Zikirler muhber-i cūdandan sayılmaz kemterin kaıre  
 Deri-i dīvarınıñ taşın edinse bir gedā-i minnet  
 Bulur kalbinde istiğna başlanmaz ar idüp ..  
 Hābibā isnatıñ yitikler eden kim olur ma’dur  
 Ėrişüp kağr ü alāya mürid şāh olur Mışıra  
 Kerimler sulṭānım kaıpuñ bendesidir Naķşı  
 Anı redāyetim yanından rebuda olsun ğayra

Sabā

YŪNUS <sup>73</sup>

Hālet ile baña bir hāl yöneldi  
 Bir yeşil ‘ālem-i sulṭān görindi  
 Gözümüñ gördiğın söylerim saña  
 Bir yeşil ‘ālem-i sulṭān görindi

<sup>73</sup> Aynı şiir [852b]’ de de yer almaktadır. Fakat diğer şiirin ilk mısrasında yer alan halet sözcüğü gaflet olarak geçmektedir.



Sancağın kaldı şöyle yürüdi  
 Yüri kim içinde bağı erdi  
 Dost Muḥammed'in nūri 'rşı bürüdi  
 Bir yeşil sancaklı sulṭān görindi  
 Dervīş Yūnus saña şıdık ile tapar  
 Tapmaya anlar doğru yoldan şapar  
 Allah'ım bizi anlarla kopar  
 Bir yeşil sancaklı sulṭān görindi

[853b]

Şabā

MIŞRĪ

Dervīş olan 'āşık gerek yolunda hem şādık gerek  
 Bağı daḥı<sup>74</sup> yanık gerek cān gözleri açık gerek  
 Alçağdan alçağ yürüye toprak içinde çürüye  
 'Aşk āteşinde eriye altun gibi sızmağ gerek  
 Zıkr-i Ḥaḳḳ'a meşgul ola, yana yana tā küll ola  
 İsterse kim maḳbūl ola tevḥīde boyanmak gerek  
 İven kişi yol alamaz maḳsūdunı yine bulamaz  
 Yoğ olmayan var olamaz varını talatmağ gerek  
 Dervīşleriñ en alçağı buğday içinde burçağı  
 Bu Mışrī gibi balçığı her bir ayak basmağ gerek

İLĀHĪ

Hevāyı nefse cānım mübtelādır yā Resūllullah  
 İşim hep cümle cürmi ḥaṭadır yā Resūllullah  
 Seniñ sünnetleriñ bildim birini etmedim icrā  
 Baña her ne cezā olsa söz eder yā Resūllullah  
 'Aceb mi murğ-ı dil kim dost ḥasretinden figān iste  
 Sen ol sulṭān-ı 'alī rabbe taḥtı risāletsin  
 Ḳadumuñ ola 'arş üzre sezā yā Resūllullah

<sup>74</sup> Dahı: anun. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı,2.basım,s.277, Akçağ yay.,Ankara 2008.

Kerem kıl cürmim şefâ‘at rûz-ı maşşerde  
 Gılamañ cümleten maqbûl-i hüdâdır yâ Resüllullah  
 Yüziñ ferş eyleyenlerden zahi devlet mayindir  
 (...) ümmetinden Muştafa’dır yâ Resüllullah

[854a]

Şaba

‘AZİZİ

Ey cemâl-i Hakk’a t̄alib teveccüh eyle Mevlâ’yı  
 Ey vişâli Hakk’a rāğıb-ı teveccüh eyle Mevlâ’yı  
 Yine geldik bu dünyaya nazâr kıl gör bu şafa ile  
 Ne luţf oldu bu kibrâya teveccüh eyle Mevlâ’yı  
 Maqâmiñi et mu‘alli teveccüh eyle Mevlâ’ya  
 Bu deryada olan ğavvas olur elbette h̄aş-ı enh̄aş  
 ‘Azizi sende ayak baş teveccüh eyle Mevlâ’ya

EŞREFOĞLI

Gâh gâh kendüme gelürem gâhi yavuklunuram  
 Gâh yoğ ile yoğ oluram gâh varlıkda bulunuram  
 Gâh deryâlara<sup>75</sup> düşerem mevc urup taşra düşerem  
 Nâdan eline düşerem kem bahâya alınuram  
 Gâh çıkarım bu göklere dönerem cezh eyle yele  
 Gâhi yürürem ay ile gâh gün ile dolanuram  
 Gâh çıkarım ‘erķâna lebbeyk lebbeyk çağırırım  
 Kırbân yerine gelüben kıoç olup boğazlanuram  
 Gâh muţı‘ gâhi ‘aşiyem gâh ‘âlem gâhi h̄aşım  
 Gâh Eşrefoğlu Rûmî’yem bu dillerde söylenürem

[854b]

EŞREFOĞLI

Nedeyim şabr edebilsem dil-i cân o da yanar

<sup>75</sup> Denizlere: deryalara. Bkz. Mustafa, Güneş, a.g.k

Velî âh eylerisem kevn ü mekân o da yanar  
 Bu bârı yarıyoz beni âh eyle zarım tütünü  
 Bu inledim nârına cümle cihân o da yanar  
 Fırağınıñ oduna yanar idi ʔamû<sup>76</sup>  
 Yine haceriñ odına gün ü mekân o da yanar  
 Beni vaşlıñdan ırağ eyleyüp cennete ʔoma  
 Bu inledim işidüp hür ü cāna o da yanar  
 Kim ola ʔemi' yakın olmağı du'ayı edene  
 Nice yüz biñ pervāne-i revān o da yanar  
 Eşrefoğlu yanar görindi kenarında Hāḫḫ'ın  
 Dêmesünler ruhi ya ben o da yanar

#### YŪNUS EMREM

Eyyüb'am mübtelāyım derde dermān isterem  
 'Āşıḫım dil-i ḫastayım cānım cān isterem  
 Ya'ḫüb'am Yūsuf için ḫıldım firāḫ  
 Yūsuf'am zindan içinde faẓl-ı raḫmān isterem  
 Ṭūr'una Mūsā'nıñ vardım dost cemālin görmeğē  
 Gitdi 'aḫlım taki oldum sırrı secān isterem  
 Bir mekāna gelmişem ki ol benim yurdum değıl  
 Hızr ile zulmāna êrdim āb-i hayvān isterem  
 Defter-i a'mālimi yüklendim êtdim istedim 'azm-i rāh  
 Menzili maḫşūda Hāḫḫ'dan emr-ü fermān isterem  
 Yūnus Emre'm kimseler hiç bilmedi ḫaliñ senin  
 ḫalimi 'arz êtmeğē bir merd-i 'irfān isterem

[855a]

Bayātī

'AZİZİ

'Aşḫıñ dādı göñlümde hiç gülmedim 'ömrümde  
 Muḫammed'i seyrimde aman göresim geldi

<sup>76</sup> Divanda mısranın başında ya Rabbi sözcüğü yer almaktadır.Bkz. a.g.k

Terk eyledim dünyayı nêdem ğayrı sevdâyı  
 Muḥammed Muştafa'yı aman göresim geldi  
 Dostum göster yüzini işideyim sözünü  
 Hāk-i pāye yüzimi aman süresim geldi  
 Müstaķım cemālını bir gör hem vişaliñi  
 Luţf-ı 'azîz bendeki vuşlat zamanı geldi

Bayātî  
 YŪNUS

Anca zār eyler kim şol bülbül eyler  
 Anda ol eylemen āh alā gül eyler  
 Yaķar gülde görür dostuñ cemālin  
 Çağırır kim beni āh dili şol eyler  
 Ne görüñdi şol Ferhād'ın gözine  
 Kayalar kesüp āh dosta yol eyler  
 Ne görđi Leylā'nıñ yüzünden Mecnūn  
 Aķıdup gözyaşın āb-ı sel eyler  
 Ne görindi Şāh İbrahīm gözine  
 Tācını tahtını āh tārmār eyler  
 Bu derviş Yūnus'ıñ altun sözünü  
 Nādana söyleme āh kızıl yol eyler

ŞEMSİ

Göster cemālını şem'ini yansın oda pervāneler  
 Devlet deĝil mi 'āşıkā şem'ine karşı yaneler  
 Ol ḥali çok a'lā güzel yağmaladı gönül evin  
 Biñ bağla 'aşķ zincirin, boşanmasun divāneler  
 Mescid ile medreseyi işmarladık zāhitlere  
 Hāķķ'a 'ibādet etmeye yeter bize meyḥāneler  
 Biz mey'e tövbe etmişiz aĝyār elinden içmezem  
 Kudret elinle şun bize dolu dolu peymāneler  
 Cevr-i cefā çekmek ile Şemsî seni terk etmezem  
 Sen şanma kim yüz şāha senden uşanalar seni sever

[855b]

Nevā

YŪNUS EMREM

Bilmem nēdeyim ‘aşkıñ elinden  
 Qanda gideyim ‘aşkıñ elinden  
 Diñle zārımı qodum ‘ārımı  
 Vêrdim serimi ‘aşkıñ elinden  
 Varım véreyim qadre éreyim  
 ‘Üryān olayim ‘aşkıñ elinden  
 Meskeñim dağlar göz yaşı qağlar  
 Durmaz qan ağlar ‘aşkıñ elinden  
 Qaddim yay oldu bağrım nāy oldu  
 İşim vāy oldu ‘aşkıñ elinden  
 Yūnus'un sözi güneř imiř özi  
 Qan ağlar gözi ‘aşkıñ elinden

HİMMET

Uyan be hey gāfil hāb-ı gafletden  
 ‘Ömrüñ geldi geçti hāberiñ var mı  
 Bir haber aldın mı sırrı vağdetden  
 Murğ-ı cāniñ uçdı hāberiñ var mı  
 Azıđıñ var mıdır yola gitmeğe  
 Döşeğin hazır mı serip yatmağa  
 Ecdeler kimi dem geçüp yutmağa  
 Yêrler ağzın açdı hāberiñ var mı  
 Ma‘şiyet yüküni aldın boynuna  
 Hiç ölüm qorkusu gelmez aynıña  
 Yaqasız don biçer hāberiñ var mı  
 Felek birkaç arşun bezden eynine  
 Dervīř Himmet senden evvel gelenler  
 Kimisi qul kimi sulţān olanlar  
 Dünya benim mülküm deyip bilenler

Ecel cāmiñ içdi haberin var mı  
 Bir dār-ı miḥnetdir burda kalınmaz  
 Hem şoñı fenâdır murād alınmaz  
 Qāfile kalkınca geri dönülmez  
 Kervān başı göçtü haberin var mı

[856a]

Bayātī

MEVLĀNA<sup>77</sup>

Olursa devletim hem dem kalursa tala'm yāri  
 Vişāle değişdim hicr-i bāki Hāḫḫ ér göre yāri  
 Hezārın ederli şehvab ta'ma kesyarı istese  
 Özünden(...)yāri nazr-ı kim olmaya 'ārī  
 Saña ol dost için düşman cefā iste taḫammül kııl  
 Gelin didār yine 'aşıḫ gerek hoş gore her ḫāri  
 Aceb ḫaddince Mevlāna sözi Türkçe nazm eyler  
 Kelāmından olur ma'lum kişiniñ kendi mikdāri

FAHRİ

El can-ı dil peygambere 'āşık isen şallū 'ala  
 Her kim şer'at dēr kurbiyete başar ḫadem  
 Maḫzar olur luḫf-ı Hāḫḫ'a şebha yok şallū 'ala  
 Sünnetini peygamberiyet icra eder isen eğer  
 Na'il olursan luḫfuna hiç şebha yoğ  
 Cümle neyler efzülī aḫir zaman peygamberi  
 İstedi bizi ümmet Hāḫḫ'a şükür şallū 'ala  
 Takzim eyle tekririm ile leylü nehar hem şevḫle  
 Ey Faḫriya her hal ile ezcān-ı dil şallū 'ala

YŪNUS

Şehitleriñ ser çeşmesi mü'minleriñ gözyaşı

<sup>77</sup> Kaynaklardan ulaşamadığımız bu şiirin Mevlana Celaleddin Rumi'ye ait olduğunu varsaymaktayız.

Hasan ile Hüseyin'dir  
 Kerbelâ'nın yazıları şehit düşmüş gazileri  
 'Arşın iki gölgeleri Hasan ile Hüseyin'dir  
 Hazreti 'Ali babaları Muhammed'dir dedeleri  
 Fatma ana kızuları Hasan ile Hüseyin'di  
 Kerbelâ'nın ta içinde nür açar siyah saçında  
 Yatan al kanlar içinde Hasan ile Hüseyin'dir  
 Dedesiyle bile varan Kevşer ırmağında duran  
 Şusuz ümmete şu veren Hasan ile Hüseyin'dir  
 Derviş Yunus dünyâ fani bizden evvel gelen kâni  
 Budur uçmağın sulţanı Hasan ile Hüseyin'dir.

[856b]

Der-mağâm-ı 'arzyâr

NA'İLİ

Gönl-i bigâneler âtaştadır yâ Resûlullah  
 Dêr devlet ma'bendin cüdâdır ya Resûlullah  
 Şırdır zıkr-i fikriñ cehde sen erbâb-ı tevhiđiñ  
 Siyah hâkî zar eyler kimyâdır yâ Resûlullah  
 Sözüñ mağbüldür gâh şamed dilerler evşanıñ  
 Şefî' hulk-ı Mecnûn-ı Hûda'sın yâ resûlullah  
 Ne deñlü Na'ilî şâyân-ı terrib hicrâ olsa  
 Câna yekden şefa'at mültecâ diler yâ Resûlullah

Der-mağâm-ı 'arzyâr

ŞEMS-İ TEBRİZ

Bihamdillah dêrem Allah alup 'aqlım fikrullah  
 Dilimde zâtın esmâsı baña üns oldı zıkrullah  
 Göñül âyinesi sūfi eđer kılar isen sâfi  
 Açılır saña bir kapu 'ayân olur Cemâlullah  
 Bu tevhiğden murâd olan kemâl-i zâta êrmektir  
 Görünen kendi zâtıdır değıldir şanma ğayrullah  
 Şems-i Tebrîz bunu bilür ehad kıalmaz fenâ bulur

Bu ‘ālem küllü maḥvolur hemān bākî ḳalır Allah

[857a]

NİZAM ÇELEBİ

Vücut-ı enbiyā tesbiḥ derki serāmdadır  
 O tesbiḥe emāme-i güher zat Muḥammed’dir  
 N’ola olsa emāme ol dūrri yekta  
 Cem’i enbiyādan hem resūlden zāt-ı muḡarriddir  
 Tecelli édeli nūrullaḥdır rec-i hüvviyetden  
 O nūruñ culūhgāhı tāḳ-ı çeşmim Ahmed’dir  
 (...) tahtgāh leym‘ullah seyyidelkevnin  
 Hüdā (...)

MIŞRİ<sup>78</sup>

Uyan gözün aç ıurma yalvar güzel Allah'a  
 Yolundan iziñ ayırma<sup>79</sup> yalvar güzel Allah'a  
 Her geceyi kâ'im ol hem gündüzi şa'im ol  
 Hem zıkr ile dâ'im ol yalvar güzel Allah'a  
 Bir gün bu gözün görmez hem ıulağın işitmez  
 Bu fırsat ele girmez<sup>80</sup> yalvar güzel Allah'a  
 Her vaḳt-i seḫerde bir luḫfu gelir Allah'ın  
 Ol vaḳt uyanır ıalbiñ yalvar güzel Allah'a  
 Allah'ın adın yad ét cān ile dili şād et  
 Bülbül gibi feryād ét yalvar güzel Allah'a  
 Gel imdi Niyāzī ile dergāha niyāz eyle  
 Cānı vezār eyle yalvar güzel Allah'a

[857b]

<sup>78</sup> Mecmuada 4,5 ve 6. beyitler yoktur. Bkz.Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı,2.basım,s.201, Akçağ yay.,Ankara 2008.

<sup>79</sup> Ayırma: ırma. . Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı,2.basım,s.201, Akçağ yay.,Ankara 2008.

<sup>80</sup> Geçmez: girmez. . Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı,2.basım,s.201, Akçağ yay.,Ankara 2008.



## NŪRĪ

Țariqat urup rahmāndır bu meydān zge meydāndır  
 Hāıat sırrı secāndır bu meydān zge( meydāndır)  
 Gelir meydān-ı ‘aıqlar vŭcŭd-ı ‘aa yanarlar  
 ‘Aceb mŭnker ne ayıqlar bu meydān zge (meydāndır)  
 Bu yol cāndan fira ister eker de nice da ister  
 Bu ābir alb sa ister bu meydān zge (meydāndır)  
 Bu meydānda atılur cān bu meydānda orulmaz an  
 Olur her demde bi urbān bu meydān zge (meydāndır)  
 Bu yolda NŭrĪ Seden ge bu erkān ire sırlar a  
 Bu meydān ire alanlar a bu meydān (zge meydāndır)

‘Arzyār

## SEZĀYĪ

Ey ‘aı-ı dildāde gel nŭ edelim bāde  
 Bir bāde gerek amma kim ielim me’vāda  
 Sākisi ola Mevlā idāhi ani esmā  
 Bir kerre ien at‘ā am grmeye dŭnyāda  
 Her kim ier ‘aıdır yolında ol adıdır  
 ‘Ā anlara lāyıdır Mecnŭn eyle Leylā’da  
 İit bu SezāyĪ’den ne grdi fenādan  
 Dost u cihānı gsterdi berāt-ı mŭcellādan

[858a]

## BEKĀYĪ

Derŭnum ātei yadı cihānı yā Resŭlullah  
 Hāyālin tabiki dilde nihāni yā Resŭlullah  
 ‘Aceb mi nār-ı ‘aınla uusa bu delŭ cānım  
 Terehhŭm ıl seni vati zamānı yā Resŭlullah  
 ııarsam bŭlbŭl-i asā ŭleniinde nāl u zārı  
 Temennāyı vialiindir kemāni yā Resŭllullah  
 Bekāyi ak-i pāyie yŭzŭm sŭrmee ruat vēr

Şalâtiler selâm eyler duhayı yâ Resûlullah

‘Arziyâr

YÛNUS

İlham ile dün gâce seyrêtdim Muḥammed'i  
 Āyine-i ḳalbimde seyrêtdim Muḥammed'i  
 ‘Emâmesi başında yeşil ḥulle eñinde.  
 Dört yâriyle yanında seyrêtdim Muḥammed'i  
 (...) şundı Muḥammed mest êtdi beni ğayet  
 Ḥaḳḳ’dan oldu ‘inâyet seyrettdim Muḥammed'I  
 Ḳaṭre-i ‘ummân buldum derdime dermân buldum.  
 Dün gâce ḳadre êrdim seyrêtdim Muḥammed'i.  
 Pervâneyim şem‘ine şeyhim ‘azîzim ile  
 Cümle ‘âşıklar ile seyrettim Muḥammed'i  
 Yûnus murâda êrdi zevḳ ile şafa ḳıldı.  
 ‘Āşık ma‘şukun buldı seyrettdim (Muḥammed’i)

[858b]

Dermaḳâm-ı ıṣfaḥân

EŞREFOĞLI<sup>81</sup>

Şular kim dost elinden içdi cāmı  
 Olar bilmedi hergiz ḥas u ‘āmı  
 Olar eseriñ dürür dâ'im eylemez  
 Olar fehm eylemez<sup>82</sup> şac u şāmı  
 Olara ḳorḳu yoḳ iki cihānda  
 Olar gör Mısr-ı dār melāmı  
 Olar ‘arş ile girse bir nefesdir  
 Gezüp seyrân êderler Rûm u Şam’ı  
 Olariñ şânına geldi Resûl  
 Ki ‘‘lâ ḥayfün aleyhim’’ Ḥaḳ kelāmı

<sup>81</sup> Mecmuada 3,4,5,6 ve 7. Beyitler yer almamaktadır. Bkz. A.g.k.

<sup>82</sup> Eylemezler: eylemez. Bkz. A.g.k.

Buları Eşrefoğlu Rūhiya şor  
Oları göstere sâki medâmı

Işfahân

AĞŞEMSEDDİN

Zahi cānañım münevverdir bugün nūr-ı mücellâdır  
Zahidliğim mu‘azzardır hevâyi ‘aşk-ı Mevlâ’dır  
Hârâbat içre ‘uşşâkı görüp ta‘an étme ey zâhid  
Ki ol rüsvâ-yı ‘aşk olmuş yanar derd dolar adın  
Göñül dildâra vérenler cihânda qalmadı āram  
Yürür avâre ser-gerdan geçer dünya ve ‘uqbâdan  
Temâşâsız tūyun-ı ‘aşkın nazâr kılmadı ağıyâra  
Gir dâ’im ‘aşk u şevk ister uşanmaz o bu sevdâdan  
Cihâniñ macerasından koyupdur şanma ol ‘aşık  
Du‘alimde haber bilmez dahı ol ‘arşı a‘lâda  
Hüda’nıñ ‘aşkı çokdur Veli Aqşemseddin kimi  
Qani bir gerçek ‘aşık kim ya nevbedir derd-i Mevlâ din

[859a]

‘Uşşâkî

HESÂMÎ

Vaşl-ı feyz-i hüdayız halveti ‘uşşâkıyuz  
(...) Muştafa yüz halveti ‘uşşâkıyuz  
Câriya (...) şafaya kul ve qurbân olmaktadır  
Bende (...) halveti ‘uşşâkıyuz  
Mektub-ı ‘irfândan aldı ders ‘aşkı tağaddil  
Ehli derde (...) halveti ‘uşşâkıyuz  
Hazreti piriñ eşiği hanına yüz süreli  
Hamdullah pîr-i şafayuz halveti ‘uşşâkıyuz  
Tahtgâh dilde mi mimân oldu esrâr-ı Hüdâ  
Her gürüha muqtedâyuz halveti ‘uşşâkıyuz  
Nūr-ı Habeş (...)  
Cümleden feyzin (...) halveti ‘uşşâkıyuz

[859b]

Işfaḥān

SEZĀYĪ

Seniñ derdiñle ey cānan cihān oldı baña zindān  
 Gezersem gülistān içre görünür gözime gülḥān  
 Ya'ķūb dağ eyledi bağrım muḥabbet āteşi amma  
 Baña her dağ...göynür bir gül-i ḥandān  
 Bir özge derde düş kimse bilmez aḥvālim  
 Yürürüm şor қаһrım göñüldür...giryān  
 Ğamım şādı hem dersimdir baña kerīm  
 Yanalı 'ālemin ḥulķı olur bu ḥālim ḥayrān  
 Sezāyi nār-ı firķatle yanup yaķılmadır kārı  
 Çeker büryān göñül sūzān gözümden ķan aķar her an

'AZZĪ

Şāh 'aķlım velāytdir gürūh-ı ķāderi  
 Rāh-ı Ḥaķda zevāliñin ümmetdir gürūh-ı ķāderi  
 Cümle erbāb tariķat bülbul-i şūrīdedir  
 Añlar bağı letāfetdir gürūh-ı ķāderi  
 Dāmenin tuţmuş buları sultān 'Abdülķadir'in  
 Müfḥer ehl-i sa'ādetdir gürūh-ı ķāderi  
 Astān ķadriye süren yüzün añlardan ol  
 'Azziyā şāḥab selāmetdir gürūh-ı ķāderi

Nevā

ḤACI BAYRĀM

N'oldı bu göñlüm n'oldu bu göñlüm derd ü gamıñla dıldı bu göñlüm  
 Yandı bu göñlüm yandı bu göñlüm yanmada dermān buldı bu göñlüm  
 Gerçeğe yandı gerçeğe yandı rengine 'aşķıñ cümle boyandı  
 Kendi de buldı kendi de buldı maţlabını ḥoş buldı bu göñlüm  
 Sevda-yı a'zam sevda-yı a'zam baña olupdur 'arş-ı mu'azzam  
 Señin cānān mesken-i cānān olsa 'acep mi şimdi bu göñlüm

Elfakr-ı faḥri elfakru faḥri demedi mi ‘ālemlerin faḥri  
 Bayrāmımdı bayrāmımdı bayrām êdersiñ yār ile şimdi  
 Ḥamd ü şenada ḥamd-ü şenalar dostla bayrām êtdi bu göñlüm

[860b]

ḤİLMİ

Ḳalmışız derya-yı ḡaflet içre bītāb-ı revān  
 Yā ehli ḳıl feyz iḥsāniñ vizān  
 Olmuşuz afitād girdāb-ı ‘aşıyān olaman  
 Yā ehli ḳıl feyz-i iḥsāniñ vizān  
 Genc tariḡ günahda ḳoma ser gerdān-ı ezār  
 Gülşen tevfiḳına êr gör (...) perverdegār  
 Ganber-i maḳşūd ḥandān içre bu rüzgār  
 Yā ehli ḳıl feyz iḥsāniñ vizān  
 Ma‘ni mu‘ṭi (...) sensin ḡayrıdan yoḡdur ricam  
 Genc bād odur lūṭfuñla beni ḳıl şād-ı gam  
 Çalabım bir şār yaratmış iki cihān aresinde  
 Bakıcak didār görünür ol şārın kenaresinde  
 Nâgehān bir şāra vardum ol şārı yapılı gördüm  
 Ben daḡı bile yapıldum taş u toprak aresinde  
 Şabirdleri taş yonarlar yonup üstāda şunarlar  
 Mevlā’niñ ismiñ añarlar her taşun bir pâresinde  
 Ol şehirden oḡlar atılır gelüp ciğere batılır  
 ‘Ārifler sözi şatuldı ol şārın bāzāresinde  
 ‘Ārifler bu sözi añlar cāhiller bilmeyup dinler  
 Ḥacı Bayrām kendi bekler ol şārın minâresinde  
 Mestimindiñ Ḥilmi’i nāşāde feyziñdir merām

ḤACI BAYRĀM

Çalabım bir şār yaratmış iki cihān aresinde  
 Bakıcak didār görünür ol şārın kenaresinde  
 Nâgehān bir şāra vardum ol şārı yapılı gördüm

Ben daħı bile yapıldum taş u toprak aresinde  
 Şabirdleri taş yonarlar yonup üstâda şunarlar  
 Mevlâ'nıñ ismiñ añarlar her taşun bir pâresinde  
 Ol şehirden oğlar atılır gelüp ciğere batılır  
 'Ārifler sözi şatuldı ol şārın bāzāresinde  
 'Ārifler bu sözi añlar cāhiller bilmeyup dinler  
 Hacı Bayrām kendi bekler ol şārın minâresinde

[861a]

'Acem

ĠAFŪRĪ

Çün bahār érüp şehirlersiz revnākğir olur  
 Āyet ta' Hüdāyi her varağ tefsir olur  
 Bir zaman şır ét gönül maqşūd istersen vaşul  
 'Āşık-ı şādık isen terk eyle hārabāhtı  
 Ey Ġafūri talib-i didār olan şebibğar olur  
 Nur-ı zikrullah Allah eyle qalb kimin kim oldu aq  
 Şor tā ol şayān şim'ānı yüzinde peyrā olur

NIYĀZĪ

Tende cānum cānda cānānumdur Allah hū diyen  
 Dilde sırrum sırda sübhānumdur Allah hū diyen  
 Dest-i kudretle yazılmış yüzüne ayāt-ı Hāqğ  
 Gönlümüñ tahtında sulţanumdur Allah hū diyen  
 Géceler ta şubğ olunca inletir bu derd beni  
 Derdimüñ içinde dermānumdur Allah hū diyen  
 Cümle 'āzadan gelür zikr-i ene'l Hāqğ na'resi  
 Cism içinde zar-ı efğanumdur Allah hū diyen  
 Yere göğe şığmayan bir mü'minüñ qalbindedür  
 Qatremiñ içinde 'ummānumdur Allah hū diyen  
 Her kişiye kendinden aqrep olan dost zātıdur

Ey Niyāzi dilde mihmānumdur Allah hū diyen  
Ma'būdum maqşūdum sulţānum Allah

[861b]

Sallellahu ale't-t...

Seyyidü'l-veled-i'l Adnān ... yā mevle'l-mevālî mevlām ya Alîm ...

Enbiyâların imâmı ... yā mevle'l-mevālî mevlenü yā Alîm ...

Sallellahu ale'n-nebiyyizevi'l-lisāni'l-'Arabıyyı

Tāhiru'l-ḥulki'l-celîl ... yā mevle'l-mevālî mevlenü yā Alîm ...

Enbiyâların imâmı ... yā mevle'l-mevālî mevlenü yā Alîm ...

Sallellahu aleyk yā Ahmed yā Mezîd yā Muḥammed

Men ... nūreyk ...yā mevle'l-mevālî mevlenü yā Alîm ...

Enbiyâların imâmı ... yā mevle'l-mevālî mevlenü? ya Alîm ...

Sallellahu ale'l-kerîm sâhibü's-setri'l-'azîm Hâdiyyü'l-şer'î'l-kavîm

Rabbü bi'l-hâdi'l-emîr sâhibü'l-fazli'l-celîl

Abdike'ş-şâhi'l-hakîr ...yā mevle'l-mevālî mevlenü yā Alîm ...

[862a]

Şabā

YŪNUS EMREM

Menem zârı kıalan ol yare karşı

Göñülden cân véren dildâra karşı

Géceler şubḡa dek ḡayrân u müstem

Oturup muntazır çün yâre karşı

Seḡergâhı đurub zârı kılarım

Şanasın bülbülem gülzâra karşı

Bugün ġurbetde kıaldı YŪnus Emrem

Ki 'aşkı söyledi aġyâra kıar

Şabā

DERVİŞ 'ABDULLAH

RŪzuna yüz süren bulurlar emâm

Olaman ey faḥri ‘ālem olaman  
 Her gelen dil ḥasta bulur taze cān  
 Olaman ey faḥri ‘ālem olaman  
 Eyleseñ bir kere luṭfūñla nazār  
 Hiç derūnumda ḳalır mı bir keder  
 Ḳıl şefā‘at ḥaḳda-yı burbaşr  
 Olaman ey faḥri ‘ālem olaman  
 Oldum ‘aşkıñla diyārımdan cüdā  
 Tā cenāb rūzuna olaman sezā  
 Ḥamdullah ḥaḳ naşib ètdi baña  
 Olaman ey faḥri ‘ālem olaman  
 Anda kim medfūn ola nāzeñ teniñ  
 Cennet-i a‘lāya yanarız medfeniñ  
 Dervīş ‘Abdullah (...) seniñ  
 Olaman ey faḥri ‘ālem olaman

### EŞREFOĞLI<sup>83</sup>

Cānumı ‘üryān èdüp şaldım bu ‘aşḳ deryāsına  
 Nagehān ‘aşkıñ şataşdım dürr-i bī-hemtāsına  
 Māsivādan göz yumup gördüm anuñ dīdārıñı  
 Kendi özümden el çeküp<sup>84</sup> gördüm fenā şaḥrāsına  
 Ḳaḳul ister cennet ḥūri mi ḳusūr ḡilmān ola  
 ‘Āşkıñ hiç meyli yokdım<sup>85</sup> cennet na‘masına  
 Eşrefoğlı reva mı bu ‘aşḳdan ḥaber vèrdi yine  
 Müdde‘inün hiç ḳulaḳ tutmaz ḳurı da‘vasına

### YŪNUS

Her fecr anarsam seni ḳararım ḳalmaz Allah’ım  
 Senden ḡayrı gözüm yaşın kimseler silmez Allah’ım

<sup>83</sup> Mecmuada 2,3,5,6,7,9,10 ve 12. beyitler yer almamaktadır. Bkz. a.g.k

<sup>84</sup> Yudum: çeküp. Bkz. a.g.k.

<sup>85</sup> Yokdur: yokdum. Bkz. a.g.k



Açılır bağ u bostanıñ oqunur dilde destanıñ  
 Seniñ baktıgıñ gülisdanıñ gülleri şolmaz (Allah'ım)  
 Sensin dillerde oqunañ Sensin gönüllerde bāki olan  
 Senin 'aşkına doqunan kendini bilmez Allahım  
 'Aşık Yūnus seni ister luḡ eyle cemālin göster  
 Cemlin gören 'aşıklar ebedi ölmez Allah'ım

[863b]

HİMMET

Ne var derde düşdüm ise  
 Gönül senden dermān ister  
 Her gözümden şaşdım ise  
 Eyzan  
 Dar dünya keşretinden  
 Kurtuluş yok miḥnetinden  
 Cenāb-ı Haḡ ḡazretinden  
 Eyzan  
 Taḡsil edüp şeri'atı  
 Maḡkum tutup tarīḡatı  
 Geçüp rāh-ı ḡaḡıḡatı  
 Derviş Himmet eder eri  
 Ben de bulaydım dildarı  
 Dil mülkünüñ şehriyāri  
 Eyzan

HİMMET

Bad-ı şabāya şoranlarlar ḡayan eyler ḡandadır  
 Allah Allah Allah  
 Bilenler ḡaber vērsünler ḡayān eller ḡandadır  
 Ol ḡicrim ḡapandı coşdı mücevrin  
 ḡaddin aşdı diyar-ı ḡor teber düşdim  
 Eyzan  
 ḡayli zamāndır şorarım bir dertli

‘Āşık ararım kalmadı şabra kararım  
 Fikr ederim ‘aqlım érmez yürek kanar  
 Taşar durmaz bilenlerde haber vërmez  
 Eyzan  
 Derviş Himmet eder ahı ‘aceb görem mi  
 Ol mähı seversen gözün Allah’ı  
 Eyzan

[864b]

‘Uşşâk  
 EŞREFOĞLU<sup>86</sup>

Nağkaşumuz bizi ezel bî-levn ü renk yazup durur  
 Levh-i gönülden ğayrınıñ nağşını hep bozup durur  
 Kullab urup nāmında dün gün çeker kendizine  
 Külli cihāndan ser-te-ser bilmez meylimizi üzüp durur  
 Yër gök dağı eylesmedin Kālu Belā söylenmedin  
 Kendi cemālin görmeğe göz görmezi düzip durur  
 Bu Eşrefoğlu Rūmī ‘aşık deryasınıñ mevcleri  
 Taşdan taşā çala çala maḥv eyleyüp ezüp durur

[Der-maḳām-ı ḥüseynī]

MIŞRĪ

‘Aşkuñ meyine ben kâna geldüm  
 Şevkuñ nārına hoş yana geldüm  
 Şem‘-i tevḥidi gördüm yaqmışlar  
 Gitdi kararum pervāne geldim  
 Halkā-i zikri kurmuş ‘āşıklar  
 Ben de şaḥnıñda cevläna geldüm  
 Mecnün’um bugün Leylā derdinden  
 ‘Aklı neylerüm dīvāne geldüm  
 Derd-i cānānuñ açdı yāreler

<sup>86</sup> Mecmuada 4,5 ve 6. beyitler bulunmamaktadır. Bkz. a.g.k

Bağrım üstünde dermāna geldüm  
 Ümmi Sinān'ıñ ḥak-i pāyine  
 Sürmeğe yüzüm sulṭana geldüm  
 Yaramı bildüm yārumdan imiş  
 Bunda Niyāzī Loḫman'a geldüm

[865a]

Hüseyni

MIŞRĪ

Zühdüñi ḳo 'aşḳa düş ehli ḥayān êtsün seni  
 Pîr-i 'aşḳa ḳulluḳ ét cānāne cān êtsiñ seni  
 Bir zamān bülbül gibi efgānuñ aḡdur göklere  
 Şol ḳadar ḳıl nāleyi kim gülsitān êtsüñ seni  
 'Ār u nāmūsüñ bıraḳ şöhret ḳabāsından şoyun  
 Giy melāmet ḥırḳasın kim ol niḥan êtsün (seni)  
 Yüziñi yerler gibi ayaklar altında ḳo kim  
 Ḥaḳ te'ālā başlar üzre āsumān êtsüñ seni  
 Verme rāḫat nefsiñe dā'im ḡazā-yı ekber ét  
 Ka'be-i dil fetḫ olup dāru'l emān êtsüñ (seni)  
 Gel Niyāzī'nüñ elinden bir ḳadeḫ nüş eyle kim  
 Maḥv édüp nām u nişānūñ bī-nişān êtsüñ (seni)

Hüseynī

DERVĪŞ ('OŞMĀN)<sup>87</sup>

Żiyālar vèrdi nūr ile dīl ü cāne seḫer zıḳri  
 Şafalar baḫş édüp vaşl étđi sübhāne seḫer zıḳri  
 Seḫerde bülbül-i şūrīdeveş efgāne başladı  
 Göñül mülküni döndürđi gülistāne seḫer zıḳri  
 Géceler sabaha dek zār ét göziñ yaşın revān eyle  
 Dilerseñ döndüre derdini dermāna seḫer zıḳri  
 Bizi ref' étđi esfelden 'urūc étđirdi a'lāya

<sup>87</sup> Mecmuada şairin adı yazmamaktadır.

Ulaşdırdı sarāy-ı ‘arş-ı Rahmān’a seher zıkrı  
 Hımdullah ‘anāsırı bend ü bağından ħalās edüp  
 Müyesser kıldı vuşlat Dervış ‘Ořmān’a seher zıkrı

[865b]

‘ABDURRAĞİM

N’oldı saña ey a gönül āteř-i ‘aşka mı uęradıñ  
 Durmaz aęar gözün yaşı tūfān-ı Nūh’a mı (uęradıñ)  
 Çalķanursun derya gibi çağlarsın ırmaķlar gibi  
 Āh edersin Ya’ķūb gibi ayrılıęa uęradıñ  
 Kırudun şol ķolar gibi (...) meyler gibi  
 Tuťuřduñ gülķanlar gibi (...) uęradıñ  
 ‘Arz eyleyen Hıķķ’a özün mağv eyleyen kendi özün  
 Tūr daęında Mūsa gibi nūr-ı Hūda’ya mı  
 Bařdan ayaęa tuťuřduñ tutmadan gül olup geędiñ  
 Ne yāvuz derde řatařdıñ āteř-i ‘aşka mı  
 Hıkm eyleyen (...) zincirler çeken devlere  
 Sūleymān beni gibi (...) řāha mı uęradıñ  
 ‘Abdurrağim ters isen yürür iken şağ isen  
 Cānlar alup başlar kesen heybetli řāha mı uęradıñ

ĖÜDĀYĖ

Ey nefsi-sevm inřāf edüp dēmediñ yā Hū  
 Kıalbiñ günahdan pāk edüp dēmediñ yā Hū  
 Hiç tebdil-i evřāf edüp dēmedin yā Hū  
 řimden gerü inřāf edüp diyelüm yā Hū  
 AĞiret yolu uzaktadır eyle bir azık  
 Yok yerlere şarf edersin ‘ömrine yazık  
 Hımd ü şükr eyleyüp bil kendin ayrık  
 řimden gerü insaf edüb diyelüm yā Hū  
 Hışr-i neşri iķrār edüp ētmekle inkār  
 Önündeki ile (...) elde fışat var  
 Hıķķı deęer ile HūdāyĖ gel eyle tekrār

Şimden gerü inşâf êdüp diyelüm yâ Hû

[866a]

Ĥüseynî

CEMÂLÎ

Muĥammed Cemâlî Ĥalvetî

Şuffe-i şadrında dâ'im 'âşıkıñ inkâr hû

Şâkiriñ şükri hû Allah zâkirin ezkârı hû

Seniñ seyrine muĥaĥkaĥ êrmeye Cibrîl esir

Olmasa anıñ dilinde dem müdem tekrâr hû

Nâleden ney dil-i bağrım hû deyü nâlân êder

Mevlevîler mesnevîler işledi eş'ârı hû

Ravza-i hûdur makâm-ı Cemâlî Halvetî

Tâ vücûdum mülküne keşf ola bu esrâr hû

ĶUL HİMMET

Uyan hey ġafil ĥâb-ı ġafletden

Murğ-ı cânıñ uçdu ĥaberiñ var mı

Hiç ölüm ħorħusu gelmez âynına

Felek birħaç arşun bezden eynine

Yaħasız don biħdi ĥaberiñ var mı

Azıġın var mıdır yola gitmeye.

Döşeġin ĥazır mı varup yatmaġa

MAĤVÎ

Cümle işim oldu ĥaĥa iġfir lenâ yâ ze'l-atâ

(...) ileyke ercû'latâ iġfir lenâ yâ ze'l-atâ

Uydum hevâya her zaman etdim ġünah küllü an

Geldim kapuna el-amân iġfir lenâ yâ ze'l-atâ

Bir ħatre-i baĥr-i kerem( ...)ħul-i muĥterem

Zenbim ħamu olsun adem iġfir lenâ yâ ze'l-atâ

Fikr-i ħamu ħul-i emel 'ilmim daĥı cümle cedel

İhlâs ile yok bir amel iġfir lenâ yâ ze'l-atâ

(...)edem bī kemāl çokdur deyû cürmüm hemân  
Mahvî değil zâhir nihân ıgfir lenâ yâ ze'l-atâ

[866b]

Ĥüseynî

YŪNUS

Sensin bize bizden yakın görünmezsın ĥicâb nedür  
Çün ‘aybın yok göñli yüzün üzerinde niķâb nedür  
Sen eyitdin ey Pâdişâh men Yehdil’lâhu limen yeşâ’  
Şerîkün yok seniñ ĥâşâ şuçlu kimdür ‘azâb nedür  
Raĥim durur seniñ adın Raĥimliğın bize dedîñ  
Mürşîdleri muştıladın Lâ taķnetu ĥiķâb nedür  
YŪnus bu göz anı görmez görenler ĥođ ĥaber vërmez  
Bu menzile ‘aķıl érmez bu ķoduğın serab nedür

MİŞRÎ

Her neye baksa gözün bil sırr-ı Sübhân andadur  
Her ne işitse kulağın mağz-ı Ķur‘ân andadur  
Her şeye maĥlûķ gözüyle baksañ ol maĥlûķ olur  
Ĥaķ gözüyle bak ki bî-şek nŪr-i Yezdân anda(dur)  
Keşret-i emvâca bakma cümle bir deryâ durur  
Her ne mevcî kim görürsün baĥr-ı ‘ummân andadur  
Mażhar-ı tammı velî Ādem yüzidür şüphesiz  
KŪnh-i zâtı hem sıfâtı cümle yeksân andadur  
Ĥaşr u neşr ile Şırâķ u düzaĥ u mâlik ‘azâb  
Hem daĥı Rızvân u cennet ĥŪr u ĥılmân andadur  
Görinen şanma Niyâzî’ niñ hemân sen mŪlkŪni  
Göñli bir virânedir genc-i pinhân andadur

[867a]

Hüseyñî

MIŞRÎ<sup>88</sup>

Bugün Ya'küb-ı albe Yüsuf-ı cāndan haber geldi  
 Kāmîs-i pür- nesîm ile o cānāndan haber geldi  
 Açıldı gözlerüm envār-ı vech-i zül-celāliden  
 Dilā bedr ol kim mihr-i dıraşāndan haber geldi  
 Yerinme nāısum deyü kemāl ehlini gördükde  
 Kamū nosānı tekmîl eden insāndan haber geldi  
 Bu Mırî'nün vücūdı mısırınıñ oldur şehinşāhı  
 Ezelden tā ebed hükmi Süleymān'dan haber geldi

Hüseyñî

MAİ

Derd ehli libāsını 'aş ile giyen gelsün  
 Zehrini şeker gibi zev ile yiyen gelsün  
 Ol günleri şā'im hem geceleri ā'im  
 'Aş āteşiyile da'im şabr ile yuyan gelsün  
 Aldanma şaın Maî heraline dünyanıñ  
 Öz varlığını bir gün yoklua şayan gelsün

[867b]

Hüseyñî

MIŞRÎ

Ol menem kim vāıf-ı esrār-ı ilm-i ādemüm  
 Kāşif-i genc-i haıat hem hayāt-ı ālemüm  
 Bende mafî oldu ğayb'ül ğaybıñ esrārı hemîn  
 Bendedür sırr-ı emānet ana kenz-i mübhemün  
 Ben cemāl-i Haı'ı cümle şeyde zāhir görmüşem  
 Bu merāyāya anınçün batıımca hurremüm

<sup>88</sup> Mecmuada 4 ve 5. beyitler yoktur. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı, II.basım, s.371, Akçağ, Ankara 2008

Cümle mevcūdātı verdüm ben vücūd u vāhıde  
 Zāt-ü esmā ve şıfātın ile hālā yek demüm  
 Yerde gökde her ne kim var baǵludur bāşı baña  
 Āşıkāre vü nihāne ben tılsım-ı ā'zāmum  
 Ben o Mışrī'yem vücūdum mışırına şāh olmuşum  
 Hādişim gerçi velī ma'nāda sırr-ı aǵdemim

Şabā

MIŞRĪ

Ķandedür cehl ile zūlmet nefis-i şu'bānuñdadur  
 Ķandedür 'ilm ile hikmet bil anı cānuñdadur  
 Zūlmet-i cehli bıraǵ sen iste nūr-ı hikmeti  
 Cennetüñ zevĶin dilersen cümle 'irfānuñdadır  
 Belki veĶi-ı HāĶĶ'a mir'atdur özüñ bir hoş gözet  
 Men 'arif sırrındaki ma'den senüñ kānundadır  
 "Küntü kenzen"<sup>89</sup> remzini bulduñsa sen de Mışrīyā  
 "Külle yevmin"<sup>90</sup> hū'yu añla kim señün şānundadır

MIŞRĪ<sup>91</sup>

Yarab bize ihsān ét vuşlat yolını göster  
 Şuretd e Ķoma cān ét 'izzet yolını göster  
 Eyledi hevā Ķaret oldı işimiz 'ādet  
 Dergāhın ulu Ķayet Ķudret yolını göster  
 Nefsimi hevādan kes Ķalbimi riyādan kes  
 Meylimi sivādan kes Ķalvet yolını göster  
 Ta'lim edüp esmāyı bildir bize eşyāyı  
 Duymaǵa "'ev ednā"<sup>92</sup>yı hikmet yolını göster

<sup>89</sup> Hadise atıfta bulunulmuştur. Küntü kenzen mahfiyyen feahbebtü en unefe fe halaktel halka li uref (Ben bir hazineydim keşfedilmek istedim.)

<sup>90</sup> Ayete atıfta bulunulmuştur. Külle yevmin hüve fiy şen'nin.(Göklerde ve yerde bulunan herkes ondan ister ve O her an yaratma halindedir.) Rahman suresi 29. ayet

<sup>91</sup> Mecmuada 4 ve 6. beyitler yoktur.Bkz. Kenan Erdoğan,Niyazi Mısri Divanı,II.basım, s.217,Akçağ yay.,Ankara 2008



Şol kim ola vuşlatda ھاlvet bula halvetde  
Bu Mışrî'ye keşretde vaħdet yolını göster

[868a]

MIŞRÎ

Uyan ğafletden ey dā'im<sup>93</sup> ھاķķ'a yalvar seħerlerde  
Döküp acı yaşı dā'im ھاķķ'a yalvar seħerlerde  
Kapusında durup her bār yüzüñ dergāhına tut yalvar  
Yürekden kıl demādem zār ھاķķ'a yalvar seħerlerde  
Seħerlerde açılır gül anıñçün zār eder bülbül  
Uyanup derd ile ey dil ھاķķ'a yalvar seħerlerde  
Açılır bāb-ı sübhānı çekilür ħānı sultānı  
Dökülür feyzi Rabbānī ھاķķ'a yalvar seħerlerde  
Seħerde kıluben her ğāh yüzüñ yere sürüp kıl āh  
Ère luţfu saña nāĝāh ھاķķ'a yalvar seħerlerde  
Seħerde uykudan uyan Niyāzī durma derd ile yan  
Ola kim erişe dermān ھاķķ'a yalvar seħerlerde

SEYYİD SÜLEYMĀN

İsteyen cānanı meydāna gel meydāna  
Terk edüp baş u cānı kurbāna gel kurbāna  
Şebnem düşünce güle tabib erer bülbüle  
Bülbül olup ben güle eĝāna gel eĝāna  
Baķma nefsiñ eline girme 'ārif baĝına  
Tıfl-ı dilden kārına kurbāna gel kurbāna  
Seyyīd Süleymān bilse ĝaybı zāta bir sitem  
Tennüreye girüben 'üryāna gel 'üryāna

[868b]

Der-maķām-ı ħişār

<sup>92</sup> Ayete atıfta bulunulmuştur. Fe kane kabe kavseyni ev edna.( Muhammed'e yaklaştı daha da yaklaştı iki yay arası kadar hatta daha yakın oldu.) Necm suresi 9. ayet

<sup>93</sup> Da'im: na'im. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı, II. basım, s.350, Akçağ, Ankara 2008

## SEZĀYĪ

apuna geldiler  mmet-i Muammed  
 Dilerler her immet Őefat Muammed  
 Cihāna a Te‘āla aldı isān  
 Vucūdun ayıt ramet Muammed  
 Nebilerle veliler bāb-ı a’da  
 Seniñle buldılar fa‘at Muammed  
 Sezāyī var apusunda niyāz  t  
 Seni red eylemez elbet Muammed

[869 b ]

MIŐRĪ<sup>94</sup>

Nice bir besleyesiñ bu add ile āmeti,  
 Düşdün dünya zevine unutdun emāneti  
 DuriŐ azan y  y d r bir g n l ele get r  
 Y z ka‘beden yigregd r bir g n l ziyāreti  
 Kerāmetim var dey  halka sāl sluk Őatan  
 Nefsin M sl mān  tsin var ise kerāmeti  
 Nefsin M sl man  den a yola doru varır  
 Yarın aña  derler Muhammed Őefā‘ati  
 Y nus Emre‘m sen daı gereklerden ola g r  
 Gerek erenler imiş cemālinin ziyāreti

## VAĪ

Serc cek m ezzini  
 G n l olsun nevāñla muayyeb  
 Bizi lufuñla mesr r eyle yā Rāb  
 İki ‘ālemde lufuñdur cev/c ? mualleb  
 Bizi lufuñla mesr r eyle yā Rāb  
 Serāser c rm-i ‘isyān-ı aāyız

<sup>94</sup> Mecmuada Şiir Niyazi Mısıri‘ye ait olarak verilmiş; fakat Şiir Yunus Emre‘ye aittir. Bkz. Mustafa Tatcı, Yunus Emre Divan ve Risalet ‘n Nushiyye, Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2005

Esîr-i nefis mağlûb-i hevâyız  
 Velî senden ‘inâyet-i mültecâyız  
 Bizi lutfuñla mesrûr eyle yâ Râb  
 Deli Vaħi giriftâr-ı hevâdır  
 Deli dâ’im talebkâr-i rehâdır  
 Kavliñ kârı temennâ-yı ricâdır  
 Bizi lutfunla mesrûr eyle yâ Râb

[870a]

Büselik

NAĤÎFÎ

Bülbül-i nâlân olur çağırırım dost dost  
 Ol güle hayrân olup çağırırım dost (dost)  
 Her ne dërsem şüretâ mafîde kaçd-ı Ĥüdâ  
 Vird êdüp dâ’ima çağırırım dost (dost)  
 Derd dilemeden eğer ister iseñ bir haber  
 ‘Aşkyla şam-ı seher çağırırım dost (dost)  
 Der şafâ derdiyle ben dërim ihlâs eyle  
 Kabrim içinde bile çağırırım dost (dost)  
 Cazibe’i ‘aşk vaşlıñ buldı Naħîfi-i kemâl  
 Yünus u Mışrî mişâl çağırırım dost (dost)

[870b]

Der-mağâm-ı büselik

HİMMET

Yine bir sevdâya düşdüm ‘aşkıñ elinden elinden  
 Yine ‘umman olup taşdım ‘aşkıñ elinden elinden  
 Seherlerde ağlayayım ciğerciğim dağlayayım  
 Şular gibi çağlayayım ‘aşkıñ elinden elinden  
 Āteş-i ‘aşk ile yandım iki cihândan uşandım  
 Güyâ bir Mecnûn'a döndüm ‘aşkıñ elinden elinden  
 Özümi deryaya şaldım aña ğavvâs olup daldım  
 Pîrlikde hayretde kaldım ‘aşkıñ elinden elinden

Dervîş Himmet bî-çâredir cihân içre avâredir  
Hem yüreği pür-yâredir ‘aşkıñ elinden elinden

Hüseynî

ŞEMSÎ

Vâşıl olmaz kimse Haqq’a cümleden dūr olmadan  
Kenc açılmaz şol bir gönülden tāki pür-nūr olmadan  
Sūr çıkar gayrı gönülden tā tecelli éde Haq  
Pādişāh konmaz sarāya hane ma‘mūr olmadan  
Haq cemālî ka‘besini kıldı ‘āşıklar tavaf  
Yerde ka‘be gök yüzünde beyt-ı ma‘mūr olmadan  
Maḥv olanlarıñ kelāmı gayrıdan gelmez velî  
(...) enelhaq nice dēsün kişi manşūr olmadan  
Mest olan mestāne geldi tā ezelden (...)  
İçdiler ‘aşkıñ şarābıñ ab-ı enkūr olmadan  
Bir ‘acaib sevdāya düşmüş Şemsi yaniyor müdam  
Haqq’a maqbūl olmağ ister halka manşūr olmadan

[871a]

YŪNUS

Çalab nūrdan yaratmış cānını Muḥammed'iñ  
‘Āleme rahmet saçmış adını Muḥammed'iñ  
Muḥammed bir deñizdir ‘ālemi tutup đurur  
Yetmiş biñ peygamberler gölünde Muḥammed  
Tañrı arslanı ‘Ali, şağında Muḥammed'iñ  
Hasan ile Hüseyn'i şolunda Muḥammed'iñ  
Dervîş Yūnus ‘aşkıdır eksiklidir miskindir  
Her kim yemez maḥrūmdur hevānını Muḥammed'iñ

[871b]

‘İrağ

MIŞRÎ<sup>95</sup>

Zâhidâ şüret gözetme içeru gel cāna bağ  
 Vechi üzre gör ne yazmış defter-i Raḥmāna bak  
 Muşḥaf-ı ḥüsnünde yazmış Hüvellāh<sup>96</sup> āyeti  
 Gel inanmazsañ gir oğı mekteb-i ‘irfāna bağ  
 Hep mülāzim kulluğunda bu cihānın şehri  
 apusunda Pādişahlar ul olan sulṭāna bak.  
 ‘Ālem anıñ ḥüsnünüñ şerḥinde olmuş bir kitāb  
 Metnin isterseñ Niyāzi şüret-i insāna bağ

Ṭāhir

YŪNUS

Cānım urbān olsun seniñ yoluña  
 Adı güzel kendi güzel Muḥammed  
 Şefā‘at eyle bu kemter uluña  
 Adı güzel kendi güzel Muḥammed  
 Yedi at gökleri seyrān eyleyen  
 Kürsiniñ üstünde cevelān eyleyen  
 Mi‘rācında ümmetini dileyen  
 Eyzan  
 Mü‘min olanlarıñ çoğdur cefāsı  
 Ahiretde olur zev u şefāsı  
 On sekiz biñ ‘ālemiñ Muşṭafā’sı  
 Derviş Yūnus neyles cihānı sensiz  
 Sen ḥağ Peyğambersin şeksiz gümānsız  
 Saña uymayanlar gider imānsız

<sup>95</sup> Mecmuada 3,4 ve 5. beyitler yoktur.Bkz. Kenan Erdoğan,Niyazi Mısri Divanı,II. Basım,s.268,Akçağ yay.,Ankara 2008

<sup>96</sup> Divanda Kul Hüvellah olarak yazmaktadır. İhlas suresine atıfta bulunulmuştur. Tevhidi açıklayan bir suredir.(De ki, O Allah’tır, birdir, tektir.)

Eyzan

[872a]

BAĠDĀDĪ

Dost yoluna qurbān olan  
 Dergāhına yüzler süren  
 Cemālini ‘ayān gören  
 Olur leyl ü nehār hayrān  
 Artar yüreġiniñ derdi  
 Āh-ı efgān olur virdi  
 Kim ki vuşlatına érdi  
 Diñle nedér dost bülbüli  
 Zıkr-i Haqq’ı oqurdılar  
 Maḥrem olan görür kali  
 Dirseñ ‘āşıkın ḥālî ne  
 Qo zühdi döşü ‘aşq eline  
 Gir nice tevḥid baġına  
 Ey Baġdadî seni senden  
 Cüda kıılma bir kez andan  
 İçen vaḥdet şarābından  
 Eyzan

Tāhir

HİLMĪ

Ser-ḥulūs Dervîş Ḥan

‘Ā‘lem-i cemi’l-verā Seyyidinā Muştafa  
 Şāfi‘u rüz-i cezā Seyyidinā Muştafa  
 Secde kend rüz-i arz( ... )şefā‘at kend  
 (...) merhūme rā Seyyidinā Muştafa  
 Yā seyyidü’l-enbiyā Seyyidinā Muştafa  
 Mu‘cez her dū cihān muktedî-i ins ü cān  
 Ma‘den-i sıdḡ u şafā Seyyidinā Muştafa  
 Bende Hilmî fakî hōhende ez-tūmed

Ey ki (...) Seyyidinā Muştafa

[872b]

Şabā

SİNĀN ÜMMİ

‘Acep hayran oldum ‘aşka uyāldan  
 Yanup püryān oldum ‘aşka uyāldan  
 Ne aşşı fark ederim ne zelyānı  
 Külli virān oldum ‘aşka uyāldan  
 Şabr edeyim dersen durmaz bu dilim  
 Söyler ozān oldum ‘aşka uyāldan  
 Uçdı rahat kuşu miḥnet uyandı  
 Derde dükkān oldum ‘aşka uyaldan  
 İlm ü hikmet ile doldu vücūdum  
 ‘Ayn-i ‘irfān oldum ‘aşka uyaldan  
 Kimi derdli kimi eder uşlı  
 Halka seyrān oldum ‘aşka uyaldan  
 Sinān Ümmi eder kalmadı bir gam  
 Özge sulṭan oldum ‘aşka uyaldan

[873a]

NIYĀZİ<sup>97</sup>

Rumūz-i enbiyāyı vākıf-ı esrār olandan şor  
 Enel-Ḥak sırrını cāndan geçüp ber-dār olandan şor  
 Yürü var ehl-i tecrid'i ‘alāyık ehliñ şor  
 Añı cānı cihānı terk edüp diyār olandan şor  
 Dilā bu Mantıkuṭ Ṭayr'ı fesāhat ehli añlamaz  
 Bunu ancak yā ‘Aṭṭar u yahud ṭayrār olandan şor  
 Anadan doğma gözsüzler kemāhi görmez eşyāyı  
 Niyāzī vech-i didārı<sup>98</sup> ulül-ebşar olandan şor

<sup>97</sup> Mecmuada divana göre 3. beyit yoktur. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı, II. Basım, s.268, Akçağ yay., Ankara 2008

[873b]

DERVİŞ AḤMED

Geçeyim ten ile cāndan beni ‘aşkıñla şeyda kı1  
 Ḥaberdār olayım sırdan beni ‘aşkıñla şeyda (kı1)  
 Geçer varlık hicābından ki zevk ola vişālinden  
 İçer vaḥdet şarābından beni ‘aşkıñla şeyda kı1  
 Semā-i vecd-i ḥaletle bu dervīş Aḥmed yaratup  
 Ger nice ḥalka-ı zikre beni ‘aşkıñla şeyda kı1

Ṭahir

MAḤVĪ

Bulmağ isretseñ da’im sa’adet  
 Cānı gönülden Allah’a yalvar  
 Ğafletde qalma eyle ‘ibādet  
 Cānı gönülden Allaha yalvar  
 Aldanma zinhār fāni cihāna  
 Taqıvayı zikri kıt eyle cānana  
 Uçmağ dilerseñ bāğı cenāna  
 Cānı gönülden Allah’a yalvar  
 Kıaldır diliñden keşret-i hicābın  
 Sırrıñda oğu vaḥdet kitābın  
 İçmek dilerseñ vuşlat şarābın  
 Cānı gönülden Allah’a yalvar  
 Yokluğda yokla mefāyi maḥvī  
 Maķşūd gele şoran ihıvayı  
 Merd ü dırağ ol gel iste Maḥvī  
 Cānı gönülden Allah’a yalvar

<sup>98</sup> Didarı: dildārı. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı, II. Basım, s.268, Akçağ yay., Ankara 2008



[874a]

Tahir

SEYYİD NİZÂM

Cem'i derdlere dermân Muḥammed  
 Cihân-ı ten gibi aña cân Muḥammed  
 Zeminî asūman olmaz idi peyda  
 Seninki çün oldu envân Muḥammed  
 Günâhkâr ümmetine kııl şefâ'at  
 Şu'al êtdüği ğufrân muḥammed  
 Seniñ seyyid Nizâm oğlu kuluñdur  
 Hiç azad eyleme sulṭan Muḥammed

[874b]

CEMÂLİ<sup>99</sup>

Benim zâhirde baṭında penâhım  
 Muḥammed'dir Muḥammed'dir Muḥammed'dir  
 Kûluyum ben anıñ kim ulu şâhım  
 Ne dem kaldım dese raḥcu elinde  
 Meded dèyince êrişdi o demde  
 Naziri olmayan luṭf-ı keremde  
 Eyzan  
 Anıñ medḥinde kaşr-ı derlisânım  
 Anıñ dergahıdır darülemânım  
 Bu ten içindeki cânımda cânım  
 Eyzan  
 Yüzün pâyına sür toprak misâli  
 Muḥammedsiz bulunmaz Ḥaḳ vişâli  
 İki 'âlemde bir (...) Cemâlî  
 Muḥammed'dir Muḥammed'dir Muḥammed'dir

<sup>99</sup> Bu şiir Cemali Divanı'nda yoktur. Bkz. Nihal, Karaman, a.g.k, Kitabevi Yayınevi, İstanbul 2002

[875 b]

ŞEMSİ

Cümle ‘âlem aşinâ ben arada bîgâneyim  
 Her işim ağıyar ile görkim ‘aceb divâneyim  
 Bilmeyüp ta‘mir-i cism étdim velî albim arab  
 Nişâneyim zulmetde aldım âb-ı ayvân isterim  
 Girmeden derya-yı ‘aşa taleb-i derd-i anayım  
 Zatı mulak çnki yüz gösterdi aydı neyerim  
 ayda gözüm aya édem akim eyle secânım  
 Mey furuş oldum salâdır ehl-i ‘aşa Şemsiyâ  
 Bendedir amd-ı ezel gelsün gelen meyanedir

Muayyer

MIŞRİ

‘Âriflere esrâr-ı Hüdâ’dan aberim var  
 ‘Aşklara dildâr-ı beâdan aberim var  
 Ey firât odına<sup>100</sup> yanuben bağı göyüen  
 Gel kim yarana dürlü devâdan aberim( var)  
 Gel ölü isen sözlerime tut kulağın kim  
 Âdem yüzi ol yüze muabil dedi Amed  
 Bu sözde olan remz u insândan aberim (var)  
 Gir mekteb-i ‘irfâna oı Âdem’iñ ‘ilmin  
 ‘Âlimlere bu ‘ilm-i künâdan aberim var  
 Veçinde yedi fâtia âyâtı yazılmış  
 Âdemdeki âyât-ı Hüdâ’dan aberim var  
 Âdemde bulup vaşf-ı ilâhîyi Niyâzi  
 Ol mecma’-i evşâf-i amâdan aberim var

<sup>100</sup> Odına: odunda. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyâzi, Mısrî Dîvânı,II. Basım,s.268,Akağ yay. Ankara 2008

[876a]

YŪNUS

Ġani Mevlām naşib étse gitsem ağlayı ağlayı  
 Medine'deki Muḥammedi görsem ağlayı ağlayı  
 Delil yapışsa elime lebbeyk söyletse dilime  
 İhrām bezini belime şarsam ağlayı ağlayı  
 Hıccac döner yana yana ciğerciğim döndi kıana  
 Āb-ı zezem kıana kıana içsem ağlayı ağlayı  
 Akıdırlar ḥayvan kıanıñ kimse esirgemez cānıñ  
 Şol meydāna ḥac kıurbānıñ etsem ağlayı ağlayı  
 Derviş Yūnus der cān ile Kıul olmuşdur imānla  
 Dilim zıkr-i Kıur'ānla varsam ağlayı ağlayı

YŪNUS

Ben bende buldum çün Ḥaqq'ı  
 Şekk-ı gümān nemdir benim  
 Ben dost yüzün görmez isem  
 Bu gözlerim nemdir benim  
 Ol dost baña ümmî demiş  
 Hem adımı ümmî kıomuş  
 Dilim şeker gövdem kıamış  
 Bu söyleyen nemdir benim  
 Nūr oluban göze aқан  
 'Aşkı oluban yürek yaқан  
 Söz oluban dilden çıқан  
 Söze en'ām nemdir benim  
 Yūnus benem ümmî benem  
 Doқuz atam dördür anam  
 'Aşkı oduna düşüp yanam  
 Suқ-ı pazar nemdir benim

[876b]

ĠAFÜRİ

Êden rāh-ı miḥnetde tegāyu  
 Gül-i gülzārdır vuşlatda olur bu  
 Göñül olsun o gülşende aqarşu  
 Deyelim ‘aşkla Allah yā hū  
 Şolar bir gün olur ‘ömrün baharı  
 Cihānı terk edersin (...)  
 Söyleyüp ayine-i dilden ğabāri  
 Eyzan  
 Êdem cān vaşlı bāde nūş  
 Odum ile hep ferāmuş  
 Ġafūri eylesin baḥr-i şafā-i cūş

Muḥayyer

MIŞRİ<sup>101</sup>

Bilürse vech-i cānanı bu cism ü cānı neylerler  
 Görünse şemsün envāri meh-i tābānı neylerler  
 Bugünkü cennet-i ‘irfāna daḥil olsalar ‘uşşak  
 Yarınki va‘d olan ḥuri veya ğılmanı neylerler  
 Bugün a‘mā olan yarın daḥı a‘mā olur elbet  
 Aqagör cān gözin kim bī-başar nādānı neylerler  
 Ne ḥaşıl şol ‘ibādetden riya vü ‘ucb ola anda  
 Gider şirki göñülden Ḥaqq’a kim tuġyānı neylerler  
 Şalāt-ı ehl-i ‘irfān kıblesidür şemme vechullah  
 O veche kul olanlar ta‘at-i noqşanı neylerler  
 Niyāzī küntü kenzen sırrını kendüñde bulduñsa  
 Süleymān taḥtını yā ḥikmet-i Loqmanı neylerler

<sup>101</sup> Mecmuada 4. ve 5. beyitler yoktur. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazî Mısri Divanı, II. Basım, s.229, Akçağ yay., Ankara 2008

[877 a]

HÜVELLEFEYYÂZ

Hezārān ḥamd ü minnet ol Hüdā'ya  
 Beni cezb eyledi 'aşq-ı ilāhī  
 Errenler bendesiyem bī-riyāyım  
 Olup mest zühd-i taq̄vādan cüdāyım  
 Şerīatle tarīkat ma'rifetle  
 Nedendir ayI meh āyine ruḥsārım  
 Ḥakāyık-ı serlerinden āşınāyım  
 Ğam-ı hicrānla ben mübtelāyım  
 Êrişdi men 'arif sırr-ı derüne  
 Nazar kıI bātına baḥına zāhirde nem var  
 Daḥı 'ilm-i ledünne mübtelāyım  
 Velī sūretde bir kemter-i gedāyım  
 Melāmīyim mecāzib hem divāne  
 Yitürdüm benliğim varlık Ḥaḳḳ'ıñdır  
 Dīvāne düşmüşüm ben cān-ı fedāyım  
 Cihān içre fenā ender fenāyım  
 Niçün maḡrūr olam 'ilm-i nukūşa  
 'Anāşırdan giyüp bir eğreti ten  
 O varlıḳdan düşüp yolda ḳalayım  
 Ḥaḳīḳatde ebed muhklem bināyım  
 Göñül levhine gir gör baḳ neler var  
 Gel ey zāhid bıraḳ kibr u inādı  
 Saña bir güher-i yektā sunayım  
 Elim tut gel yola ben reh-nümāyım  
 Elest bezminden içdim cām-ı 'aşḳı  
 Bugün meydān-ı 'aşḳa rehber oldum  
 O lezzetden mücellā pür-şafāyım  
 Rızāyī' yim hem āl-i Muşṭafā'yım

[877b]

Muḥayyer

MISRİ (164)

Aḥvāl serencāmum bu sâ'ate érince  
 Deyem saña icmālin tā gāyete érince  
 Biz beş er idik çıķduk bir günde yola girdük  
 Kırķ yılda ere erdik bu şöhbete érince  
 Her yānaya çalınduk çoğ oları taķınduk  
 Dört biliri bir kılduk tā kāmete érince  
 Çün kāmēt alup durduk divānına el kavuşturduk  
 Vechini 'ayān gördük bu ḥayrete érince  
 Tā'at bu imiş ancaķ rāḥat bu imiş ancaķ  
 'İzzet bu imiş ancaķ bu ḥizmete érince  
 Keşret idi bir oldı şüret idi sır oldı  
 Zülmet idi nūr oldı bu āyete érince  
 Çün cān ile bir idik ebdān ile dağılduk  
 Āḥir ki deme érdik bu vaḥdete érince  
 Biñ dört yüz kanat açdum altı yüz daḥı koşdum  
 Tā on beşe dek uçdum bu ḥālete érince.  
 Dünyāyı n'eder 'aşık 'uķbāyı n'eder şādık  
 Mışrī ola gör ayık sen vuşlata érince

[878a]

NİYĀZİ (37)

Ey gönül gel ağlama zar zarı inleme  
 Pirden aldum ḥaberi ol bī-nişān sendedür  
 Sendedür yariñ eli sende açulur güli  
 Söyler bu cān bülbüli gül-i ḥandān esendedür  
 Gezme gel baḥr u berri kendüñde iste sırrı  
 Cism ü cāna ḥakim eden gizli sulṭan sendedür  
 Añladuñsa sen seni bildiñse cān ü teni  
 Ğayrı ne var ey gönül cān cānān sendedir

Ten tahtıdır bu cānı<sup>102</sup> cān tahtıdır cānānuñ  
 Ey Niyāzî şübsiz ol bilişān sendedür  
 Der-makām-ı muhayyer büselik

### HÜDÂYİ

Çünkü muşşūdımız sensin gayrıñ sevdāsını kıaldır  
 Pāk eyle gönül hānesin kendi ‘aşkıñ ile dıldır  
 Nice bir derd ile miñnet nice bir hüsnet ü firķat  
 Vaşlına vēr kıabiliyyet çok ađlatdıñ bizi güldür  
 İster seni cānım velî neylesin erişmez eli  
 El şanur ‘aşıkı deli kimse bilmez bu ne hāldir  
 Eđer elinden geleydi çokdan maşşūdın bulaydı  
 Bul ki lütfun olaydı çünkü bir bî-çāre kıuldur  
 Hüdāyî-i derd ile yandı iki cihāndan uşandı  
 Lütf et esirge efendi rahmet ü gufrānıñ kıaldır

[879a]

### NIYĀZİ<sup>103</sup>

Ey çārḥ-ı dūn n'ettim saña hiç vērmedüñ rahat baña  
 Göndermedin önden şoña āh miñnetā vah miñnetā  
 Bendiñi<sup>104</sup> āzād étmedüñ feryādıma dād étmedüñ  
 Bir dem beni şād étmedüñ āh veyletā vah veyletā  
 Erişmedi dosta elüm rahmāna varmadı yolum  
 Çıkmadı başa menzilüm āh ğurbetā vah ğurbetā  
 Kārum durur derd ile ğam gitmez başımdan hiç elem  
 Gülden cüdā bir bülbülem āh firķātā vah firķātā  
 Niyazî derd ile hiç kimse yok hālın bile.

<sup>102</sup> Canı: cānun. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyāzî Mısrî Dīvānı, II. Basım, s.209,Akçağ yay. Ankara 2008

<sup>103</sup> Mecmuada 5 ve 6. beyitler yoktur. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısrî Divanı, II. Basım, s.209,Akçağ yay. Ankara 2008

<sup>104</sup> Bendiñi: bendüñden. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısrî Divanı, II. Basım, s.209,Akçağ yay. Ankara 2008

Nālān olur<sup>105</sup> girdi yola āh rihletā vah rihletā

[880b]

Der-makām-ı dilkeş

Baba Rasūl Halvetī 600 sene

Pīr ‘Ömer oğlu Halvetī 60050

Meḥmed Cemāl Ḥalvetī toḡuz yūzde sene

90095

(...) baş Aḥmed Şemseddīn Ḥalvetī pīr....

Yūsuf Sünbül Sinān sekiz yūzde sene

(...) Emruddīn Uşşākī toḡuz yūzde sene

Sene 100 Musliḥiddin Muşa 90085

Eşher Muştafa merkez sene

[881b]

Ḥicāz

YŪNUS

Dün ü gün yalvarırım ben dostuma

Ben murādım Allah’ımdan isterem

Yarab sen irgür kulu kaçdına ben muradım (Allah’ımdan isterem)

Bilürem günāhım suçlarım çokdur benim bilürem

Benüm hiç kimseden isteğim yokdur ben muradım (Allah’ımdan isterem)

Gözsüz olan bu dünyayı göremez uzandığı yere èremez

Benüm maḡşudum kimse vèremez ben muradım (Allah’ımdan isterem)

Bir ismi Aḥmed diledi ümmetin ol nūr-ı Aḥmed

Şefā’at kıluben sırdır Muḥammed ben muradım (Allah’ımdan isterem)

Derviş Yūnus cihān başına dardırışimiz āh ile zardır

‘Aşkın isteği ancak cemāldir

Ben muradım Allah’ımdan isterem<sup>106</sup>

<sup>105</sup> Olur: olup. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı, II. Basım, s.209, Akçağ yay. Ankara 2008

<sup>106</sup> Bu şiir divanda yer almamaktadır Mustafa, .Tatçı, Yūnus Emre Dīvān ve Risaletü’n Nushiyye, Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2005



Ḥicāz

YŪNUS

Baṅa Ḥaḳ'dan nazār oldı Ḥaḳ ḳapusın açar oldum  
 Girdim Ḥaḳḳ'ın ḥaznesine dürr ü gevher saçar oldum  
 Devlet tācı başa geldi ‘aşḳ ḳadeḥiñ bana şundi  
 İçdi cānım andan ḳandı dādın aldım içer oldum  
 Gerçekdir benim ḳaşdım ben saña dēdim ey dostum  
 Bu nefsin başını kesdim (...) ḳaçar oldum  
 Miskin Yūnus bilişeli cān u gönül verişeli  
 Tapduḳ'uma erişeli gizli razım saçar oldum

[882a]

‘AZİZİ

‘Aşḳıñ meydanına ḳandıñ nolduñ a gönül nolduñ  
 Yaḳdın beni yandırdıñ nolduñ a gönül (n’olduñ)  
 Bir yerde ḳarar etmez hiç kimseden ‘ar etmez  
 Ḥekimler tımār etmez nolduñ a gönül n’olduñ  
 Ğamkin dili şād eyle hem Mevlā’yı yād eyle  
 Ḳalbini keşād eyle nolduñ a gönül nolduñ  
 Gel imdi ey ‘Azizī sırrıñı dēme ol kim  
 Aḥvāle olup maḥrem nolduñ a gönül (n’olduñ)

[882a]

VĀḤDi

Felekler şem‘i rüyında yanar pervāne olmuşlar  
 Anıñçün ḳurmayup da’im dönerler yā Resūlullah  
 ‘Aceb dönerken (...) eflāḳ eder da’im yaḳarlar cāñ  
 Ma‘şūḳdan gözi nemnāḳ ederler yā Resūlullah  
 Firāḳınla döker göz i(...)yā Resūlullah  
 Sen ol sultān günin seyli ḳamu ‘ālemdir ‘uşşāḳıñ

Veli ‘aşkıñla cān vèren veliler yā Resūlullah  
Semālar eyleye devrān devrāmı Vaḥdi bir an  
Cemālīñ vaşf édüp suzān éderler yā Resūlullah

[882b]

Işfaḥan

EŞREFOĞLI<sup>107</sup>

Razıyam derdine yārun ben şikāyet étmezem  
Kendi ḥalüm söylerem ğayri ḥikāyet étmezem  
Derd ü miḥnet yoldaşumdur bu yola ‘azm édeli  
Dost belāsından başım bir dem selāmet étmezem  
Dost baña nefsüni ḳahr eyle beri gel dèdi çün  
Nefsümü ḳahr eyledüm hergiz ‘imāret étmezem  
Dost yüziñ göstermeyeñ bildim ki benlikdir<sup>108</sup> baña  
Benliğim evini yaḳdum çün ‘imāret étmezem  
Vèreyüm<sup>109</sup> ‘āşıklara ‘aşkdan ḥaber şimden gerü  
Aşikāre gün gibi gizli işāret étmezem  
Söyle Eşrefoğlı Rūmī derdüñi ‘āşıklara  
Dème kim ben gizleyüm<sup>110</sup> ‘aşḳ-ı melāmet étmezem

HİLMİ

Ezelden tā ebed mestāneyiz biz  
Cemāl-i şem’ine pervāneyiz biz  
İçüp ‘aşkıñ meyini dost elinden  
O ‘aşḳla deli divāneyiz biz  
Görün Mecnūnveş ‘ālemle rüsva  
Şanup ‘āklınca ol biğāne yerir

<sup>107</sup> Mecmuada 3,4,5,6,7 ve 8. beyitler bulunmamaktadır. Bkz. a.g.k

<sup>108</sup> Benlikmiş: benlikdir. Bkz. a.g.k

<sup>109</sup> Ederem: vereyüm Bkz a.g.k

<sup>110</sup> Gizlerem: gizleyüm Bkz. a.g.k

Ḥaḳīkat nūrunı görmek dilerseñ  
Nazar kıl Ḥilmi'ye āyineyiz biz

[883a]

YŪNUS

Cebrail'im selam eyle dostuma benim Muḥammed'im sırdır Aḥmed'im  
Söyle gelsin çıksın 'arşım üstüne eyzan  
'Arşımı tonatdım gelsün göreyim kıllarım ḥalinden ḥaber şorayım  
Söyle gelsün ana cevap vèreyim eyzan  
kendi nurumdan bıraḳdım anı 'aşıḳ oldum yine hem dün ü günü  
Neylerem ben ansız iki cihānı eyzan  
Ūmmetini iki cehennem yaḳmadı eyzan  
Aḥmed'imdir enbiyālarıñ başı göklere müriddir 'arşıñ naḳḳaşı  
Yerde gökde iki cihān güneşi eyzan  
Derviş Yūnus severiz Muḥammed'i her andıḳça vèrelim salāvatu  
Ḳadir Allah anın ḥaḳḳında dèdi eyzan

[883b]

'Uzzal

MIŞRĪ

Ey derde dermān isteyen  
Yetmez mi derd-i dermān saña  
Ey raḥat-ı ḥān<sup>111</sup> isteyen  
Ḳurbān olandır (cān) saña.  
Yağma èdersiñ varlığıñ  
Gider gönülden ḍarlığıñ  
Maḥveyle señ aḡyārlığıñ  
Yār olısar miḥmān saña  
Yüziñ Niyāzi eyle ḥaḳ  
Derd ile kıll baḡrıñı çāḳ  
Ḳalbiñ sarayın eyle pāk

<sup>111</sup> Ḥān: cān. Bkz. Kenan Erdoḡan, Niyazi Mısri Divanı, II. Basım, Akçağ yay. Ankara 2008

Şayed gele Sultān saña

‘Uzzal

MİŞRĪ<sup>112</sup>

Ey ġarīb bülbül diyārıñ қandedir  
 Bir ҳaber vèr gül-i zārıñ қandedir  
 Sen bu ilde kimseye yār olmadıñ  
 Var seniñ elbet de yārıñ қandedir  
 Artdı günden güne feryādıñ seniñ  
 Ah ü efġān oldı mu‘ṭadıñ seniñ  
 ‘Aşq içinde kimdir üstādıñ seniñ  
 Bu seniñ şabr ü қararıñ қandedir  
 Gökde uçarken seni indirdiler  
 Çar ‘unsur bendlerine urdılar  
 Nūr iken adıñ Niyāzī dèdiler<sup>113</sup>  
 Şol ezel ki ‘itibareñ қandedir

[884a]

ĠAFÜRĪ

Ҳаққ’ā teslim ètmeyen cānun besleyen  
 Cān göziyle görmeyen cānān eylesin  
 Şıdқ ile bir kemālīñ varđūt eyleyen  
 Bulmaқ isterseñ eġer mevlā yolın  
 Қalbin zıkrı döküp baġ dile  
 Gence-i maқşudıñı Ҳақ’дан dile  
 Қalb-i duҳa vèr şafā-i tevҳid eyle  
 Dermāñ isterseñ eġer ‘irfānıñ ile  
 Қo hevāyı ey gönül inşāfa gel  
 Tā (...) bu ġaflet şehve-i zelil

<sup>112</sup> Mecmuada 5,6,7 ve 8. beyitler yoktur. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyāzī, Mısrī Dīvānı, II. Basım, s.211, Akçaġ yay. Ankara 2008

<sup>113</sup> Dediler: kodular. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısrı Divanı, II. Basım, s.209, Akçaġ yay. Ankara 2008

Ey Ğafūrî oldı esrāra muħal  
Er görün vuşlat eline sır eyleyen

[884a]

NIYĀZĪ

Çıķup ĥuccāc ile gitmek ne güzeldir ne güzel<sup>114</sup>  
O yollarıñ riyāzātı eridir hep ĥatı'ātı  
Vişālîñ ĥacc u lezzātı ne güzeldir ne güzel  
O yollarıñ muğeylānı 'āşıklarıñ gülistānı  
Ĥicāz<sup>115</sup> yolu kārbanı ne güzeldir ne güzel  
Medine şehrine varsam Habîbiñ ravzasın görsem  
Eşiğine yüzüm sürem<sup>116</sup> ne güzeldir ne güzel  
Geçüp ol yüce belleri çıkarsaķ başa yollarını<sup>117</sup>  
Görünse Kā'be illeri ne güzeldir ne güzel  
Nebîleriñ nazargāhı velîleriñ qarargāhı  
Görürsem Kābetullahı ne güzeldir ne güzel  
Niyāzî'ye naşib olsa varup maksūdunu bulsa  
Şafā u zevķ ile dolsa ne güzeldir ne güzel

[884b]

Der-maķām-ı şehnāz

CEMĀLĪ

Muħabbet lezzetin baş ile cānāndan geçenden şor  
Muħal vuşlatı iki cihānından geçenden şor  
Nişān şorma şaķın esrār-ı Ĥaķķ'dan ehli nefsine  
Nişān-ı şizen nişānın her nişāndan geçenden (şor)  
Ĥaķiķat özüne mi'rācı toyum dërseñ a yā şüfi

<sup>114</sup>Güzel: güzeldür. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı, II. Basım, s.209,Akçağ yay. Ankara 2008

<sup>115</sup> Hicaz: Hicaz'un. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı, II. Basım, s.209,Akçağ yay. Ankara 2008

<sup>116</sup> Sürem: sürsem. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı, II. Basım, s.209,Akçağ yay. Ankara 2008

<sup>117</sup> Yollarını: yolları. Bkz. Kenan Erdoğan, Niyazi Mısri Divanı, II. Basım, s.209,Akçağ yay. Ankara 2008

‘Ayān görüp yüzün Hakk’ın gümānından geçenden (şor)  
 Ana Hakk rahzeni bildim deyüp nuṭṭ eyleyen bilmez  
 O rahz-ı hāl édüp ḳal ziyānından geçenden (şor)  
 Cemālī añlayım dërseñ eğer sen gerçek o sırrıñ  
 Fenā zevḳine érüp ḳām u şānından geçenden (şor)

[885b]

Şehnāz

MİŞRĪ

Āşinā-yi ‘aşḳ olalıdan āh-ü zār eksik değil  
 Keşṭ-i bahre demādem rüzgār eksik değil  
 Yeri cennet baḳdıęı dīdār olursa ‘āşıḳıñ  
 Vechi nūrundan anı yakmaęa nār eksik deęil  
 Şem-i ‘aşḳa Mışrīyā yandır özün yoğ ol müdām  
 ‘Āşıḳıñ her yoḳlıęın üstünde var eksik değil

[885b]

Şehnāz

ŞEMSĪ

Ol şeyhimin sözlerin ‘ārif olmaya bilmez  
 Ḳırḳ yıl hizmet éderse ṭarīḳatin bulmaz  
 Hakkıḳatdir sözleri ṭarīḳatsiz bulunmaz  
 Benim şeyhim pek ulu bir sözünde yanılmaz  
 Ben āndayım ol bende bu sırrı kimse bilmez  
 Ğayetle gözlenür aramayla bulunmaz  
 İki cihān ḳuṭbudur ol bir yerde denilmez  
 Fetḫü’l-ma’rīfdir ḳavli remzleri bilinmez  
 Şemsī gibi ṭaḳmışdır şimden şonra bulunmaz  
 Herkes ānı arıyor şudur deyü söylenmez

[886b]

Nühüft

MIŞRÎ

Hâkķ'ı seven 'âşıkların eylencesi tevḥîd olur  
 'Aşk oduna yanıkların eylencesi tevḥîd olur  
 Halkın arasından çıkar tevḥîd görse cān atar  
 Bülbül gibi dā'im öter eylencesi tevḥîd olur.  
 Allah ismin okur dili güder dā'im doğru yolu  
 Gerçek aradım velî eylencesi tevḥîd olur  
 Mışrîyâ uyan kişiniñ gider her güç işiniñ  
 İçindeki cān kuşunuñ eylencesi tevḥîd olur

[887a]

Nühüft

ŞERİFÎ

Cemālîñ gülşeni feyz-i âḫâdır yâ Resüllullah  
 Habibiniñ pertevi baḫş-i Hûda'dır yâ Resüllullah  
 Cemî'-i kâinâtiñ rehberisin der Hâkķ levlāk  
 Seniñ zâtın gözini enbîyâdır yâ Rasûlallah  
 Görirdi cism-i cānı ile gelirdi münkir imāna  
 Seni ol gözle görmeyen 'amâdır yâ Rasûlallah  
 Sen oldun yevm-i 'uḫbâda şefî' mücrime bā'ış  
 Şefâ't-i ḫasta sende devâdır yâ Rasûlallah  
 Sür (...) Şerîfi bende kemter  
 Rikâbında nebîler şevâdır yâ Rasûlallah

[888b]

Der-maḫâm-ı muhayyer

'ADLÎ

Mevt haberîñ işidicek yanesin benim dervîşlerim  
 Pervâneler gibi her dem dönesim benim dervîşlerim  
 Nefs-i hevâdan geçsünler cennet kapusın açsunlar

Kevşer-i şerāban içsünler kınsın benim dervîşlerim  
 Emir Hâkķ'dan geldi bize sa'id defterin yaza  
 Yarın şafi' ola bize bilsün benim dervîşlerim  
 Beş vaķti etti emr kıula tevħid zıkrullah eyle  
 Şeyħim gelür dèyu yola baķsın benim dervîşlerim  
 Ğaflet ile yatmasunlar eğri yola gitmesünler  
 'Adlîyi unutma sevenler ańsun benim dervîşlerim

[889a]

Havāmı serīķa olmuş eşyā içün;

Eşyā-i mesrūkun sārıkı ma'lūm olmas içün bu āyet-i kerīme birkaç pāre kađıda yazup ve şübheli olan ādemlerin her birini ol āyet-i şerīfenin zahrına yazup beşer pāŗa koyup şuya bırađa her kańgısının ismi şuyun yüzüne çıkarsa ol ādem almıř deyū cevāb veresin ğāyet mücerrebdır bi-iznillahi Te'ālā

Bismillahi'r-Rahmāni'r-Rahīm

Ve izā seeleke ibādī annī fe-innī karīb. Ücībü da'vete'd-dā'i izā de'ānī fe'l-  
 yestecībü lī ve'l-yü'minū bī le'alleüm yerşüdün.

[889b]

Der-maķam-ı segāh

YŪNUS

Rumda Acemde 'aşıķ olduğum  
 Yemen illerinde Veysel Ķaranī  
 Allahıń ħabībi dostum dediđi  
 Yemen illerinde Veysel Ķaranī  
 'Atası var idi ħurma dalından  
 Ħırķası var idi deve yününden  
 Gözlerin érmez idi Ka'be yolundan  
 Yemen illerinde Veysel Ķaranī  
 Yūnus bunda kendisi ańda  
 'Arzmānım kıaldı Kā'be yolunda  
 Aşlını şorarsan kıuran günüdür  
 Yemen illerinde Veysel Ķaranī



Segāh

EŞREFOĞLI<sup>118</sup>

Yüzüni görelî hayrān olmuşam  
 Bilmezem ben benim ya sen olmuşam  
 Düşmüşem ‘aşk bahrine ğavvās olup  
 Baħr elimdedir süleymān olmuşam  
 Sırrımı bilmez benim ins ü melek  
 Sırr içinde ya‘ni pinhān olmuşam  
 Gerçi kim ben Eşrefoğlı Rūmī’yem  
 Cümleñiñ istedüĝi ben olmuşam

[890a]

Segāh

MAĦVĪ

Sivā efkārını çün bġönül mülkün ħarāb étđiñ  
 Elim al düşmüşem ħaldır meded Mevlāyı miħmānım  
 Emel arzusını oda yaħup baĝrum kebāb étđiñ  
 Eyzan  
 Ĥulūs üzre ‘ibadetle teveccüh eyleyem saña  
 Gelür ħalbe sevi fikri ħomaz hergiz beni yana  
 Dilimde ħuvvetim yoħdur cevab misk mi ana  
 Eyzan  
 İlāhi cümleñiñ ħaşdı rızana olalar na’il  
 ‘İnayet senden olmaz sırra yanmadır maħluba vāşıl  
 Kerem ya nebidedir andan biridir Maħvī sa’il

<sup>118</sup> Mecmuada 3,4,5,6 ve 7. Beyitler bulunmamaktadır. Bkz. a.g.k

[890b]

Segāh

MIŞRÎ<sup>119</sup>

Bilmeyen bu süfün-i ken'an bilmez kıandedür  
 Öz vücudı mülkünün sultān bilmez kıandedür  
 Mübtelâ-yı 'aşk oluben bilmeyen cānânını  
 Derdiyle devrân eder devrânı bilmez kıandedür  
 İçmeyen vuşlat şarâbın yâr elinden her zaman  
 Bî-nikriz ol mâhiye kim 'ummânı bilmez kıandedür  
 Bilmeyen 'ilm-i izzeti dört kitabı okusa  
 Zâhirâ 'âlimdir ol kur'an bilmez kıandedür  
 Cān kulağıyla işit Muhyî Muhammed nuţkıdur  
 Kendi nefsin bilmeyen Rahmân'ı bilmez kıandedür  
 Ne Mısri'yim ne Mehdî'yim ne İsa'yım e insanum  
 Bu yanan da'ima şem'in velî pervānesiyem ben

Segāh

Bu 'aşk bir bahre-i 'ummândır buna hadd-ü kenar olmaz  
 Subhānallah Sultān Allah her dertlere dermān Allah  
 Eğer 'aşığ isen yâre şakın aldanma ağıyâre  
 Düşüp rāhib gibi nâre bu gülşende yanar olmaz  
 Subhānallah (Sultān Allah her dertlere dermān Allah)  
 (...)Manşûr'un işine halkı uşur mevşir başına  
 Enel Hakk'ın savaşına bilenlere tımâr olmaz  
 Subhānallah (Sultān Allah her dertlere dermān Allah)

<sup>119</sup> Mecmuada makamıda belirtilmiş olan bu şiir divanda yer almamaktadır. Bkz. Kenan, Erdoğan, Niyazi, Mısri Divanı, Erek Matbaası, Ankara 2008

[891a]

Hüseyni

YÛNUS

Be hey kardeş Hâkķ'ı bulam mı dersin

Hâkķ'a yarar 'amel işlemeyince

Bu sırrın ötesin duyam mı dersin

Mürşid-i kāmille başlamayınca

Değme kimse gönül evin düzemez

Hâkķ'ın taķdirini kimse bozamaz

Deryalara dalup çıkup üzemez

'Aşķın deryāsını boylamayınca

'Aşķın ğalib oldu yüreğim harlar

'Aşķı olan 'arı nāmusu neyler

Be hey Yūnus saña söyleme dērler

Yā ben öleyim mi söylemeyince

Şabā

YÛNUS EMREM

Benim ol 'aşķ baħrisi denizler ħarān baña

Derya benim ħatremdir 'aşķ oldu seyrān baña

Yoğ iken ol barigāh,var idi ol padişāh

Āh bu 'aşķ elinden āh derd oldu dermān baña

Ķaf tağı zerrem değil ay ü güneş baña ħul

Hâkķ'dan aşķım şek değil mürşiddir Ķur'ān baña

Çün dostu gider yolum mülk-i ezeldir ilim

'Aşķdan söyler bu dilim ne ħul ne sultān baña

Şeri'at ehli irāķ ěremez bu menzile

Ben ħuş dili bilirim Süleymān söyler baña

Yūnus bu alķ içinde eksiklidir Hâķ bilir

Divāne olmuş çağırır dervişlik bühtān (baña)

[891b]

Hüseyinî

EŞREFOĞLI

Baňa sen cân yetersin cân gerekmez  
 Seni gerek seni kevineyn gerekmez  
 Seniñ fikriñ ile doldum temâmet  
 Yeter derdiñ dağı dermân gerekmez  
 Murâdım sensin ey dost senden özge  
 Sekiz uçmağ dağı<sup>120</sup> ğılmân gerekmez  
 Beni külli yitürdüm seni buldum  
 Bu ben sensin öldüm ben gerekmez  
 Ene'l Hağ sırrımı fâş eylerim fâş  
 Melâmet olurum pinhân gerekmez  
 Saňa Dost 'aşkı Eşrefoğlı Rümî  
 Yeter imân dağı imân gerekmez

[892a]

Hüseyinî

YÛNUS

Ġaflet ile baňa bir hâl büründi  
 Allah dërler bir meclise uğradım  
 Tutuñ kulağ nağl eyleyem size  
 Allah dërler bir meclise uğradım  
 Münadîler çağrışur zârara başlar  
 Hâl dilince Hağğ'ı zikr ederler kuşlar  
 Tevhîd eder tağlar taşlar ağaçlar  
 Allah dërler bir meclise uğradı  
 Münâdi sözünden tutulur kulağlar  
 'Arşı seyrân eder şaf şaf melekler  
 Ol meclisde kabûl olur dilekler

---

<sup>120</sup> Huri:dahı Bkz.a.g.k

Allah d rler bir meclise ugradım  
 Muḥammed'in aṣḥābı yārenleri  
 Anda hazır olmuş gördüm anları  
 Vecde girmiş t̄ariḳat erenleri  
 Allah d rler bir meclise ugradım  
 Y nus  der  ok Ő k r Ḥaḳḳ'ı buldum  
 Muḥammed n rı berḳ urur g rd m  
 Eb bekir ' mer 'oŐm n 'Al  hem  
 Allah d rler bir meclise ugradım

[892b]

Y NUS

Seyy h olup Şol 'alemde ararsa n  
 'Abdulḳ dir gibi bir er bulunmaz  
 Ceddi Muḥammedi eĒer Őorarsa n  
 'Abdulḳ dir gibi bir er bulunmaz  
 Mevl m y ce devlet v rmiŐ başına  
 MeŐg l olmuş yar dani n işine  
 Allah ile (...)aŐına  
 ' Őıḳı n y reĒi yanar t tuŐur  
  iĒleri n var ise gel bunda piŐ r  
 Her  anda  aĒırsam anda yetiŐir  
 'Abdulḳ dir gibi bir er bulunmaz  
 C d  dervileri gel r diril r  
 Erk nıyla iḥy ları s ril r  
  udretullah'dan naŐipleri v ril r  
 'Abdulḳ dir gibi bir er bulunmaz  
 Anlardan  almıŐdur yol erk n aŐul  
 EteĒin t tanlar olmuşlar vaŐ l  
 Ceddi ni Őorarsa n ḥ zret-i Res l  
 'Abdulḳ dir gibi bir er bulunmaz  
 C mle evl dına yeşil yaraŐır  
 'AŐḳı gelir bu c nıma dolaŐır

Aña dervîş olan Hakk'a ulaşır  
 Eyzan  
 'Aşık Yûnus nice çeker gayreti  
 Üstümüzde hazır ola himmeti  
 Oğul demiş ana Resûl Hâzreti  
 'Abdulqâdir gibi bir er bulunmaz

[893a]

EŞREFOĞLI<sup>121</sup>

Cemâliñ seyredip ismiñ aındığım  
 Bize himmet eyle şeyh 'Abdulqâdir  
 'Aşkın ile paşlı gönüm açdığım  
 Bize himmet eyle şeyh 'Abdulqâdir  
 Seniñ sözüñ hem vücuduñ muflağdır  
 Şol iki cihânda gül yüzün ağdır  
 Yeryüzünde halîfeleriñ çokdur  
 Bize himmet eyle şeyh Abdulkadir  
 Bize himmet eyle şeyh 'Abdulqâdir  
 Sahâbeniñ yüreği yanar tutuşur  
 Çiyleriñ var ise var anda pişür  
 Her kanda çağırsam erer yetüşür  
 Bize himmet eyle şeyh 'Abdulqâdir  
 Nağıpları sancağını götürür  
 Nice münkirleri yola getirür  
 Halîfeleri yanında oturur  
 Bize himmet eyle şeyh 'Abdulqâdir  
 Müridleriñ haçalardan şaklısın  
 Münkirleriñ sır okuyla oğlısın  
 Kutbu zamânsın dört köşe beklersin  
 Bize himmet eyle şeyh 'Abdulqâdir  
 Eşrefoğlı Rûmî 'aşkıñ elinde

<sup>121</sup> Mısraların sıralanışı divandan farklıdır. Bkz. a.g.k

Kimse mahrum kalmaz seniñ yolundan  
 Eğer bunda eğer Bağdad elinde  
 Bize himmet eyle şeyh ‘Abdulkādir

[893b]

MİŞRİ

Ey gönül gel Hakk’a giden rāhı bul  
 Ehl-i derd olup derūnī ilahı bul  
 Cāniñ ilindeki şems ü māhı bul  
 Ādem iseñ şemme vechu’llāh’ı bul  
 Qande baksañ ol güzel Allāhı bul  
 Devlet-i dünyāya mağrur olma sen  
 Lezzet-i cāhına mesrūr olma sen  
 Anları ‘izzet şanup hor olma sen,  
 Ādem iseñ semme vechu’llāh’ı bul  
 Qande baksañ ol güzel Allāhı bul.  
 Gerçi Allāha ‘ibādet de güzel  
 Zühd-i taqvā ve kanā’atda güzel  
 Hılvet ehline kerāmet de güzel  
 Ādem iseñ semme vechu’llāh’ı bul  
 Qande baksañ ol güzel Allāhı bul  
 Ol saña açmış durur dā’im yüzin  
 Sen yetürmişsin ha ararsıñ kendü izin  
 Bi-cihet göstermiş eşyāda özin  
 Ādem iseñ semme vechu’llāh’ı bul  
 Qande baksañ ol güzel Allāhı bul  
 ‘Ārife eşyāda esmā görünür  
 Cümle esmāda müsemmə görünür  
 Bu Niyāzi’den Mevlā görünür  
 Ādem iseñ semme vechu’llāh’ı bul  
 Qande baksañ ol güzel Allāhı bul

[894a]

‘Irak

SA‘İD

Cemāliñ gösterüp güldür deli maḥzutları şād ét  
 Kerem kerāmetdür ‘āşıkların bir güliyle gülyād ét  
 Nedenlü siyahsam yüz sürüp dergāh ile geldim  
 Beni de bendelerden yā Resüllullah tevdād ét  
 H̄arab oldı ğamı haber gele sulṭanım meded senden  
 Vişalinle kerem kıl bende-i ma‘mur abad ét  
 Qarāratım Sa‘id ağu leşiniñ güllerindensin  
 Demadem ni‘met (...) Muşṭafaya durma feryād ét

[894 a]

HAḶKI

Yanup derd-i elemelerle  
 Ağla gönül ağla inle gönül inle  
 Gelür geçer bu demlerle gelür geçer bu demlerle  
 Ağla gönül ağla inle gönül inle  
 Derd ile güle mi enbiyā  
 Muḥammed’de göçdi evliyā  
 Dar-ı fenādır bu dünya  
 Ağla gönül ağla inle gönül inle  
 HaḶkı bu neşleri  
 Ciĝerini çün eyledi  
 Yaşını (...) eyledi  
 Ağla gönül ağla inle gönül inle

[894 b]

‘Irak

ÜFTĀDE

İlahi yāri kıl baña ki senden ğayrı yādım yok  
 Ne yüz ile varam saña günahdan ğayrı kārım yok



Ne dervîşim ferâgatde ne tac-ı vaḥit  
 Bu dar dehr-i ğurbetde ğarib oldum kârım yok  
 Gönül yâr etti cânânı gözüm yaşı çeker kâni  
 Kuşum başıyla cânı bu yolda ihtiyadım yok  
 Yine bir menzile êrdim nedâmet baḥrine daldım  
 Ḥayal-i ‘aşka kûl oldum şabanı karam yok  
 Beni ‘âsa yüzi kara ğarib Üftâde bîyare  
 Tuduşmuşum ki bir nâra yanmaca bir yanarım yok

‘Irak

NİYÂZİ

Zâhidâ şüret gözetme içerü gel cânâ baḳ  
 Vechiñ üzre gör ne yazmış defter-i Rahmâna baḳ  
 Muşḥaf-ı ḥüsnüñde yazmış Kûl hüvellâh âyetiñ  
 Ger inanmazsañ gir okı mekteb-i ‘irfâna baḳ  
 Hep mülâzim kulluğında bu cihânîñ şâhları  
 Pâdişâḥlar kapusunda kûl olan sulṭâna baḳ  
 ‘Âlem aniñ ḥüsnüñüñ şerḥinde olmuş bir kitâb  
 Metnin isterseñ Niyâzi şüreti insâna baḳ  
 Zülfünüñ her bir telinde bağlı biñ Mecnûn gör  
 Ḥaṭṭınuñ ilindeki yüz biñ meh-i tâbâna baḳ

[895a]

İLÂHİ

Her seḫerde feryâd idüp ötersin  
 Bülbül feryâd étme bağrım delindi  
 Sen de ğurbetlik eyle bağrım delindi  
 Bülbül feryâd étme bağrım delindi  
 Feryâdıñ añladır dağ ile taşı  
 Deryâlar aḳar çeşmimiñ başı  
 Yaḳdı beni yine ölüm âteşi  
 Bülbül feryâd étme bağrım delindi  
 Üstümüzden öne öne geçersin

Eski yeni yaralarım açarsın  
 Seniñ hüd qanadıñ vardır uçarsın  
 Bülbül feryād étme bağrım delindi  
 A bülbül feryādıñ bağırsa çıqdı  
 Nice yanmışların bağrını yaqdı  
 Şāhmerān seniñyavrıñ mı qapdı  
 Bülbül feryād étme bağrım delindi  
 Sen söylersen ben sözünü düreyim  
 Göz yaşından yollarımı göremem  
 Derdim çoqdır kimselere diyemem  
 Bülbül feryād étme bağrım delindi  
 Kendi kendim āteşiñle yandırdıñ  
 Gözlerim yaşını qana döndürdiñ  
 Nice ana yiğid oğlan gönderdiñ  
 Bülbül feryād étme bağrım delindi  
 Yine öldi yüreğimiñ yaresi  
 Ahımla doldı yer gök arası  
 Qara yérde yatur cānım pāresi  
 Bülbül feryād étme bağrım delindi  
 Bülbül feryād étme vazgel bu işden  
 (...) sağ olan başdır  
 Ölüm ayırır qardaşı qardaşdan  
 Bülbül feryād étme bağrım delindi

[895b]

EŞREFOĞLI<sup>122</sup>

Ey gönül var kim bu dertden sen haberdār olmadın  
 Anun çündür bu yolda sen çekerdār olmadın  
 Ey gönül var kim benimle dosta karşı yanmadın  
 Çok cefālar eylediñ baña vefādār olmadın  
 Ben diledim dost zülfün boynuna kılam kemend

<sup>122</sup> Divanda bulunmamaktadır. Bkz. a.g.k

Sen perīşānlı  d p ol dara berd r olmadın  
Eşrefoğlı R m  ile yoldaş oluben ey g n l  
Ge uben assı ziy nı dosta gider olmadın

[896a]

Bab her kim bu  yeti Şu  zerine oğuyup ol Őuyla g s l eylese nice iki millet ana ne  tseler  
hi bir kılına dağı hağa gelmeye ol  yet-i ker me budur:

Bismillağı'r-Rağm ni'r-Rağ m

“Ve kul c e'l-đakđu ve zeheğa'l-b t l Inne'l-b t le k ne zeh k .” Ve a'l   lih  ve sağbih   
ecma' n.

 m n

Bu iksir i  n tert b

<u>Dar F�l�l</u>	<u>karanfil</u>	<u>Tar�ın</u>	<u>Ak Zenceb�l</u>
1	1	1	1
<u>Hindist�n Cev�zi</u>	<u>Afyon</u>	<u>DiŐ...</u>	
1	1	1	1

B l  muharrer ecz ları hal  d p ... ve ... ile  amur ed p  ndan y z yirmi i'm l  deler  
Şonra her g ne...  c s 'atde bir bir d ne istihsal  de ' yet m cerir.

[896b]

EŞREFOĞLI<sup>123</sup>

V rını v r dost derd-i H ğ'dan eli g r bir zerrece  
T  ki saňa da diyeler derd var derm n diler  
' Őıķıň 'aŐđda niŐ nı vardır(...) 'ay n  
F riğ g nin olur ne (...) ziy n diler  
Kibri kin olduğu yerde 'aŐđ gel p kılmaz karar  
'AŐđ  araplığlar diler m 'murları vir n diler  
EŞrefoğlı R mi 'aŐđa verdi hep v rını  
Bir mur d olup y r r ne vaşlı ne v r n dile

<sup>123</sup> Bu Şiir divanda yer almamaktadır. Bkz.Mustafa, G neŐ, EŞrefoğlu Rum 'nin Hayatı-Eserleri ve Divanı, Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2006

[897a]

YŪNUS

Ey miskin bir gün saña öl dèrlerse ne dèrsin  
 Şorı hesap yerine gel dèrlerse ne dèrsin  
 Sen dünyāda gezerken ola cānın sezerken  
 Sen ölümden bezerken öl dèrlerse ne dèrsin  
 Git dèrlerse yoluña baķ dèrlerse hāliñe  
 Defterleriñ eliñe aldırırlarsa ne dèrsin  
 Oķuyasın günāhın yumazsa pādişāhıñ  
 İçinde bir ‘amelin yoķ dèrlerse ne dèrsin  
 Yoğ ise ‘amelimiz çoķ ise günāhımız  
 Őabir içinde yalnız ķaldırırlarsa ne dèrsin  
 Yūnus sen dervīş iseñ vazgel dünyādan uşañ  
 Buñda ne ètdiñse bul derlerse ne dèrsin

[897b]

Der- maķām-ı bestenigār

MIŞRĪ

Tā ezelden biz ‘aşķ içinde rüsvā olmuşuz  
 İsmimizdir söylenen bizler müsem mā olmuşuz  
 Gerçi şüret ‘āleminde şandılar keşretdeyiz  
 Keşret içre bilmediler ferd-i tenhā olmuşuz  
 Mantık-at-tayr’ın lūgātı muğlākından söyleriz  
 Kimse añlamaz bizi bizler mu’ammā olmuşuz  
 Alleme’l esmāya mażhar isterseñ gel beru  
 Ādem u hem aña ta’līm olan esmā olmuşuz  
 Zerreler şemse güneş erişdi vaħdet ķanına  
 Őalmadı aşla ta’addūd ferd-ü yektā olmuşuz  
 Ten gözüyle Mışrıyi sūretde görsem deme kim  
 Zirā biz ol Őāf-ı şüret içre ‘Ankā olmuşuz

## YŪNUS

Seniñ ‘āşıkların kılmaz nazar firdevsi a’lāya  
 Ne ħuriden ħaber söyler ne meyl éder muşaffāya  
 Vallahdan geçirmiş bunları  
 ‘Aşkın ħomuşlar bunca sevdāyı  
 Ulaşmışlar bu sevdāya  
 Eğer deryā-yı ‘aşkından ki ħatreylemiş eda  
 Salık heman bu cümle kevneyni  
 Ķatreler ırmağa ırmağ érdi bahre cem’ olup  
 Ķavuşup birbirine ħala o derya olmuşuz

[898b]

Beste-i dügāh

## MIŞRĪ

Devr édüp geldim cihānı yine bir devrān ola  
 Ben dërim bu ten sarāyı yıķılıp virān ola  
 Cuş édüp ‘ummān-ı cān cismim gemisin tağıda  
 Yerler altında tenüm toprağıyla yeksanda  
 Bu vücūdum dağı ħalkıp itile yükler gibi  
 Şeş cihātım āçıla bir haddi yok meydān  
 Benliğim onlar alup bu varlığım tālān ola  
 Ķabrime dostlar gelüp fikrédeler aĥvālimi  
 Her biri bilmekte ħālīm vāleh-i ħayrān ola  
 Her kim ister bu Niyāzī derd mendi ol zamān  
 Sözlerini oķusun kim sırrına mihmān ola

[899b]

## HŪDĀYĪ

Buyruğun tut Raĥmān’ın tevĥīde gel (tevĥīde)  
 Tazelensün imāniñ tevĥīde gel tevĥīde  
 Sen seni ne şanırsıñ fāniye đayanırsın  
 Hoş bir gün uyanırsın tevĥīde gel tevĥīde

Yaban yerlere bakma cāniñ odlara yakma  
 Her gördüğüne aqma tevḥīde gel tevḥīde  
 Hüdāyī'den gūş eyle 'aşqa gelüp çüş eyle  
 Bu kevşerden nūş eyle tevḥīde gel tevḥīde

[900a]

MEFTŪLĪ

Allah rabbül izāl yā vaḥid yā zülcelāl  
 Ey padişahı bī-zevāl sırrı lenā ḥayrālemvar  
 Vaqt-i seher feryādımız 'arşa çıkar efgānımız  
 Cürmi ḥaṭadır kārımız sırrı lenā ḥayrālemvar  
 Senden erişmezse ehān olur kamu işler tamam  
 Ya şahab gün ü mekān sırrı lenā ḥayrālemvar  
 Ya ḥālīk ferdisselā olsun ḥabībīne selām  
 Burdır ḥalūş özde kelām sırrı lenā ḥayrālemvar  
 Meftūnī 'acizdir ğarib luṭfunda étme bī-naşib  
 Ya bāki el mecīd sırrı lenā ḥayrālemvar

Der-maḥam-ı evic

NAŞŪHĪ

Dilhane-i mirāt-ı Ḥaḳ sırr-ı Cemālullah'ı gör.  
 Maḳşūd olan keşf-i sebaḳ fikr-i Cemālullah'ı gör.  
 Ādemdedir kenz-i ezel ğayre bakup etme zelil  
 Dil zevḳine vërme ḥalel fikr-i Cemālullah'ı gör.  
 İfnā édüp kevn ü mekān vaḥdet sarāyından hemān  
 Bulsun beḳā sırrında cān keşf-i Cemālullah'ı gör.  
 Cümle bilür sensin 'ayān ancaḳ Cemālindir nihān.  
 Oldı Naşuhī ğarḳ-ı ān bahr-ı Cemālullah'ı gör.

[900b]

CEMĀLEDDĪN SEYYĪDĦAN EFENDĪ

Ġariķ-ı baķır-ı 'iŝyānım ŧefā'at yā Resūllah  
 Añup cürmüm baŧımānım ŧefā'at yā Resūllah  
 Günahım çoķdurur ğayet ŧorarsan o ulu ħazret  
 Götüremem aña ŧāķat ŧefā'at yā Resūllah  
 Kereminden ħayr aldım ħapuna yüz sürüp geldim  
 Hemān ancak saña ħaldım ŧefā'at yā Resūllah  
 Devrilmez da'imā bunda yārīn vara cefam aña  
 Bulunur her günāh bende ŧefā'at yā Resūllah  
 Cemālī cürmüni andı cehālet nārına yandı  
 Seniñ luħfına dayandı ŧefā'at yā Resūllah

[901a]

MIŖRĪ

Ey kerīm Allah ey ğanī Sulţān  
 Derdliyüz senden umarız dermān  
 Luħfuña ħad yoķ iħsana pāyān  
 Derdliyüz senden umarız dermān  
 Gerçi kullarda ma'siyet çoķdur  
 Raħmetiñ Mevlā daħı artıkdur  
 Ġayrıdan bize hiç medet yokdur  
 Derdliyüz senden umarız dermān  
 Bu Niyāzī çün zıkrine düşdi  
 Dün ü gün göñlü fikriñe düşdi  
 Zātıña èren ŧükrüne düşdi  
 Derdliyüz senden umarız dermān

Evic

EŞREFOĞLI<sup>124</sup>

Ben dost hevāsına düşdüm ğayrı hevā neme gerek  
 Başumda dost sevdāsı var ğayrı<sup>125</sup> sevda neme gerek  
 Ey zāhid-i dünyā perest var zāhidini ‘arz eyleme  
 Ben ‘āşık-ı şūrideyim zevk ü riyā neme gerek  
 Ben ezelden mest gelmişem biz tā ebed mest giderem  
 Hiç ayılmaz esrūklüğüm zūhid ü taqva neme gerek  
 Ben uyhumı fikr étmezem düş görüp ta‘bīr étmezem  
 Ben gelmezem ben gitmezem bakā fenā neme gerek  
 Ben sulţan ins ü cānım ben fariğ-i dücihānam  
 Gerçi sūretā insanım iş bu ğavġa neme gerek  
 Ben Eşrefoġlı Rūmi'yem ben bāki ve kadimiyem  
 Ben ol murğ-ı lāhūtīyem arz u semānım gerek  
 Ben dost yolunda naqdi mi hep oynayup yitirmişem  
 Çün gitdi külli varlığım havf-ı recānım gerek

Evic

SEYFĪ

Mecnūn-ı hāz olanı zincir çekerler  
 Çün tālīb çok olanı bir pīr çekerler  
 Feray ile bilünür yine bu‘ālemin aşlı  
 Ma‘ni bileni lafz ile muqarrebde çekerler  
 Bu kān yegan içre hevace niye bu ezilmez  
 Bu dersi bilen ‘āşıkı tefsīre çekerler  
 Seyfī bilürem deme şaşkın ‘ālemi ledünni  
 Erbāb-ı tarīkat seni bağban çekerler

<sup>124</sup> Mecmuada 3,4. 5 ve 6. Beyitler bulunmamaktadır. Bkz. a.g.k

<sup>125</sup> Dahı: gayrı Bkz. a.g.k



## MISRİ

Varlığını maḥv eyleyüp meydāna gel  
 ‘‘Lā vü illā’’dan geçüp merdāne gel  
 Gel haḳīkat ‘ilmini senden oḳı  
 Bir ḳadem baş mekteb-i ‘irfāna gel  
 Zulmete gir Hızr ile gevher çıkar  
 Āb-ı hayvāndan içüp hem kāna gel  
 Şer’i başa taç édüp İskender ol  
 Geç otur taht-ı dile şāhāne gel  
 Vaḥdetin meydān-ı sırrı var iken  
 Keşret içre girme sen zindāna gel  
 Ey Niyāzī baş açık divānesin  
 Nice bir divānesin uşlāne gel

[902a]

## HİMMET

Nazarını pak ise aldıñ nazarı  
 Gir ḥulūsuñ yok ise ḳıl hazırı  
 Müdebb-i dehri isteyen olmaḳ  
 Vémeyince ele ferseyim veziri  
 Gelüñüz yāre cānımız vèrelim  
 Çün ḳuruldı bu günde cān bazarı  
 Himmet ezgürme pīrlerin nazarı  
 Nice bir cān değer bir er nazarı

## YŪNUS

Dervīş olan kişiler deli olağan olur  
 ‘Aşḳ nedir bilmeyen aña gülegen olur  
 Şaḳın sen gülme aña èyü değildir saña  
 Kişi neye gülerse başa gelegen olur  
 Bir kişi ‘aşık olsa ‘aşḳ deryāsına ḳalsa  
 Ol deryānıñ dibinde gevher bulagan olur

Dervîş Yûnus sen dahî incitme dervîşleri  
Dervîşleriñ du‘ası kabul olağan olur

[902b]

FAHREDDİN

‘Azadlığım gülşân içinde gülşânım Muḥammed’dir benim  
Şevk ile vaqt-i secde feryādım Muḥammed’dir benim  
İştiyākım gül cemālîñ zuhûrundan pürşafâ  
Mevlevîler gibi döner şevk ile bir āsumân

...

Derdime dermân olan dermânım Muḥammed  
Bu faḥreddîn olmuşdur ḳapuñuzda bir gedâ  
Bab-1 luṭfundan umarız şefâ‘at yâ mücebbâ  
Gel kerem kı11 nur-1 Aḥmed yâ Muḥammed Muştafa  
Nur-1 ‘âlem faḥr-i ‘âdem ol mahi tâbânım Muḥammed’dir benim

Evic

ĠAFÛRÎ

Himmatgâh êtdi vücûdum şehriñi sulṭan-1 ‘aşḳ  
Dil sarayına ḳurulmuş bir ‘aceb divân-1 ‘aşḳ  
Mübtelâyı red-i ‘aşḳ olmuş seraser bu...  
Söylenen dillerde hem bu dillenen destân-1 ‘aşḳ  
Ey Ġafûri êrmek isterseñ gir cânânım  
Terk-i cân eyle tebbali eylesün sulṭan-1 ‘aşḳ

[903a]

HİLMÎ

Her ṭariḳîñ vèrdi var bülbüle gül vèrdi Hüdâ  
(...) şamet ü sukûnet şulara (...) şada  
Herkesin bir canı vardır yana can derdi Hüdâ  
Cânıma cânlar ḳatar...derdi Hüdâ  
Bir acep ḫalim var anlatmaz benim (...)

Derdimin derdine dermān eyle derd ile Hüdā  
 Kūl ḥalimi kalemeler efla (...) çoğ söz dem bu dem  
 Gör seni maḫşūda (...) geri ḫursa Hüdā

EŞREFOĞLI<sup>126</sup>

Kulluğa bel bağlayup sultān gözler gözlerem  
 Derdine düş olmuşam dermān gözler gözlerem  
 Bağıdığım ol gördüğim ol iştdiğim oldır ol  
 Evvel oldır ahir oldır anı gözler gözlerem  
 Muştafa'nıñ yolına ben cān-ı ḫurbān eylerem  
 ‘Aşkla girdim yola meydān gözler gözlerem  
 ‘Şāhımın yüzünü da'im gözlerem gözler hemān  
 Nice gözlesün (...) gözler gözlerem  
 Ya hüyāmin hū dērim da'im temenna ederim  
 Raḫmetinden umarım rahmān gözler gözlerem’’<sup>127</sup>  
 Eşrefoğlu Rūmī'nin sözleri var kemter velī  
 Da'ima imānla Kur'an gözler gözlerem

[903b]

HÜDĀYĪ<sup>128</sup>

Münādiler nidā eyler gel Allah  
 İşiden cān feda eder  
 Yeter dünyāya rağbet ét cāha muḫabbet ét  
 Haḫḫı bulmağa himmet ét Hālullah  
 Derunuñdan édüp āhı ḫoma ğafil sehergāhı  
 İşit ferru (...) gel Allah'a  
 Açup vaḫdet şarābından ḫo gitsün aradan sen ben  
 Şaḫınam dostı düşmandan gel Alla'a

<sup>126</sup> Mecmuada 4. beyit bulunmamaktadır. Bkz. a.g.k

<sup>127</sup> Tırnak içindeki kısım divanda bulunmamaktadır. Bkz. a.g.k

<sup>128</sup> Bu şiir divanda yer almamaktadır. Bkz. Mustafa, Tatçı, Aziz Mahmud Hüdayi Divan-ı İlahiyat, Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2005. Ayrıca mecmuda şairin adı yazmamaktadır.

Benim olmazdan evvel hayātı cāvrānı bul  
 Ola gör bir çapuya kul gel Allah'a  
 Yolını et himmeti 'āşık ço işini niyyeti 'āşık  
 Bula gör vaḥdeti 'āşık gel Allah'a  
 Hüdāyī'niñ sözüne guş et (...) Allah'a

## YŪNUS

Dervişlik başdadır tacda değildir  
 Kızdırmağ oddadır sacda değildir  
 Eğer bir mü'minin kalbiñ kırsan  
 Haḫḫ'ı arar isen kalbinde ara  
 Kudüs'de Mekke'de hacda değildir  
 Kabul et Yūnus'un ergen sözünü  
 Tezcek gelür başa geçde değildir

[904a]

EŞREFOĞLI<sup>129</sup>

Gece gündüz hayālimde fikrimde  
 Tā ezelden bismillāh'ım var benim  
 Haḫḫ'ıñ ismi ezberimden dilimde  
 Tevḫīdimde İllalāh'ım var benim  
 Geçüt olmayınca 'ummān boylamam  
 Baña kim diyene ben kim söyleyemem  
 Sırrullāh'ın sırrına 'āyān eylemem  
 Sırrım saklar var Sırrullāh'ım benim  
 Eğri oğ atarlar menzile eremez  
 Kalb-i pāk olmayınca bir yerde duramaz  
 Biñ bir 'aybım bulur yüzüme urmaz  
 Biñ bir adlu bir Allāh'ım var benim  
 İsmim Eşrefoğlı ben bir gedāyım  
 Derviş-i kāmīl gerek ḫulk-ı mollaıyım

<sup>129</sup> Mecmuda şairin adı yazmamaktadır.

El göğüsde yüzüm yerdedir da'im  
Cümle göze Eyvallāh'im var benim<sup>130</sup>

YŪNUS<sup>131</sup>

Yüreğe değer münkir gibi dönerler  
El el tutmuşlar Hakk'a giderler  
Gönül Ka'besini tavāf ederler Muhammed  
Semāda melekler kanad açarlar  
'Aşklar üstüne rahmet saçarlar  
Birisi kulvāz Hakk'a uçarlar Muhammed  
'Aşık Yūnus eder gönül zebāne  
'Aşq ki muhabbet dokunur cān  
Aqlın başına gedürdi Muhammed

DERVİŞ YŪNUS<sup>132</sup>

Ayırma beni senden yārdan  
Düşüp ölürüm ben bu yārdan  
Öldüğüm içün gam çekerim  
Ölür canımı bir güyārdan  
Ağlama dērem bu gülerime  
Kān yaş akıdır akan kardan  
Varam yüz sürem şeyh eşiğine  
Bir hırka kim yüz bin yārdan  
Dervīş Yūnus budur ma'sūdum  
Ölüp yārimi düşler...

\*\*\*\*\*

Arayı arayı bulsam izini  
İzinin tozuna sürsem yüzümi

<sup>130</sup> Şiir divanda yer almamaktadır. Bkz. a.g.k

<sup>131</sup> Mecmuada şairin adı yazmamaktadır.

<sup>132</sup> Mecmuada şairin adı yazmamaktadır.

Ḥaḳ naṣīb eylese görsem yüzünü

Eyzan

Zerrece ḳalbimde ḳalmadı hille

Şıdḳ ile girmişim ben bu ḥaḳ yola

Ebu Bekir ‘Ömer ‘Oşman da bile

Eyzan

Bir mübārek sefer olsa da gitsem

Ka‘be yollarında ḳumlara bassam

Hüb cemālin bir kez düşde seyretsem

Eyzan

‘Ali Ḥüseyin ‘Oşman da bile

Sevdāsı başında muḥabbet cānda

Ḳıyamet gününde Ḥaḳ divānında

Eyzan

Yūnus da medhini eder dillerde

Dillerde dillerde hem gönüllerde

Arayı arayı ḳurbet illerde

905

Gözüm nūru faḥr-i cihān

Yetiş yā Muḥammed yetiş

‘Āleme gün gibi doğan

Yetiş ya Muḥammed yetiş

Yeşil sancaklarıyla yer

Anı gören çatla yer

‘Aceb tūğ etdi kāfir

Eyzan

Ġaziler ḳana boyandı

Yandı şol yürekler yandı

Bu demidir bize şimdi

Eyzan

Bizim aḥvālimiz bildir

‘Ali sen bize gönder

...

Eyzan

Ḥaḳ  rmiŝ erler ile

Aḳ saḳallı pirlere ile

C mle peygamberler ile

Eyzan

Der  uloğlu c nlar c nı

İki cih nın sulṫ nı

Derdimizin ol derm nı

\*\*\*

Yandım yaḳıldım ben n r-ı ‘aŝḳa

‘Andelip oldum g lz r-ı ‘aŝḳa

Bezm-i elesden mest olup geldim

Ben bende oldum sulṫ n-ı ‘aŝḳa

Dost cem line olalı ḫayr n

Oldum m n d  baz r-ı ‘aŝḳa

Z l f hev sı eyledi ḫayr n

Olmuşum manŝur bir d r-ı ‘aŝḳa

Ḥizmet şeyhine  ulluk edenler

Muḫarrem olurmuŝ esr r-ı ‘aŝḳa

Feth etdi  albim   n n r-ı z t n

M steğraḳ oldum env r-ı ‘aŝḳa

Nice S leym nlar geldi cih na

Ben S leymanım serd r-ı ‘aŝḳa<sup>133</sup>

905

SİN N  MM 

Yandığı  n ‘aŝḳ oduna raḫatım h  der hem n

Artıran derdimi Ḥaḳ’dan ḫ cetim der hem n

B d-ı ŝabaḫ esdik e c nımız bulur saf 

Ḥasta v c duma her dem ṫ katım h  der hem n

<sup>133</sup> Mecmuada şairin adı yazmamaktadır.

Yedi tamu sekiz uçmağdan müberrâyım bugün  
 Çün naşîbim ‘aşka düşdi kıstım hû der hemân  
 Genç ‘aşkıñ mağzeninde dersimi hatim eyledim  
 Dört kitabıñ varlığıñün tã‘atım hû der hemân  
 Sever Sinân-ı Ümmî bezirgân kim benim pazara gelmişim  
 Müşterî olanlara elem şattım hû der hemân

905/3

YÛNUS<sup>134</sup>

Gelin dileyelim bî-nar-ı Hüdâ’dan  
 Muḥammed’e düğün olur cenâze  
 Sancağı dibinde bile olalım  
 Muḥammed’e düğün olur cenâze  
 O düğün geline ḥallame biçerler  
 Üstüne misk-i ‘anber şaçarlar  
 Münâfık olanı iri seçerler  
 Eyzan  
 Ayacağına giyer nürdan nalını  
 Hep münkir kınalamış elini  
 Âsiye ana Meryem gelini  
 Eyzan  
 Salavatlardır o düğünün sâhibi  
 O düğüne gelür mü’minlerin hepsi  
 Anlara açılır cennet kapısı  
 Eyzan  
 Fâtıma Ana süpürge etmesin şaçını  
 Âmine bağışlamış suçun  
 Haydin seyr edelim cennet içini  
 Eyzan  
 Yûnus éydir bizde böyle olalım  
 Muḥammed’e çok çok salât edelim

<sup>134</sup> Bu şiir divanda bulunmamaktadır. Bkz. a.g.k



O düğünde Cemālullah'ı görelim  
 Muhammed'e düğün  
 Eyzan

[906a]

Nuṭṭ-ı Sezāyî Efendi<sup>135</sup>

Ey Şehidi Kerbelāya Ağlayan  
 Ağla mātendir Muḥarremdir bugün  
 Nar-ı ḥasretle ciğer dağlayan  
 Ağla mātendir Muḥarremdir bugün  
 Her seḥer şanma şafaqlar şebnemi  
 Onda kan ağlar melekler ol demi  
 'Ālemi tutdı Hüseyn'in mātemi  
 Ağla mātendir Muḥarremdir bugün  
 Gece gündüz ey Muḥammed ümmeti  
 Êdelüm cān u Yezîd'e la'neti  
 Ger dilerseñ ola Hakk'ın rahmeti  
 Ağla mātendir Muḥarremdir bugün  
 Kimdir ol şahı şehidi Kербela  
 Nūr-ı çeşmi Murteza Āli 'aba  
 Cedd-i pākidir Muḥammed Muştafa  
 Sine desede gerektir dağ ola  
 Kanlu yaşın dideden ırmağ ola  
 Ger dilerseñ menziliñ uçmağ ola  
 Ağla mātendir Muḥarremdir bugün  
 Ey Sezayi bilmiş ol şahım Hüseyn  
 Cümleye sevmektir anı farz-ı'ayn  
 Şeksiz ehlullaha oldur nūr-ı ayn  
 Ağla mātendir Muḥarremdir bugün

<sup>135</sup> Sezayi'ye ait bu şiir mecmuda iki defa yazılmıştır. Bkz.[841a-b]

[906b]

Yā resülallah bize gör ne etdi ‘āsī ümmetiñ  
 Görmeye anlar dağı rüz-i kıyāmet şefkatin  
 Ya Resülallah amān  
 Gir yola da yā Muḥammed gir görünirde ḫalimiz  
 Tā kıyāmet sakin olmazdı bizim çün firḫatiñ  
 Yā Resulallah amān  
 Şah Hüseyñ’iñ étdiler ḫāke beraber cismini  
 Kılmadılar ol münāfiḫlar seniñ hiç hürmetiñ  
 Yā Resulallah amān

[907a]

Bab baş ağrısçün bir uzun kağıda yāḫūd bir pāk güzelce bez pāresine altmış ‘aded “şād” yazup meselā şad şad şad şad şad şad şad şad şad şad şad Allah her önde. Bir kere lafzātullah yazıla ve bu bezi alnına bağlaya bi-iznillah sākin ola. Evvel yazılacak budur

“Üskün yā vace‘u’r-ra’si bi-iznillah” Üskün bi-“Kāf Hā Yā Ayn Sād” ve “Hā mīm Ayn Sin Kāf” “Ve lehū mā sekene fi’l-leyli ve’n-nehār Ve hüve’s-semī‘u’l-‘alīm” Ve lā havle velā kuvvete illā billahi’l-aliyyi’l-azīm” temmet. Bu dağı baş ağrısçün nuşḫa yazılıp başında götürüle mücerrebdir.

Bismillahi’r-Rahmani’r-Rahīm Bismillah ve Billah ve hāzihī min indillah ve Lā ilahe illallah āmentü billahi ve melāiketihī ve kütübihī ve rusūlihī ve’l-yevmi’l-āhiri...“İnne Rabbekümüllahü’llezī haleka’s-semāvāti ve’l-arzi fi sitteti eyyāmin sümme’stevā ale’l-‘arş Yağşe’l-leyle ve’n-nehāra yatlubühü hasīsā” eşfü ve ente’s-Şāfi ve Şāfi sivāke şifāen lā yügāsü bihi sekamāmin Yā Allah Yā Allah Yā Allah

[907b]

Bu dağı kezālik Bismillahi’r-Rahmani’r-Rahim Muhilüş Selī’ Helī’ “Şehidellahü ennehū lāilaheillā hüve ve’l-melāiketü ve ülü’l-ilmī kāimen bi’l-kıst Lāilahe illā hüve’l-Azizü’l-hakīm. İnne’d-dīne indellahi’l-İslām.” Azimtü aleyküm eyyühe’l-vece‘a ve’l-fihān. Bi-nūri’n-nūr “Ve’l-beyti’l-ma‘mūr ve’s-sakfi’l-merfü” 11198198918111111hā hā “Tāsīnmīm”911Tā11 Ayn1911rām ..... sād da’11..99T1 hā69lām191811 Bu dağı kezālik

Bismillahi'llezī lā yazurru ma'asmihī şey'ün fi'l-arzi velā fi's-semā' ve hüve's-Semī'u'l-Alīm. "Veleve enne Kur'ānen süyyirat bihi'l-cibālū ev kuttī'at bihi'l-arzu ev küllime bihi'l-mevtā. Belillahi'leru cemī'ā" \*111 mim ..1111 hā kāf \* "Bismillahi'r-Rahmani'r-Rahim İzhebū bikamīsī hāzā fe-elkühü alā vech-i ebī ye'ti basīrā. Ve'tūnī biehlüküm ecma'in." "Fekeşefnā anke ğidāeke febasaruke'l-yevme hadīd"

Obrūşt            Ocālūs            Libos            Ochāvus

[908a]

Eynālus meynālus dücalūs fericālus riyālus  
Giryālus yālus māsus enāseyalūca

[908b]<sup>136</sup>

Tılsım sıtma için

[909a]

NŪRİ<sup>137</sup>

İLĀHĪ

Çün fenā meydānına merdāne érmişlerdenüz  
Baş u cāne kıalmayup cānāne érmişlerdenüz  
Érişüp rāh-i țarīkatle haķīkat baħrine  
Ķatremiz farķ étmekle 'ummāna érmişlerdenüz  
Sireti ādemde bulduķ çün ħilāfet sırrını  
Sūreti insānuz seyrāna érmişlerdenüz  
Sūreti 'ābid bilüp ma'nāyı ma'būn eyleyüp  
Ķulluĝı işbāt ile Sulțāna érmişlerdenüz  
Müdde'inin eylemek olmaz metā'-i diniyyeye aynı dünyādan  
Yumup a'yāna érmişlerdenüz  
Cem'olup zikretmekle Allah'ı lillah 'aşķına  
Bir bölük şādıklarız cevłāna érmişlerdenüz

<sup>136</sup> Tılsım mecmuadaki şekliyle aynen verilmiştir. Bkz. ekler.

<sup>137</sup> Şairin adı şiirin üst bölümünde yazmamaktadır. Şiirin son mısrasını okunduktan sonra hangi şaire ait olduğu bilinmektedir.

Kesdirüp nefsiñ başın êtdik cihād-ı ekberi  
Nüriyā biz raḥmet-i Raḥmān'a êrmişlerdenüz

[909b]

KUDDŪSĪ<sup>138</sup>

Velī olmaz kişi taşlanmayınca sevā endiŷesi  
Kemāle êrermi ŷādık bu 'aşkın o dine ḥaşlanmayınca  
Söğüdde biter mi hiç taḫlu elma yarılıp ŷarılıp ḥaşlanmayınca  
Hiç körpe kuzu yermi ŷu dürlü oḫı büyüyüp günbegün diŷlenmeyince  
Ne denli olsa da 'aklı kiŷiniñ okuyup ḥocaya başlanmayınca  
'Amel çoḫluḡuna yoḫ iḫtibār hiç kulundan ḥālıḫı ḥoŷlanmayınca  
Bu Kuddŷi gibi sen olma (...) vücūd bulmaz bir iŷ iŷlemeyince  
Temāŷā eyleyen gelsin bunuñ gibi maḫām  
Ölmez kimi gelir kimi gider hiç kimse mekān ölmez

[910a]

ḲUDDŪSĪ<sup>139</sup>

Velī olmaz kişi taşlanmayınca  
Sıva endiŷesi başlanmayınca  
Kemāle êremez ŷādık diriḡa  
Bu 'aşkın odına ḥaşlanmayınca  
Söğüdde biter mi hiç taḫlı elma  
Yarılıp ŷarılıp 'aşlanmayınca  
Hiç körpe kuzı yer mi dürli otu  
Büyüyüp gün be gün diŷlenmeyince  
Ne deñlü olsa 'aklı bir kiŷiniñ  
Varup bir mürŷide başlanmayınca  
Daḫı başlanmaḡ ile alim olmaz,  
Çalıŷup dersine düşlenmeyince  
Sabī bāliḡ hemin akil olur mı

<sup>138</sup> Mecmuada ŷairin adı yazmamaktadır.

<sup>139</sup> Aynı ŷiir bazı farklılıklarla [910a]' da da yer almaktadır.

Nice yıllar geçüb yaşlanmayınca  
 Amel çokluğuna yok itibar hiç  
 Kulundan Hâlik'ı hoşlanmayınca  
 Bu Ẕuddūsî gibi señ olma tembel  
 Vücūd bulmaz bir iş işlenmeyince

[910b]

SEZĀYĪ

Sineñ içre yeri olan mâhıñ nedir  
 Tahtı dilde hüküm eden şahın nedir  
 Şaklama benden dil(...)nedir  
 Söyle 'âşık-ı bâis âhiñ nedir  
 Derd ile 'azam êtdiğîñ zâhiñ nedir  
 Varise bir yara olduñ mübtelâ  
 Gah seni vuşlatdan êtmişdir cüdâ  
 'Āşık u şâdık iseñ söyle baña  
 Yağdı yandırdı seni 'âşkın odı  
 (...) 'uşşakı hayretde kodu  
 Göz yaşîñ kim gördi senin ol yüri  
 Ẕalîbi vaşlı isen ol dilberîñ  
 Yoluna kıoymak gerek cân u serin  
 Āteşi hicr anmaya yoğsa yeriñ  
 Āteşi 'aşka yanan pervānesi  
 Gel Sezāyî dün bugün uyuyasın  
 Derd ile 'azm êtdiğîniñ zahiñ nedir

[911a]

Ĥazret-i Seyyîd Sultān 'Abdülkâdir Geylāni Ĥazretleri'nin<sup>140</sup> evrād-ı şerifleri var kıuddūs  
 Kıuddise sirruhul aziz evrād-ı şerifleridir  
 Essalatü vesselamü aleyke ya Resulallah

<sup>140</sup> Evliyanın büyüklerindedir. Künyesi Ebu Muhammed'dir. Türbesi Bağdad'dadır. Tekke şairlerinin şiiirlerinde de adı sık sık geçmektedir.

Essalatü vesselamü aleyke ya Habiballah  
 Essalatü vesselamü aleyke ya Nebiyyallah  
 Essalatü vesselamü aleyke ya safiyyallah

[911b]

Ḥazret-i Seyyīd Sultān ‘Abdülkādīr Geylānī  
 Ḥazretlerinin evrād-ı şerīfleridir ḳuddise sirruhul ‘azīz  
 Essalatü vesselamü aleyke yā rasūlellah  
 Ṭahta kehlesine (...) yazu  
 Berāt-ı Muhī ile ḳubbeye karṣu (...)  
 Teḳaf teḳaf miete elīf

[912a]

BİSMİLLAḤİRRAḤMANİRRAḤİM

El‘azimet yā Allah yā Allah yā Allah el-heybetü yā Allah yā Rabbi yā Allah el-Kibriyā yā  
 Allah yā Rabbe’l Vāḥidu yā Rabbe’l Ḳahhār yā Allah Lā İlahe İllāllahu Muḥammedün  
 Resūlullah yā Allah Ḥaḳḳā yā Allah Ḥaḳḳā yā Allah yā ‘azīz yā Allah yā Ğafūr yā Allah  
 yā Ğafūr Bismillahirraḥmanirrahim yā Allah yā Raḥim el- ‘enne yā Allah fi ṣalk enne  
 ‘izzete yā Rabbi bi ‘izzetike yā ‘azīz yā Ğūfūrī yā Rabbi yā Şekūru yā Rabbi yā Ḥākīmu  
 yā Rabbi yā Rabbi yā Ḥannān yā Rabbi yā Ḥannān yā Rabbi yā Deyyān yā Rabbi Kerīm  
 yā Allah el- Müste‘ān yā Allah yā Ḥayyu yā Ḳayyūm yā Allah yā Zülcelālī velikrām yā  
 Allah yā Allah yā Allah yā Rabbi yā Allah yā Rabbi yā Allah yā Rabbi yā Allah yā ‘azīz  
 biraḥmetike yā erḥamerrāḥīmīn.

Bu du‘a-i şerife ḥazine-i ‘āmireden bir kitāb iḥrāc olunup anıñ içinde bulunmuştur. Ḥevāşı  
 ğayrı sağdurur götürün kimin yer deyu şerḥ olunmuşdur bundan biz şerḥin muḥtedih  
 kıldık.

[912b]

Her kaçan anarsam seni ḳararım ḳalmaz Allah’ım  
 Senden ğayrı gözüm yaşıñ kimseler silmez Allah’ım  
 Açılır bağı bostan oḳunur dil-i desdānıñ  
 Seniñ baḳdığım gülisdānın gülleri şolmaz

Sensiñ dillerde oqunañ sensiñ gönüllerde (...)  
 Seniñ ‘aşkına doqunan kendini bilmez Allah’ım  
 ‘Aşıkık yüzi seni esrâr-ı luţf eyle cemâlullahı güzel  
 Cemâlini gören aşıkık ebdî olmaz Allah’ım

[913b]

Cum‘aertesi	Pazar gün	Pazarertesi	Salı
1	2	3	5
Çahârşenbe	Pençşenbe	Cum‘a	
7	10	11	

Husûl-i murâd için sûre-i Feth-i Şerîf’iñ tarîk budur. Ve her oquduğda “Ve kefâ billâhi şehîdâ”ya gelince murâdını dileye ba‘dehü “Muhammedü’r-Rasûlüllah” deyüp Feth-i Şerîf tamam eyleye bi-iznillah murâdı hâsıl ola husûl oquya

Ve heb lî yâ Vehhâb ilmen ve hikmeten ve li’r-rizkı yâ Rezzâk kün lî müsehhilen  
 aded 17

Def’-i husûl murâd için mücerridir.

Âmentü billahi’l-Aliyyi’l-‘Azîm “Ve tevekkel Ale’l-Hayyi’l-Ḳayyüm” aded 10

İki rek‘at namaz evvelinde üç “İzâ zülzilet” ikincide dört “Ḳul yâ eyyühe’l-kâfirün”  
 Şeyh Ma‘rûfû’l-Kerhî rûhıçün üç “İhlâs-ı Şerîf” ve bir “Fâtiha”

[914a]

BİSMİLLAḤİRRAHMANİRRAHİM

Elḥamdülillahi ellezi enzele minessemâi ḥaen teḥüden

Ve ce‘ale alâ selâme nüren ve ḳâiden ve delilen

Ve ilâ cenâhıñ cenneti na‘im ve ilâ darike dârisselâm

## SONUÇ

İnsan-ı kamil, her zaman başkalarına faydalı olma arzusunda ve ilim ufkunu yükseltecek bir bilginin peşinde olmalıdır. O güzel ahlak taşıdığından güzel görür, güzel düşünür, güzel ve faydalı sözler söyler, güzel işlerin peşinden koşar, güzellere ve güzelliklere hayran olur. Her davranışında Hakk'ın rızasını kazanmayı kendine gaye edinir. Her daim O'nu düşünür, O'nu konuşur, her haliyle O'nu hatırlar.

Tekke edebiyatını anlayabilmek her şeyden önce inanmayı ve onunda ötesinde sağlam bir imanı gerektirir. Çünkü tekke şairlerinin her sözü Allah ve peygamber üzerine kurulmuştur. Şiirleri okuyup transkript ettiğimizde bu büyük şairlerin dünyayla olan bağlarını kopardıklarını ebedi hayat olan ahiret için çalıştıklarını ve çevresindekileri de bu konuda bilgilendirdiklerini görüyoruz. "Her canlı bir gün ölümü tadacaktır"<sup>141</sup> ayetinin sırrına erip ömürlerini boşa geçirmemiş ve ahiret hayatları adına her günlerini dolu dolu yaşamışlardır.

Sermet Çifter kütüphanesinde ulaştığımız 549-1 numaralı "ilahiler Mecmuası" isimli bu yazma bizi 18. yy.ın önemli tekke şairlerinden olan Sezayi eşliğinde bir edebiyat yolculuğuna çıkarmıştır. Çıktığımız bu yolculukta Yunus Emre, Niyazi Mısri, Hüdayi, Sinan Ümmi, İtri gibi kokusu çağları aşır günümüze ulaşan nice güllere rastlamış bulunmaktayız.

Bu mecmuanın kim tarafından kaleme alındığı bilinmemektedir. Mecmuada 62 şairin toplam 218 şiiri yer almaktadır. 43 şiiriyle en çok geçen ismin Niyazi Mısri olduğunu görüyoruz. 41 şiiriyle Yunus Emre 16 şiiriyle de Eşrefoğlu takip etmektedir. Fatih Sultan Mehmet'e hocalık yapmış değerli isimlerden olan Akşemsedin'in, Üftade'nin ve daha başka birçok ismin bu mecmuada sadece bir şiirinin yer aldığını görüyoruz. Fakat Mahvi ve Nuri gibi birden fazla şiiriyle yer alan nice şairlerde karşımıza çıkmıştır.

Güftelerinin kime ait olduğu bilinen bu şiirlerin üst kısımlarında hangi makamlara ait olduklarının da verilmiş olması Türk musiki araştırmaları açısından da değer taşımaktadır. Ulaştığımız kaynakları incelediğimizde gördük ki bu şiirlerin çoğu notaya geçirilmemiştir. Bu şiirlerin makamlarına uygun olarak bestelenmesi musikimizin var olup ortaya çıkmayı dört gözle bekleyen hazinelerine ulaşılması açısından son derece değerlidir.

<sup>141</sup> Kur'an-ı Kerim Enbiya suresi 35



Mecmuada ilgimizi çeken diğerk bir nokta bazı sayfalara üç şiir yazılmışken bazılarının boş bırakılmış olmasıdır. Ayrıca bu mecmuada tekke şiirlerinin yanı sıra, İbrahim Edhem hazretlerine ait bir kıssa, baş ağrısı için bir dua, kaybolan bir eşyanın bulunması için yapılması gerekenler ve duası, bir tılsım, Abdülkadir Geylani'ye ait evrad-ı şerif, her muradın gerçekleşmesi için okunacak dua ve bu duanın hangi günlerde kaç defa okunması gerektiği, Allah'ın isim ve sıfatlarının yer aldığı bir dua bulunmaktadır.

Tüm eserler yazılmış oldukları dönemin ve kültürün izlerini taşırlar. Okuduğumuz şiirlerin tümü aynı yüzyıla ait değildir; fakat bu mecmuadaki şiirlerin hepsinin bir araya toplanması aynı yüzyılda olmuştur. Konu itibariyle baktığımızda ise hepsinin İslam inancı çerçevesinde oluşturulduğunu gördük. Ayrıca mecmuada yer alan isimlerin sadece şair olmadığını çoğunun tanınmış evliyalardan olduğunu tespit ettik.

Tekke edebiyatının sadece o yüzyıllarda sınırlı kalmayıp, içinde bulunduğumuz yüzyılda da etkisinin hala devam ettiğini örneklerden hareketle tespit ettik. Günümüzde de Yunus Emre, Niyazi Mısri, Hüdayi gibi isimler bilinmekte ve şiirleri sevilerek okunmaktadır.

Mecmuada yer alan isimlerden Sezayi'nin türbesi Edirne'de, Aziz Mahmud Hüdayi'nin, Nasuhi'nin türbeleri Üsküdar'da Üftade'nin Bursa'da, Niyazi Mısri'nin Yunanista'nın Limni Adası'nda yer almaktadır. Bu isimler gibi türbeleri belli olan nice tekke şairleri günümüzde de halk tarafından bilinmekte ve ziyaret edilmektedir.

## KAYNAKÇA

- Artun, Erman, Dini-Tasavvufi Halk Edebiyatı , Karahan Kitabevi, Adana ,2011
- Artun, Erman, Günümüz Adanalı Aşıkların Dini-Tasavvufi Şiirleri, Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırma Merkezi,2011
- Banarlı, Nihat Sami, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, C. 1-2, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1998
- Boratay, Pertev Naili : "Halk Şiiri" Türk Dili / Türk Halk Edebiyatı Özel Sayısı 207 (1968) Beyatlı,Yahya Kemal Eski Şiirin Rüzgarıyla, 2. Baskı, İstanbul, 1974,
- Bursalı, M. Necati, Karaca yay. İstanbul 2005
- Çelebi, Asaf Halet , *Om Mani Padme Hum*, Adam Yay., İstanbul 1993  
Dağlı Yücel, Araştırmalar Kütüphanesi Yazmalar Kataloğu, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2001
- Develioğlu, Ferit, Osmanlıca –Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitabevi, Ankara 1992
- Er, İzzet, Din Sosyolojisi, Akçağ Yayınları, Ankara 1998
- Ercilesun, Ahmet Bican, Büyük Türk Klasikleri, Akçağ Yayınları, Ankara 1986
- Erdoğan, Kenan, Niyazi Mısri Divanı, Erek Matbaası, Ankara 2008
- Elçin, Şükrü, Türk Halk Edebiyatına Giriş, Akçağ Yayınları, Ankara 2001
- Ergun, Saadettin Nüzhet, Halk Edebiyatı Antolojisi, İstanbul 1937
- Ersoy, Mehmet, Akif, Sefahat, İnkılap Kitabevi, İstanbul 2004
- Göçgün, Önder: "Yunus Emre'nin Ziya Gökalp Üzerindeki Tesirleri" Türk Halk Kültürü Araştırmaları 1991/1 (Yunus Emre Özel Sayısı) 1991
- Günay, Umay: "Türk Kültürü Açısından Yunus Emre" Türk Halk Kültürü Araştırmaları 1991/1 (Yunus Emre Özel Sayısı)1991
- Güneş, Mustafa, Eşrefoğlu Rumi'nin Hayatı-Eserleri ve Divanı, Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2006
- Gökyay, Orhan Şaik, Cönkler Üzerine Folklor Etnografya Araştırmaları, Anadolu Sanat Yayınları, İstanbul 1984
- Kara, Mustafa, Tasavvuf ve Tarikatlar Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul 2003
- Karaman, Nihal, Cemali Divanı, Kitabevi Yayınevi, İstanbul 2002

- Kınar, Yüksel, Mevlana Celaleddin Rumi Eserlerinden Seçmeler, morpa yay. İstanbul,1992
- Kocatürk, Vasfi Mahir, Tekke Şiiri Antolojisi, Edebiyat Yayınevi, Ankara 1968
- Köprülü, M. Fuat, İslam Medeniyeti Tarihi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1973
- Kut ,Günay ‘’Mecmua’’TDEA, 6. C., Dergah Yayınları, İstanbul, 1986 s.170-174
- Levend ,Agah Sırrı, Türk Edebiyatı Tarihi,1.cilt,TTK Basımevi, Ankara, 1998
- Önen, Uğur,18. Yüzyılda Yazıldığı Tahmin edilen Bir El Yazması, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2004, Marmara Üniversitesi, İstanbul,
- Öztuna, Yılmaz, Türk Musikisi Ansiklopedisi, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1969
- Şafak, Elif, Pinhan, Metis yayınları, İstanbul 2007
- Şafak Elif, Aşk, Doğan yayınları, İstanbul,2009
- Şengel, Ali Rıza, Türk Musikisi Klasikleri İlahiler, 1-2.cilt, Kalem Matbaası, İstanbul 1979
- Tatcı, Mustafa, Aziz Mahmut Hüdayi Divan-ı İlahiyat, Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2005
- Tatcı, Mustafa, Yunus Emre Divan ve Risaletü'n Nushiyye, Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2005
- Tokdemir, Hatice, 18. Yüzyılda Yazıldığı Tahmin edilen Bir El Yazması Güfte Mecmuası, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2006, Marmara Üniversitesi, İstanbul
- Uzun,Mustafa ‘’Mecmua’’ ,TDVİA, 28, C Ankara, 2003,

**EKLER**

عشاقه

در مقام عشق

یونسی

سزای

بسد قدوم زین

دروغ انش عشق کلام با ندر بار سو الله  
بکون مو لا الودن الیادیه نفس

دل انیشتم وصلکم فاند بار سو الله  
اولو اعلا کورن اودنایه نفس

فراق انشی بخرم یا قواشکم رو الله  
کوله ناظر اولانلایه نفس

رو چشم انتظارم در لو تاند بار سو الله  
بورى الیلا که بین سولایه بولدم

سن اول شمس حقیقت سنکم عالم جمله  
که بین بیلوار کین سن ناز ایدردک

وجودک باعث کون مکاند بار سو الله  
سمای کورایوب بین واز ایدردک

ایچلر جام عشقک آب حوضه الشفا نمر  
جفای حیرت و فای از ایدردک

سنک عشقک حیا جاوداند بار سو الله  
مخوله صورت دیلر الیلا نجه اولدی

کندی لیلرینش بوده ادی قلادی  
کندی لیلرینش بوده ادی قلادی

بایم کولکم بیغون الیلا بولدی  
بایم کولکم بیغون الیلا بولدی

کلای یونس بولدی کور و بیغون صابانه  
کلای یونس بولدی کور و بیغون صابانه

شکر الیاد در مندرک و نالطفک الیلا  
شکر الیاد در مندرک و نالطفک الیلا

بیلورکم در کولک و دار الاماند بار سو الله  
بیلورکم در کولک و دار الاماند بار سو الله

عاشق من اولدی یونس



مشهد شریف

طلوع ابتدای یزد شمس حقیقت  
شرفلندک بوگون احمد نام

مصفا اولادی مجلس قالادی  
شرفلندک بوگون احمد نام

کر گلاریجک زوق صفایه  
بقلم جکلی جور جفایه

ایرشلا بحق تعالی در عطایه  
شرفلندک بوگون احمد نام

ایدوب عرض وصال باب دوم  
افزردی کوز مدله ایلام

اولوسید شرفیاریلام  
شرفلندک بوگون احمد نام

شعری

در دیندم بزم محمد زمانه کلام یار سول  
سلام حق یقین انصاف کلام یار سول

کند وصلک یوانده سعایت و دوشم غریب  
دخی نوار جانی قربانه کلام یار سول

بار حضرت جان کجای جان یوب جانم کجا  
عشق دیدار ای حیوان کلام یار سول

انام شعری سیدکی ردای شفاقت منجی  
سوکا حسان جوق سلطان کلام یار سول

Handwritten signature or mark at the bottom right.

در مقام راست  
راست بوش

نفا  
نیازی

دو خدا اول صدر رسالت بصدی  
 صالدا اول نور نبوت پرتو نور فالاد  
 جالتو طبل اشبارت کلد شاه انبیل  
 غافل طولا جها تونلا اول صاعبه  
 نور و جهند ن النلاجم ی شمس و نور  
 کماندن بلند حکمت لوح و قلم  
 مرجایا مصطفی ای نور عین اصفا  
 مرجایا صاحب المراجح فی دار الظلم  
 کلمه سید عالم سن خلق اول نزدی  
 دوستان کلمه دلدای نبی صفا  
 یا رسول الله شفاییل یار بند  
 شعل زانکم باش ابقی بالین یایان

مؤمن سنانق قوی اولدی کلمه طوع و نهدی  
 عیشک نور بین فاندک کلمه یک کلمه نوره  
 هب صوم سنر بصوبه تالاک محمد طوع و نهدی  
 انا انک رحمنه درشت کفار اولدی  
 یک کلمه ساین کلمه یکدی محمد طوع و نهدی  
 عوری قوری کلمه بلور نور باغ اولدی  
 محمد یوز سورد بار محمد طوع و نهدی  
 اقلین از علما و اولاد کلمه سوزدی  
 شکر خا ر دینه کلمه کلمه طوع و نهدی  
 پروردن کول کلمه اولدی کلمه نوره  
 کلمه سوزدی کلمه کلمه کلمه

نکیرینه ۷	زهاری ۵	نیکگاه ۳	رانیست ۱
زابل ۱۲	ماهور ۱۱	نهایوند ۱۰	نشابور ۹
نیشابور ۱۹	اصفهان ۱۷	هایون ۱۶	نوا ۱۴
بجیم ۲۰	عجم ۱۸	عرضار ۱۶	ساق ۱۳
بارگاه ۲۹	صبا ۲۶	دوگاه ۳۲	گوردی ۳۱
شهران ۳۷	بوسلک ۳۶	حصار ۴۰	مین ۳۸
زیرافکن ۵۶	مخبر ۵۰	مخبر ۵۲	اباطع ۴۱
نهنان ۶۱	عزال ۶۰	حجاز ۵۱	دکاشرد ۵۷
سکاه ۶۱	بایر ۶۰	نیشابور ۶۴	نفت ۶۳
	ایج ۷۷	نیشابور ۷۴	سیرت ۷۳



دل در جای خود قرار نگیرد  
تا آنکه خداوند نخواهد

ندید رعاشی خلافتی نیدر صادق  
مقالاتی

جمالند در مناجاتی تجلی ایله یا الله  
کدام

فنا در اجوب سکا ارجدم تجلی ایله  
دل جان سک سبوی ایله کفای ایله

یوسف مصوره خایله تجلی ایله یا الله  
جو اشقدر سکا بقفوی بوزک لایسته

بنیسنسک سکا مطلوبی ایله یا الله

باغفدن ارضافن پروانه میم بلم  
هر چه صورتی کصایا بازم دیوانه میم بلم

هر شام عزادرم کورن ایله اول بارم  
با نثر یکا خنکارم بیگانه میم بلم

تلمیحه وار جانم وار بو سینه دانم وار  
انتشه دورا غم وار هب با نثر میم بلم

دل خانه خراب اولدی یقادی نوری اولدی  
هر جانبی بیاب اولدی درانم میم بلم

خاتم نرسن

فرکیه چیرکله درانم میم بلم

یونانی

دوست ایله دوست دوست کسسه دوست دوست دوست  
سنگه زبانه کلاشور سلام از خود و در دست

دوست ایله دوست و این جانی خلاقه  
اولی دن اول اولی دین باقی قافله ییگا

دوست ایله دوست ایله دوست ایله دوست  
دوست ایله دوست ایله دوست ایله دوست

صافه صوره نادر کوه دوست بیخه کوه  
کوه نیک بیدار اولی کس به صبا عزیگا

عاشق یونانی بیخه دم فانی جغالی تولا ایلم  
یونانی دوست ایله دوست ایله دوست ایله دوست

بنی کجاء

کلدر بلبلد شول ندر قفا ایلیان  
 نمدریا جا نمدرم هم شرس سیرت  
 نادر وار و اب و حال شکل خبیر  
 کم بولار که هر بیند امر فرما ایلیان  
 خالک نر معندند نین اندس مقادس  
 کیمدرانی کاهمی حیوا کاهمی انسا ایلیان  
 باده بر در سانی بر مجلسه کی یاران  
 باده نیک کیمینتی کیمیدر الو ایلیان

اولدو  
 ای نیازی کم و جملک ترک ایلیان  
 جلم یوز لر ایلیان اولدو بیوت  
 ۳

ای شهید طیاره افغانان

آغله معتمد محرم در بوکونت

ناری سرنگه جلدت در غلیات

آغله معتمد محرم در بوکونت

کجه کوندوز ای محمد امتی ایدلیم جانی یزید

کل دلسین اولد احقک رحمتی آغله معتمد

محرم در بوکونت

فرسکهن صفا شیکله شماعی عنده فان اغار

مالک اولدی عای طور در آمینک معماک

آغله معتمد محرم در بوکونت

کمدن اول شاهی شهید کلبک نوری شعی

میرتیمنا جدی باقی در محمد مصطفی

آغله معتمد محرم در بوکونت

ای نَدایِ بانیِ اول شاهی مسین بمل  
کَلَمَ لَمَد لَوْمَاك دَد اَعْنی رَضِيَه لَعِيك  
شَكِيَه اَهْلَانَه اَوْلِيك لَوْرِي اَعْمَلِن  
اَعْلَه مَعْتَمَدِي مِي مَانَد لَوْرِي

سنان امی

مدد الله بکما صونتم الی می  
 غیری کیمه عزیز ایدیه هم عالمی  
 ای کرملر کانی <sup>غنی</sup> جلیلیم  
 ظاهرده باطنه بودرد لیم  
 ابوبکر عمر عثمان علینک  
 حرمتنه یارب جمل اولنک  
 انبیا اولیا حقار کوشکنه  
 امام حسینک قانی عشقنه  
 سنان امی سوزی سوپر کمان سز  
 حوری غلمان کر کمر بکآن سز

بزی اول دوست محمد دن آیره  
 بزی اول دوست محمد دن آیره  
 ایراهیمه دیدین دوستم خلیلیم  
 بزی اول دوست محمد دن آیره  
 برهانید راز لرا سلام بولنک  
 بزی اول دست محمد دن آیره  
 جابو یاز عنبرینه مسکنه  
 بزی اول دست محمد دن آیره  
 نیدر لر جسد کی ای کجنه جان سز  
 بزی اول دست محمد دن آیره

م

نقش

بولوا اول عينا كبر في كل وقت قد اية عا  
 كبر لرجائه كل كبر في رجاءه شفا  
 يقدر بونه عشق اول اذن كاملات  
 اول لرجوه اول ابر اول كا  
 قرار تمرد و شوق اول كبر اول  
 بانار تنديل عشق ابرج اول و بر و اعا  
 شراب عشق دلدار كجا جود لادن  
 تمامت الدوز و عقاب كبر مستاعا  
 كبر شكل به ايدن هما بر و از اور و  
 نزل ابرج صورت انسا عاشق  
 باشن طرايلدي نقشي كبر و سيد عشق  
 اول كبر اول كبر اول كبر اول كبر

اول عينا كبر في كل وقت قد اية عا  
 كبر لرجائه كل كبر في رجاءه شفا  
 يقدر بونه عشق اول اذن كاملات  
 اول لرجوه اول ابر اول كا  
 قرار تمرد و شوق اول كبر اول  
 بانار تنديل عشق ابرج اول و بر و اعا  
 شراب عشق دلدار كجا جود لادن  
 تمامت الدوز و عقاب كبر مستاعا  
 كبر شكل به ايدن هما بر و از اور و  
 نزل ابرج صورت انسا عاشق  
 باشن طرايلدي نقشي كبر و سيد عشق  
 اول كبر اول كبر اول كبر اول كبر

كبر لرجائه كل كبر في رجاءه شفا  
 يقدر بونه عشق اول اذن كاملات  
 اول لرجوه اول ابر اول كا  
 قرار تمرد و شوق اول كبر اول

(Faint vertical text on the left margin, likely bleed-through or marginal notes)

بیات  
نصیحه

طغشی

نایب ابونوری حسنک کوشی  
جو طوطی در دهنش ماهی  
کم اوله سومیه بود و جهله سن ماهی  
و یا تر کبیا اوله  
سنی اوله سا که بیلدینک  
عناصر اوله کبیا

سنی شاه رسل او عیبه بانگ  
کمی آنگ نبت اوله سوز زنی  
تورگی کورد عیبه هندی بلدر یونه  
هائیمی عربی سن مدنی سن زنی  
بار بغداد آرد و انجمن روا  
نمیدیدیک کتیلدین زعم ابلیسین  
سن مین قول اوله هر قدر مدبر  
نبدان مقبول اولور شل ایچیشی  
والضحی ویرد که والتیلار قودم  
کاشن ویرد کلا بدور کل غداو

\* کسلورن عروق بو جهله کی ایتر اولور  
سن بو القاسم ایله کیملا طوطی کوروشی

شور کیم بیلدینک  
دکلار حقه عار فلر اولور  
سقیهم زبهم  
ایور مقننه  
رحیم

سلسله ی پشت پناه ملاک سن ویردی  
ایضا ناک کورنل سو طغشی خوب ویشی



بوش  
آم

اول ايمانك بنيادي

تور و لور ذكر الله ايله

اول اللهك بيك برادي

ارتور ذكر الله ايله

بوند بيه كلك بيه

دون و كون الله ديه

قابه نوسين او اذنايه

واريلور ذكر الله ايله

نجه اعلام نجه كولمه

مولام سني تنك بولد

بوش كورسي لوح فلام

كور و لور ذكر الله ايله

بوش ايله بوش بوش بوش بوش  
بوش بوش بوش بوش بوش  
بوش بوش بوش بوش بوش  
بوش بوش بوش بوش بوش

نظام اول

بو درنيم دردم وارد راي بيه نيه دوغريج  
ايشم كوجم آن زار دريا بيه نيه درنيم

عشق اودي در درماز يانر كور بيه نيه  
كول بوزنل اي كول دو نرياس نيه درنيم

نيزاشي باجيلر ديس بولنك دعا جيلر  
كجه دو نرحا جيلر يا بيه نيه دوغريج

نغني ويريريكاشوي جانم قوربا اولسون  
قوماز بيه بوعشني بيك يا بيه نيه درنيم

بوشني سنكر لرا بومونكو حوس جمال كور  
خوخ فللك دونرد درماز يا بيه نيه درنيم

در ديش نظام او غلوندوندر سنكر لرا  
اول اخردونك حقد راياس نيه درنيم

نیازی  
نشدیده

سزای

خالک شوریه نسبت کنش بی نور میبود  
 کنش سلسن که در آنک بنیلوا و لیل  
 سز اول سلطان اقلیم رسالتسن ایاسرود  
 قوشه لری تو کور بر کاد ادغی کورد  
 اینسن التواید خال در کده یلین خذ  
 نگاه التفاتک عاشق کبریت احمد  
 بر عشاقه مزده سزانی کم بیور  
 سی کور مک لیل حق کور مک و بس بر  
 ای شاه رسول رحمت سزای در دند  
 قبول و بکار ییدی خذ متکره پیر پرود

در دایله اکنور در جانم در دست  
 کور کیدی دینم کون کیدی و لا یوم  
 کور کیدی دینم کون کیدی و لا یوم  
 کور کیدی دینم کون کیدی و لا یوم

عجب نغین اولادم عشق اولادیت  
 یانغ بیبان اولادم عشق اولادیت  
 ناصی قرق اولدی مرم نه غلیانغ  
 کل ویران اولادم عشق اولادیت  
 صبر اولدی همه دیریم دور ضرریدیم  
 سولیر اوزان اولادم عشق اولادیت  
 او حیدی راحت فوشی تحت اولاندا  
 در لیم حاکم اولادم عشق اولادیت  
 علم حکمت اولدی اولدی وجود م  
 عزیز عرفان اولادم عشق اولادیت  
 کوی دلدی کوی دار اولادیت  
 کلمه سیرت اولادم عشق اولادیت

از آنکه سلطان اولادم عشق اولادیت  
 سلطان اولادم عشق اولادیت

کاه

بولس

رومده عجله عاشق اولدم غم  
بین ایلرندک و بیس القرانی  
اللهک جیبی دوستم دیدکی

بین ایلرندک و بیس القرانی  
عصا سی وار ایدی خورمه داندن

خرقه سی وار ایدی دو یونندن  
کوزلرین ارمز ایدی کعبه بولندن

بین ایلرندک و بیس القرانی  
بولس بوند کند بیسی اندک

عظمانیم قالدی کعبه بولندن  
اصلی صورت سن قورلوق کوشون

بین ایلرندک و بیس القرانی

۴

کاه

اشرف اولدی

یونلکی کورن لی خیران اولمشم  
بلوزم بن بنم یاسن اولمشم

دوشمش عشق جری نغوا اولوب  
جرا بجنده کوهری کان اولمشم

قاف بر قاف حکیم حکم ایدرم  
مهر المده دیر سلیمان اولمشم

شروی بلوزم انش و مملک  
سراجنل یعنی بنهان اولمشم

کجه کم بن اشرف اوغلی روس  
جلانک استنک بن اولمشم

۴

منا و پیر خدا ایلم کل الله  
ایستدن جان فدا ایلم

پیر دنیا به رغبت ایتم بترجه محبت ایتم  
حق بولم همت ایتم کمال الله

درون کدن ایلم بآهی قومه غافل سوی گاهی  
ایست فر و الی الی کمال الله

ایکوب و حدت شربندن قو کنسون ارادن سن بن  
صفت دوستی دشمندن کمال الله

بکم اولمزدن اول هول حیاتی جاوری بول  
اوله کور بر قویب قول کمال الله

بولنی ایتم همتی عاشق فرایشی لبستی عاشق  
اوله کور و حله لب عاشق کمال الله

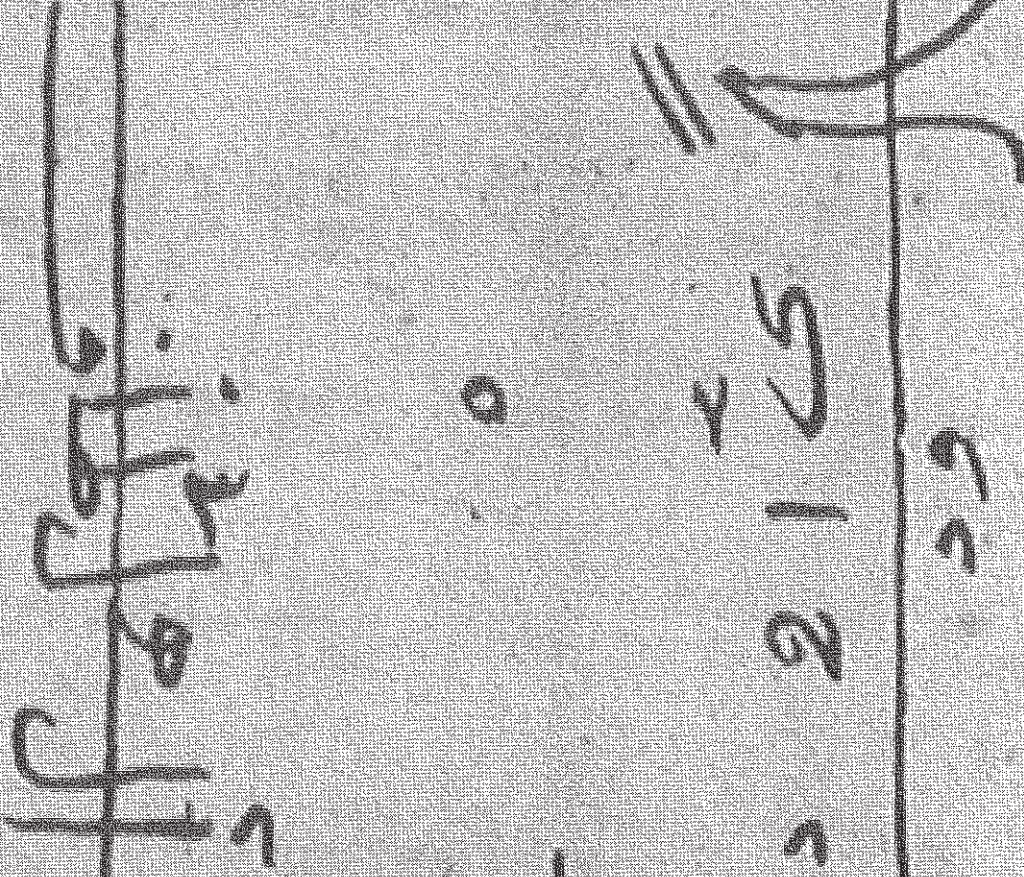
تخت صاحبین نونین ایتم ناکم در بالی جوری  
هدایتک سوزن کور ایتم کمال الله

م  
بیونسن  
درویشک باشده در  
قز در حق او دوده در حاجت  
آفت یونین قلبک قیور سن  
حقه ایلمدی  
حقق اوزا بسن قلبکه ارا  
قد سن کله حاجت  
قبول ایتم یونین اوز سن سویلی  
بیزجک کله ایتم حجه کله

طلسم سطا و ايجون

ف ط م 2172057 اوله

٤



و د

كلمه كظم فسونه

حضرت سيد السلطان عبدالقادر كيلاني

حضرت بنام اوراد شريف لى ورقه شمس العزیز

الصوة واسلام عليك يا رسول الله

نعمه كره سنة بقا ليه نبي بس باروب  
برأت معى ابيه قبله بتر شو كله بینه

تقف تقف مائة اليك

تقف	١٠	١١	١٢
تقف	١٥	٩	٤
تقف	١٥	١٤	١١
تقف	١٥	٥	٣
تقف	١٤	٢٠٩	١٢
تقف	٢	١	٨

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

العظمة يا الله يا الله يا الله أهيبه يا الله  
 يا رب يا الله الأكبر يا و يا الله يا رب الواحد  
 يا رب الفهار يا الله لا اله الا الله محمد رسول الله  
 يا الله حقاً يا الله حقاً يا الله يا عزيز يا الله يا غفور  
 يا الله يا غفور بسم الله الرحمن الرحيم يا الله يا رحيم  
 اعن يا الله في صلواتك ان غزته يا رب بعزتك يا عزيز  
 يا غفور يا رب يا شكور يا رب يا حكيم يا رب  
 يا سلطان يا رب يا برهان يا رب يا سبحان  
 يا رب يا حنان يا رب يا منان يا رب يا ديان  
 يا رب يا كريم يا الله المتعان يا الله يا حي يا قيوم  
 يا الله يا ذا الجلال والاكرام يا الله يا الله يا الله  
 يا رب يا الله يا رب يا الله يا رب يا الله يا عزيز  
 برحمتك يا ارحم الراحمين

بدو عازة شريفه خذنيه عامه دون بر كتابه اخراج اوله نوب ايساه اجينه  
 بولمتمه رصوا صي غلبه حدوده و كبره و ان كنهه به و به شريك اوله غفور  
 بونه به به جميعه جميعه



12

EV SAT

R A S T  
(tevşih)

ÇÂLÂK ZÂDE ŞEYH MUSTAFA EF.

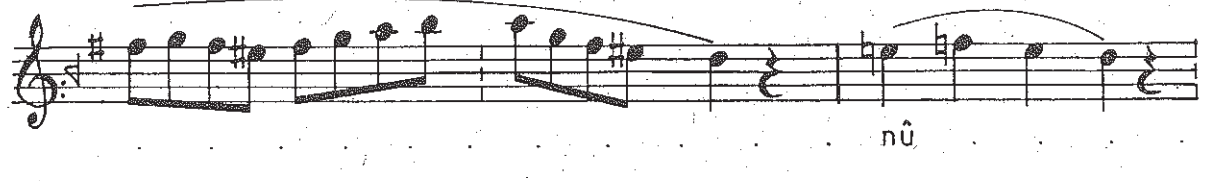
Â Mü lem min ler mü  
nû nâ ra fik fark ol ol  
du du ya ha yı  
Mu ham med doğ  
du ğu ge  
ce  
Ar şın nû ru  
ye re



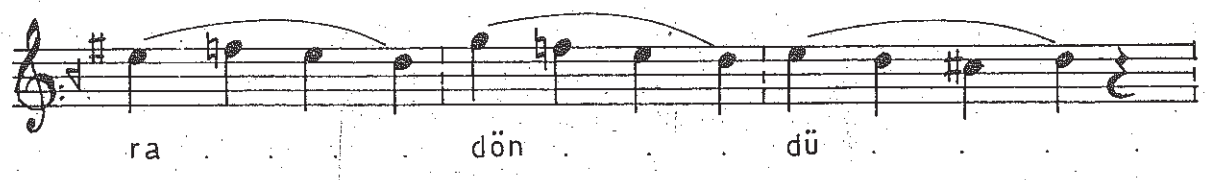
in di



su yun ren gi



nû



ra dön dü



dü ya ha yı Hep su



suz lar lar



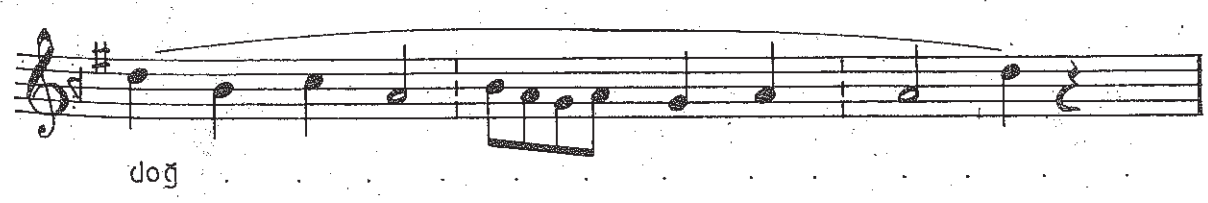
su ya kan



di di ya ha yı



Mu ham med



dog



Âlemler nûra gark oldu Muhammed doğdu gece  
Mü'min münâfık fark oldu Muhammed doğdu gece  
Arşın nûru yere indi suyun rengi nûra döndü  
Hep susuzlar suya kandı Muhammed doğdu gece  
Ağlayan oğlan avundu doğuran ana sevindi  
Nice küffâr dîne döndü Muhammed doğdu gece  
Ananın rahmine düştü küffârların akli şaştı  
Bin kilise yere geçti Muhammed doğdu gece  
Hûrî kızları geldiler kundağın bile sardılar  
Muhammed'e yüz sürdüler Muhammed doğdu gece  
Yerden göğe nur balkıdı yediler kırklar kalkıdı  
Keşişler dili tutuldu Muhammed doğdu gece  
YÜNUS eydür ey kardaşlar akar gözden kanlı yaşlar  
Secde eder dağlar taşlar Muhammed doğdu gece (1)

(1) Salâhaddin Gürer el yazması ilâhî mecmûası.

Do lap. ni çin der dim var. dır ni ter le sin ya hay rim ah Ben mev lâ yâ â şık ol dum e fen dim hû Y.Ömürlü

Dolap niçin inilersin  
Derdim vardır inilerim  
Ben mevlâya aşık oldum  
Anın için inilerim

Beni bir dağda buldular  
Kolum kanadım kırdılar  
Dolaba lâyıık gördüler  
Anın için inilerim

Suyum alçaktan çekerim  
Dönüp yüksekte dökerim  
Görün şu ben ne çekerim  
Anın için inilerim

Benim adım dertli dolap  
Suyum akar yalap yalap  
Böyle emr eylemiş çalap  
Anın için inilerim

Dülügerler beni yondu  
Her âzam yerine kondu  
Bu iniltim Hak'tan geldi  
Anın için inilerim

Ben bir dağın ağacıyım  
Ne tatlıyım ne acıyım  
Ben Mevlâ'ya duâcıyım  
Anın için inilerim

(1) Faruk Kadri Timurtaş ; Yûnus Emre Dîvânı, sh.175. (Tercüman 1001 Temel Eser) Bu şiir Yûnus Emre'nin olmayıp Aşık Yûnus'a âiddir, bk.a.g.e., sh.175. Güfteyi bugünün telâfuzuna göre yazdık.

DERVİŞ YÛNUS eydür âhı  
Gözyaşı döker günâhı  
Hakk'a âşıkım vallâhi  
Anın için inilerim (1)

Der di men . dim . müc . ri . mim . . . der  
 mâ ne gel . . . dim . . . yâ . . . re . sül  
 Ya . ke rim . ya . ra him .  
 ya . Al lah lah  
 ah lah . . . i t . . me Mah . . vî  
 ben de ni . red ey . şe fâ . at  
 men . ba i

Ka'be-i vaslın yolunda sa'y edip düştüm garîb  
 Gayrı nem var cânımı kurbâna geldim yâ Resûl  
 İntisâb-ı zât-ı pâkin afv-i cürme çün sebeb  
 Âstân-ı rahmet-i Rahmân'a geldim yâ Resûl  
 Varlığım zenbin bıraktım kenz-i rahmet bulmağa  
 Ben mücerred sen şefâat-kâna geldim yâ Resûl  
 Etme MAHVÎ bendeni red ey şefâat menba'ı  
 Sen gibi ihsânı çok sultâna geldim yâ Resûl (1)

(1) S.N.Ergun ; A.g.e., c.1, sh.184.

E - ey şe hî - di - ke - ker - be -  
 lâ - ya - a - ağ la yan -  
 A - ağ la mâ - tem - di - dir - mu -  
 har - rem - di - dir bu gün -  
 A - ağ la mâ - tem - di - dir - mu -  
 har - rem - di - dir bu gün -  
 Nâ - na rı has - ret - le - le - ci -  
 ğe - rin - da - dağ la - yan -

Y.Ömürlü

Ey şehîd-i Kerbelâ'ya ağlayan  
 Ağla mâtemdir Muharrem'dir bugün  
 (İnle mâtemdir Muharrem'dir bugün)  
 Nâr-ı firkat ciğerin (1) dağlayan (aman aman)  
 Ağla mâtemdir Muharrem'dir bu gün  
 (inle mâtemdir Muharrem'dir bu gün)

Sîne de serde gerektir dâğ ola  
Kanlı yaşın dîdeden ırmağ ola  
Ger dilersen menzilin uçmağ ola  
Ağla mâtemdir Muharrem'dir bu gün

Gece gündüz ey Muhammed ümmeti  
Edelim cân-ı Yezîd'e lâneti  
Dersen ere sana Hakk'ın rahmeti  
Ağla mâtemdir Muharrem'dir bu gün

Kimdir ol şâh-ı şehîd-i Kerbelâ  
Nûr-i çeşm-i Murtazâ Âl-i abâ  
Eb ü ceddidir Alî hem Mustafâ  
Ağla mâtemdir Muharrem'dir bu gün

Her seher sanma şafakla şebnemi  
Andı kan ağlar felekler ol demi  
Âlemi tuttu Hüseyin'in mâtemi  
Ağla mâtemdir Muharrem'dir bu gün

Çâryâr ile Muhammed ey saîd  
Oldular tesmîm-i zehr ile şehîd  
Kıldılar rahm etmeyip bunca anîd  
Ağla mâtemdir Muharrem'dir bu gün

Ey SEZÂÛÎ bilmiş ol şâh-ı Hüseyin  
Cümleye sevmektir anı farz-ı ayn  
Şeksiz ehlullâha oldu nûr-i ayn  
Ağla mâtemdir Muharrem'dir bu gün (2)

---

(1) "Âteş-i hasretle sîne...."

(2) S.N.Ergun ; A.g.e., c.1, sh.325-326.

Doğ Sa doğ sal du ol sad  
Sa sal dı ol nû  
rı ri ri nû sâ lêt  
ri nû büv vet  
bas di arş üz  
per te vîn fev  
re ka dem mem  
kal ü  
ya ya re sû lâl  
lah şe fâ at  
kı kıl Ni yâ zi  
ben de ne Y.Ömürlü



Cân ü dil şehrin ezelden eyledi yağmâ-yı aşk  
 Ol vecihden düştü bu âlemlere gavgâ-yı aşk  
 Derde düşendir bilenler ehl-i derdin hâlini  
 Gör nice âkılleri Mecnûn eder Leylâ-yı aşk  
 Gel gülistan seyirin eyle çık kafesten ey hezâr  
 Cennet-i kudse urûc et bulasın me'vâ-yı aşk  
 Zâhir olup sırrımız âlemlere fâş eyledi  
 Hemdem olanlar bu sırra nokta-i sevdâ-yı aşk  
 Çünkü mevcut nutk imiş âlemde aşk âlî makâm  
 Bize bildirdi FENÂYÎ dehri çün Mevlâ-yı aşk (1)

(1) S.N.Ergun : A.g.e., c.1, sh.303-304.

Doğdu ol sadr-ı risâlet bastı arş üzre kadem  
 Saldı ol nûr-i nübüvvet pertevin fevka'l-ümem  
 Çalınıp tabl-ı beşâret geldi şâh-ı enbiyâ  
 Gulgule doldu cihâna konu ol sâhib-alem  
 Nûr-i vechinden alındı ancüm ü şems ü kamer  
 Bahr-i ilminden bilindi hikmet-i levh u kalem  
 Biz günehkâr ümmete sen şâhı irsâl eyledi  
 Hâmdülillah sana ümmet eylemiş ol zî-kerem  
 Yâ Resûlallah şefâat kıl NİYÂZÎ bendene  
 Şol zaman kim baş açık yalın ayak kan ağlayam (1)

(1) S.N.Ergun ; A.g.e., c.1, sh.231.

(66)  
DÜYEK

TEBRİZ  
(ilâhi)

Ben dost ile  
dost ol mu şum  
Kim se ler da dost  
Se lām da hi  
ol ver maz ba na  
mez ba na  
Mün kir ler ba  
kıp gü lü şür

Ben dost ile dost olmuşam  
Kimseler dost olmaz bana  
Münkirler bakıp gülüşür  
Selâm dahi vermez bana

Ben dost ile dost olayım  
Canımı kurban vereyim  
Ölmezden evvel öleyim  
Dünyâ bâkî kalmaz bana

Ben bir âşık biçâreyim  
Baştan ayağa yâreyim  
Bir akılsız dîvâneyim  
Aklım da yâr olmaz bana

Sanmanız beni deliyim  
Dost bağçesi bülbülüyüm  
Tanrı'nın ednâ kuluyum  
Kimse bahâ saymaz bana

AŞIK YÜNUS ben nic'edem  
Fânî cihânı terk edem  
Yana yana dosta gidem  
Perde hicâb olmaz bana (1)

(1) S.N.Ergun ; A.g.e.,  
c.1, sh.292-293.

75

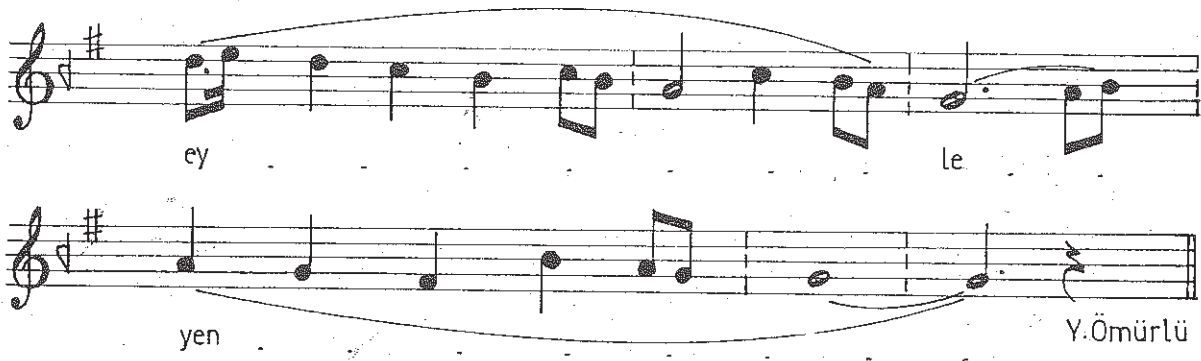
EV SAT

PENÇGÂH  
(CUMHUR İLÂHÎ)

ÇALÂKZÂDE ŞEYH  
MUSTAFA EF.

Gül müdür bül bül müdür şol zâ rü ef gân gân ey le yen ya hay Ten mi dir yâ can mi dir hem ar şı sey rân rân

ORJİNALİ 18 DİR.



Gül müdür bülbül müdür şol zâr ü efgân eyleyen  
Ten midir yâ can midir hem arşı seyrân eyleyen  
Nâr u bâd ü âb u hâkin gel haber ver aslını  
Kim buların her birini emre fermân eyleyen  
Âteşin germiyyetinin sırrını duyur bize  
Geh hilâf üzre anı kimdir gülistân eyleyen  
Yelde kimdir ki nesîm ü geh sabâ zevkîn veren  
Gâhi hışm ile nîce büldânı vîrân eyleyen  
Ey NİYÂZÎ kim bu vücûdun terk ederse ol dürür  
Cümle yüzler içre ol bir yüzü seyrân eyleyen (1)

(1) S.N.Ergun ; A.g.e., c.1, sh.252.

Ah a ceb bu be nim  
câ nim â  
zâd o la mi yâ  
Rab Yok sa  
ye di ta mu da  
ya nub ka la mi  
yâ Rab DK.

Eyâ sen sanma kim senden bu güftârı dehan söyler  
 Veyâ terkîb olan unsur yâhud lahm-i zeban söyler  
 Seni ol sana bildirmek murâdın kasd edip Mevlâ  
 Anâsırdan giyip bir don yüzünden terceman söyler  
 Hayâl-i zıl yeter ibret görünen hayme-i tende  
 Değildir nûtk eden sûret derûnunda duran söyler  
 Şolar kim bilmedi nefsin "aref"den almamış dersin  
 Değildir Hakk'a ârifler özün bilmez yalan söyler  
 "Sekâhüm rabbühüm" hamrin içen âşıklar ey NAKŞİ  
 Erer ma'sûkuna anlar mekândan lâ-mekân söyler (1)

(1) S.N.Ergun : A.g.e., c.1, sh.305.

(Âh) Aceb bu benim cânım âzâd ola mı yâ Rab  
 Yoksa yedi tamuda yana kala mı yâ Rab  
 Aceb bu benim hâlim yer altında ahvâlim  
 Varıp yatacak yerim akreb dola mı yâ Rab  
 Can hulkumageldikte Azrâil'i gördükte  
 Ya canımı aldıktan âsân ola mı yâ Rab  
 Allah olıcak kâzı bizde ola mı râzı  
 Görüp Habîb'in bizi şefî' ola mı yâ Rab  
 YÜNUS kabre vardıkta Münker Nekir geldikte  
 Bize suâl ettikte dilim döne mi yâ Rab (1)

(1) Fâruk Kadri Timurtaş : Yûnus Emre Dîvânı,  
 sh.171. (Tercüman 1001 T.E.) Bu ilâhî Yûnus  
 Emre'ye âid olmayıp Âşık Yûnus'a âiddir. Bk.  
 A.g.e., sh.171. Güfte bugünkü telaffuza göre  
 yazılmıştır.

Rûm da A cem de  
â şık ol du ğum Ye men el le  
rin de Vey sel Ka râ  
nî ni ah  
Âl lâ hin Ha bî bi  
dos tum de di ği D.K.

112

Rum'da Acem'de âşik olduğum  
Yemen ellerinde Veysel Karani (âh)  
Allâh'ın Habîb'i dostum dediği  
Yemen ellerinde Veysel Karani

Asâsı var idi hurma dalından  
Hırkası var idi deve yününden  
Gözünü ayırmaz Ka'be yolundan  
Yemen ellerinde Veysel Karani

Seher vakitlerde kalkar giderdi  
Dâimâ Allâh'ı tevhîd ederdi  
Âdeti bu idi deve güderdi  
Yemen ellerinde Veysel Karani

YÛNUS bunda idi kendisi anda  
Arzum kaldı yine benim ol yerde  
Aslını sorarsan Karan köyünde  
Yemen ellerinde Veysel Karani (1)

(1) S.N. Ergun, A.g.e., C. 1, sh. 289. Birinci kıtadaki «olduğum» defterdeki notada «oldum», «dediği» «dedi» şeklindedir.

Der viş lik baş ta dır  
taç ta de ğil dir  
Kız dır mak od da dır  
Hak ka ey le di ğin  
saç da de de ğil dir  
sec de de ğil dir  
E ğer bir mü mi nin  
kal bin kı rar san Y.Ömürlü

Dervişlik başta değildir  
Kızdırmak oddadır saçta değildir

Ararsan Mevlâ'yı kalbinde ara  
Kudüs'de Mekke'de hacda değildir

Eğer bir mü'minin kalbin kırarsan  
Hakk'a eylediğin secde değildir

Kabül' et YÛNUS'un erken sözünü  
Başa gelir bir gün geççe değildir (1)



DUGAH  
(cumhur ilâhî)

149

DEVİR-İ HINDÎ

A ceb hay rân ol dum li  
Ki mi e der de li  
aş ki ka mi u der yal dan  
us lu Ya nıp bir yân  
Hak ka sey rân  
ol dum ol dum aş ka u  
yal dan

D.K.

Aceb hayrân oldum aşka uyaldan  
Yanıp biryân oldum aşka uyaldan

Ne assı fark idem ne hod ziyânı  
Derde dükkân oldum aşka uyaldan

Kîmi eydür deli kimi der uslu  
Halka seyrân oldum aşka uyaldan

Uçup râhat kuşu mihnet uyandı  
Söyler ozan oldum aşka uyaldan

SİNAN ÜMMÎ eydür kalmadı hiç gam  
Özge sultân oldum aşka uyaldan (1)

Orjinali 151 dir.

## DÜYEK

Il hâ m i le dün ge  
Sey ret tim Mu ham me  
ce di Â yî ne i  
kal bim de  
sey ret tim Mu ham me  
di DK.

İlhâm ile dün gece  
Seyr ettim Muhammed'i  
Âyîne-i kalbimde  
Seyr ettim Muhammed'i

Emâmesi başında  
Yeşil hulle eğninde  
Dört yâriyle yanında  
Seyr ettim Muhammed'i

Pervâneym şem'ine  
Şeyhim azizim bile  
Cümle âşıklar ile  
Seyr ettim Muhammed'i

Katreyim' umman buldum  
Derdime derman buldum  
Dün gece kadre erdim  
Seyr ettim Muhammed'i

YÜNUS murâda erdi  
Zevk ile safâ sürdü  
Âşık ma'sûkun buldu  
Seyr ettim Muhammed'i (1)